

EEN BIJZONDERE TIJD

Beleidsplan Decentralisaties Sociaal Domein gemeente Venlo

Het 3D-projectteam Venlo Verbindt

september 2014

Bijlage 04

1	<i>Inleiding</i>	5
1.1	Wat vooraf ging	5
1.2	Eén beleidsplan voor drie wetten	5
1.3	Vervolg	6
2	<i>De kern en de kanteling van de decentralisatie-opgaven</i>	7
2.1	Van AWBZ naar de nieuwe Wmo	7
2.2	Van jeugdzorg naar jeugdhulp	7
2.3	Participatie: meedoen naar vermogen	8
3	<i>'De nieuwe tijd'</i>	9
3.1	Van systeem naar samenleving.....	9
3.2	Uitgangspunten voor verandering	10
3.2.1	Gebruik maken van de kracht van de samenleving	10
3.2.2	Uitgaan van vertrouwen (loslaten)	11
3.2.3	Maatwerk leveren	11
3.2.4	Samenwerken en kennisdelen	11
3.3	Zorgvragen verbinden en afstemmen via één centrale toegang.	12
4	<i>Toegang: Sociaal Wijkteam als centrale toegang voor ondersteuningsvragen</i>	13
4.1	Huis van de Wijk, informatie en advies en cliëntondersteuning	13
4.1.1	Sociaal Wijkteam	13
4.1.2	De vindplaatsen en verbindingen met het Sociaal Wijkteam.....	14
4.1.3	De vindplaatsen vanuit onze gemeentelijke organisatie	14
4.2	Direct handelen: de toegang naar de stedelijke/regionale teams inzake complexe problematieken	15
4.3	Informatie als randvoorwaarde voor effectieve zorg en ondersteuning	15
5	<i>De gezamenlijke thema's</i>	17
5.1	Verordeningen	17
5.2	Opdrachtgeven	17
5.3	Onafhankelijke cliëntondersteuning en hulp op afstand	18
5.3.1	Cliëntondersteuning	18
5.3.2	Hulp op afstand	18
5.4	Persoonsgebonden budget	19
5.4.1	Hoe werkt het PGB?	20
5.4.2	PGB voor maatwerkvoorzieningen door mensen uit het eigen sociale netwerk	20
5.5	Doelgroepenvervoer	20
5.6	Veiligheid en leefbaarheid	21
5.7	Taken in het kader van de centrumfunctie	22
5.7.1	Regionaal Kompas	22
5.7.2	Regionaal knooppunt.....	23

5.7.3	Sturen op resultaat	24
5.7.4	Veiligheid in de woon- en leefomgeving en de openbare ruimte	24
5.7.5	Samenwerking veiligheid en sociale domein	24
6	De nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning	25
6.1	Eigen kracht en preventie	26
6.1.1	Preventie.....	26
6.1.2	Informatie en advies.....	26
6.2	Wijkkracht en maatschappelijke participatie.....	26
6.2.1	Ambitie	26
6.2.2	Beleidsuitgangspunten	27
6.3	Algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen.....	29
6.3.1	Algemeen gebruikelijke voorzieningen en gebruikelijke hulp	29
6.3.2	Continuïteit van zorg bij overgang vanuit Jeugdwet	30
6.3.3	Algemene voorzieningen	30
6.3.4	Maatwerkvoorzieningen.....	31
6.4	Eigen bijdrage (maatwerkvoorzieningen) – vaste bijdrage in de kosten (algemene voorzieningen)	34
6.5	Overgangsregeling bestaande AWBZ- en Wmo-gebruikers	36
6.5.1	Overgangsregeling huidige AWBZ-gebruikers	36
6.5.2	Overgangsregeling huidige Wmo-gebruikers	36
6.5.3	Om hoeveel mensen gaat het eigenlijk?	36
7	Jeugdhulp in Venlo	38
7.1	Doel en invulling van de Jeugdwet	38
7.1.1	Jeugdhulp.....	39
7.1.2	Leeftijdsgrens	39
7.1.3	Verantwoordelijkheid gemeenten.....	40
7.1.4	De nieuwe taken voor de gemeente	40
7.1.5	Overheveling van taken vanuit de AWBZ	40
7.1.6	Voorzieningen.....	41
7.1.7	Jeugdzorggebruik in Noord-Limburg	41
7.2	Uitgangspunten van het Venlose jeugdbeleid.....	42
7.3	Hoe zijn we gekomen tot het Venlose jeugdhulpbeleid.....	43
7.4	Algemene ondersteuning	44
7.4.1	Jeugdgezondheidszorg 0 – 19 jaar	44
7.4.2	Jeugd- en jongerenwerk	45
7.4.3	Peuterspeelzalen	45
7.4.4	Centrum voor Jeugd en Gezin.....	45
7.4.5	Sociale wijkteams en gezinscoaches.....	46
7.4.6	Veilig Thuis: Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.....	46
7.4.7	Crisisdienst voor spoedeisende jeugdhulp	48
7.4.8	Kindertelefoon.....	48
7.4.9	Cliëntondersteuning	49
7.4.10	Vertrouwenspersoon	49
7.4.11	Innovatie: Huis van de Wijk.....	49

7.5	Maatwerkvoorzieningen.....	50
7.5.1	Ambulante jeugdhulpverlening	50
7.5.2	Residentiële jeugdzorg	50
7.5.3	Jeugd GGZ.....	51
7.5.4	Ondersteuning van jeugdigen met een beperking	52
7.5.5	Jeugdbescherming	52
7.5.6	Jeugdreclassering.....	52
7.5.7	Jeugdhulp Plus	54
7.5.8	Pleegzorg	54
7.6	Onderwijs	55
7.6.1	Algemeen.....	55
7.6.2	Passend onderwijs	56
7.6.3	Samenwerking onderwijs en gemeenten	56
7.7	Overige belangrijke onderwerpen in het kader van Jeugdhulp in Venlo	57
7.7.1	Informatievoorziening en monitoring	57
7.7.2	Klachtafhandeling en medezeggenschap	58
7.7.3	Kwaliteit	59
7.7.4	Norm van verantwoorde werktoedeling	60
7.7.5	Certificering	61
7.7.6	Leveringsplicht.....	62
7.7.7	Eigen bijdrage	62
7.7.8	Persoonsgebonden budget.....	62
7.7.9	Hulpmiddelen via de nieuwe Wmo	62
7.7.10	18-min en 18-plus	62
7.8	Regionaal transitiearrangement	62
7.8.1	De gemaakte afspraken over continuïteit van zorg.....	64
7.8.2	Voorgenomen budgetten instellingen.....	64
7.8.3	Frichtiekosten	65
7.8.4	Afspraken met Bureau Jeugdzorg.....	65
7.9	Overzicht van afspraken over diensten en producten	65
8	Participatiewet	67
8.1	De visie en de schaal	68
8.1.1	Toegang tot de Participatiewet	69
8.1.2	In de regio.....	69
8.2	Wet Maatregelen WWB	69
8.2.1	Beleidsarm met een grote impact	69
8.2.2	Uitgangspunten	70
8.2.3	Doorwerkingsvoorbeelden	70
8.3	Participatiewet.....	71
8.3.1	Het wat: algemene uitgangspunten Participatiewet	71
8.3.2	Voor wie.....	71
8.3.3	Het hoe	72
8.3.4	Nieuwe doelgroepen	72
8.3.5	Instrumenten	74
8.3.6	Wederkerigheid	79
8.4	Sturen op resultaten.....	80

8.5	Omslag in denken, durven en doen	81
9	<i>Afstemming en samenwerking, we kunnen het alleen samen</i>	82
9.1	Zelfredzaamheid	82
9.2	Professionele hulp.....	82
9.3	Samenwerkende partners	82
9.4	Randvoorwaarden.....	83
9.4.1	Kwaliteit en monitoring	83
9.4.2	Rekenschap.....	84
9.5	Toezicht, handhaving, loslaten en vertrouwen	84
9.5.1	Regionaal toezicht op de kwaliteit van uitvoering	85
9.5.2	'Checks en balances'	85
9.6	Klachten en rechtsbescherming	85
10	<i>Sturing en beheersing</i>	87
10.1	A. De financiële kaders (budgettaire uitgangspunten)	87
10.2	B. De middelen die beschikbaar zijn (budget)	87
10.3	C. De verdeling van de middelen.....	88
10.4	D. Waar liggen de verantwoordelijkheden (governance)	89
11	<i>Bijlage: lijst met afkortingen en begrippen</i>	91

1 Inleiding

Nederland verandert in een rap tempo. De samenstelling van de Nederlandse bevolking heeft een grote impact op de manier waarop de vraag en het aanbod van zorg en ondersteuning bij elkaar gebracht kunnen worden. Terwijl het aantal mensen dat ouder is dan 75 jaar en daarmee de vraag naar zorg en ondersteuning tot 2030 ongeveer verdubbelt, neemt de beroepsbevolking in een aantal regio's, waaronder Noord-Limburg licht af. Als je kijkt hoe hard er nu al gewerkt wordt door de mensen in de zorg en ondersteuning, is de conclusie onontkoombaar, dat ons huidige zorgstelsel onhoudbaar is. Deze ontwikkeling is uit te splitsen naar een driedelige, grote opgave in het sociale domein:

- 1) Als eerste willen we de betrokkenheid bij en naar elkaar vergroten.
- 2) Als tweede willen we de kwaliteit van zorg en ondersteuning aan onze inwoners verbeteren.
- 3) En als laatste willen we de kosten voor (gezondheids)zorg, ondersteuning en sociale zekerheid beheersbaar houden.

Zorgkosten beheersbaar betekent in dit geval minder explosief laten groeien, want ze blijven groeien van € 242 miljard in 2014 naar € 272 miljard in 2017. Gemeenten krijgen hierin een grotere en belangrijke rol. Dit was aanleiding voor de gemeente Venlo om een gedegen beleidsplan op te stellen.

1.1 Wat vooraf ging

Voorliggend beleidsplan kent een lange voorgeschiedenis die begin deze eeuw start met de landelijke discussie of gemeenten wel of niet meer verantwoordelijkheden moeten krijgen in het sociaal domein. In Venlo leidde dit tot onder meer tot de pilot VenloDroom waarin geëxperimenteerd is met het zogeheten 'keukentafelgesprek'. Ook de gemeenteraad is middels de raads werkgroep SAM (Stad van actieve mensen) in gesprek gegaan met inwoners en heeft vervolgens het concept van samensturing¹ in en door de samenleving als doelstelling en werkwijze voor het sociale domein omarmd.

Het rijk heeft ervoor gekozen om verantwoordelijkheden en middelen in het sociale domein dicht bij de burger te leggen, en dus bij de gemeenten. Voor u ligt het beleidsplan waarin de gemeente Venlo aangeeft hoe zij de verantwoordelijkheden uit deze drie wetten vorm gaat geven.

1.2 Eén beleidsplan voor drie wetten

We hebben dus één plan voor drie wetten. De mens staat immers centraal, en niet onze regelingen, procedures en budgettaire schotten. Een uitgangspunt dat ook terugkomt in

---

¹ In de tekst van dit beleidsplan gebruiken we consequent het woord samensturing in plaats van zelfsturing. Hiermee onderstrepen we het belang van maatschappelijke verbinding boven individualisering van de samenleving.

onze sociale structuurvisie². Uitgangspunten hierbij zijn vertrouwen, betrokkenheid, toegankelijkheid, gelijkwaardigheid en wederkerigheid.

Als richtsnoer gebruiken we in onze gemeente het model van samensturing. In de uitwerking van onze sociale structuurvisie³ hebben wij hier handen en voeten aan gegeven door het vaststellen van een aantal kaders voor samenwerking in de wijk:

1. Eigen kracht en eigen regie van de Venlonaar staan altijd voorop.
2. We werken wijkgericht en sluiten aan bij Venlose gemeenschappen.
3. We gaan uit van een algemeen toegankelijke samenleving zonder hindernissen.
4. Algemene ondersteuning gaat voor individuele begeleiding.
5. Individuele begeleiding organiseren we op maat en vraaggericht.
6. Als het nodig is, grijpen we in.
7. 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur is de basis ('professional' is gewijzigd in 'regisseur').
8. We zetten in op structurele samenwerking tussen vrijwilligers en beroepskrachten.
9. We gaan uit van zo min mogelijk regels en maximale ruimte voor beroepskrachten.

Dat vraagt een andere houding van ons als gemeente. Het coalitieakkoord van Venlo verwoordt dit treffend:

“Dit vraagt om een cultuuromslag bij bestuur en organisatie waarbij loslaten in vertrouwen de rode draad is. Loslaten ook in het volle bewustzijn dat daarmee dingen niet altijd lopen zoals wij dat zelf hadden gewild of bedacht en er zullen ook dingen fout gaan. Dat risico nemen we. We laten de beheersmatige rol van de overheid zoveel mogelijk los.”

In januari 2014 heeft de gemeenteraad reeds kaders voor het beleidsplan vastgesteld. Deze zijn in dit beleidsplan verwerkt.⁴

De decentralisaties anticiperen op een transformatie van onze samenleving van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Het beleidsplan wat nu voorligt geeft inhoud aan de rol van de gemeente in de transformatie van de samenleving. Waarbij cruciaal is hoe publieke organisaties als de gemeente invulling gaan geven aan het begrip 'loslaten in vertrouwen' en het risico dat er fouten gemaakt gaan worden.

1.3 Vervolg

We hebben geprobeerd in dit plan zo volledig mogelijk te zijn. Beleid krijgt echter pas handen en voeten als het wordt uitgevoerd, en de omvang en impact van de decentralisaties zijn zowel letterlijk als figuurlijk ongekend en nog volop in ontwikkeling. Gedurende de rit zal er ongetwijfeld nog aanpassing en bijstelling nodig zijn, waardoor dit beleidsplan een dynamisch document zal blijken.

---

² 2012-73: Sociale Structuurvisie *Ik ken jouw naam, jij de mijne. Samen zijn wij Venlo.*

³ 2013-76: Samen zijn wij Venlo, Sociale structuurvisie 2012, kaders voor uitwerking.

⁴ 2014-7: Op reis naar de menselijke maat, beleidslijnen voor de decentralisatieverantwoordelijkheden in het sociaal domein

Het is al met al een tamelijk omvangrijk document geworden. Dat is ook niet vreemd want het behelst drie omvangrijke en complexe beleidsvelden. We hebben geprobeerd het zo overzichtelijk en zo leesbaar mogelijk te houden. Toch zal het op onderdelen wellicht wat 'taaie kost' zijn. Dat is niet te voorkomen, mede vanwege onze verantwoordingsplicht naar het rijk (onder andere ingevolge de artikelen 2 lid 1 onder 2 en 8 lid 7 WMO alsmede 12 lid 4 en artikel 2 lid 2 van de Jeugdwet)

2 De kern en de kanteling van de decentralisatie-opgaven

Wat zijn nu in essentie de drie decentralisaties en wat hebben die voor impact, nu en in de toekomst?

2.1 Van AWBZ naar de nieuwe Wmo

Als gevolg van de individualisering van de samenleving sinds de jaren '80 van de vorige eeuw, in combinatie met een gestegen welvaart, zijn mensen minder gewend om voor elkaar te zorgen. Er heerst zelfs schroom om medemensen om hulp te vragen. Mensen zijn bang de ander tot last te zijn. Voor zorg kan men immers rekenen op de overheid, die hiervoor een complex stelsel van zorg heeft ingericht. Het begint mensen duidelijk te worden dat dit stelsel niet houdbaar is.

Over tien jaar:...

...is het heel gewoon dat mensen meer voor hun naasten zorgen. Veel hulp die nu nog door professionals wordt gegeven, wordt dan binnen het eigen netwerk georganiseerd. Mensen kloppen alleen bij de gemeente voor zorg waar een geschoolde professional voor nodig is of wanneer het sociaal netwerk (nog) te beperkt is. Medewerkers van gemeenten zijn gefocust op het stimuleren en faciliteren van de samenleving om dit allemaal mogelijk te maken. Zorginstellingen zijn er om mensen en hun netwerk te verbinden en om zo dicht mogelijk bij huis de zorg te bieden die mensen nodig hebben om zelfstandig te kunnen leven. Er is ook in de beleving van mensen een duidelijk onderscheid tussen (professionele) zorg en (gemeenmaatschappelijke) ondersteuning.

2.2 Van jeugdzorg naar jeugdhulp

De complexiteit van het Nederlandse zorgstelsel is nog het meest zichtbaar in de jeugdzorg. Deze is enorm versnipperd georganiseerd, over verschillende overheden en vele instanties, die nauwelijks van elkaars activiteiten weten. Jongeren en ouders worden vaak van het kastje naar de muur gestuurd. Het duurt lang voordat de juiste zorg is ingeregeld, waarbij vooral gefocust wordt op het kind en amper op zijn omgeving. Doordat problemen vaak ver afglijden voordat de juiste zorg geboden wordt, is deze zorg zwaarder en kostbaarder dan nodig zou moeten zijn.

Over tien jaar:...

...werken (jeugd)instanties (onderwijs, opvang, BSO, crisiscentra, hulpverlening etc.) uitstekend samen volgens het principe '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'. Binnen deze samenwerking worden problemen bij jongeren en ouders tijdig gesignaleerd en worden mensen ondersteund met een integrale maatwerkaanpak waarin alle deelgebieden die raken aan het probleem vanuit samenhang in die maatwerkaanpak worden meegenomen.

2.3 Participatie: meedoen naar vermogen

Na de invoering van de Wet Werk en Bijstand in 2005 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden om mensen met een bijstandsuitkering aan een baan te helpen. Dit heeft geholpen om mensen die al lang aan de kant stonden weer richting arbeidsmarkt te brengen. Te veel mensen kunnen echter nog niet mee doen omdat alleen volledige uitstroom uit de uitkering loont voor de gemeente. De meeste werkgevers durven geen mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen, omdat ze geen goede ondersteuning verwachten.

Over tien jaar:...

...nemen overheid, instanties en bedrijven hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om ook mensen met een beperking aan de slag te krijgen. Vanuit een goede samenwerking worden er werkplekken gecreëerd waar mensen iets voor de samenleving kunnen betekenen en waarin ze zichzelf kunnen ontwikkelen. Hierbij wordt vooral gekeken naar wat mensen wel kunnen in plaats van wat ze niet meer kunnen. Participeren en meedoen is dan heel gewoon geworden. Werkgevers kunnen vertrouwen op een toereikende ondersteuning van de gemeente waardoor ze meer mensen met beperkingen in dienst durven te nemen.

3 'De nieuwe tijd'

Vanaf 2015 dragen de rijksoverheid en de provincie een aantal taken over aan de gemeenten. Het gaat hierbij om drie decentralisaties:

1. De begeleidingstaken verschuiven van de AWBZ naar de nieuwe Wmo, de coördinatie verschuift van het zorgkantoor naar de gemeente.
2. De jeugdhulp, die nu nog onder gedeelde regie van provincie, justitie en zorgkantoor valt, komt onder regie van de gemeente.
3. De Participatiewet heeft als taak om meer verbinding tussen mensen met een arbeidshandicap en reguliere werkgevers te faciliteren.

Het gegeven dat deze taken worden overgedragen biedt kansen om veel zaken effectiever, duidelijker en goedkoper te organiseren. Gemeenten staan dicht bij hun inwoners en dat biedt mogelijkheden om de ondersteuning aan mensen met een hulpvraag ook dichtbij en samen met mensen vorm te geven. Maar er ligt ook een uitdaging. Gemeenten krijgen van het rijk gemiddeld 15 tot 20% minder budget dan er de afgelopen jaren door het rijk zelf in deze taken werd gestoken. Dit gebeurt niet volgens een geleidelijke afbouw maar grotendeels in één keer in 2015. Dankzij de demografische voorsprong die onze regio heeft op de rest van Nederland, waren wij uit eigen beweging al eerder gestart met deze opgave en hebben daardoor inmiddels een voorsprong en een buffer opgebouwd om een zachtere landing mogelijk te maken.

3.1 Van systeem naar samenleving

Om de zorg in goede banen te leiden, heeft de overheid complexe systemen gebouwd. Dit heeft ertoe bijgedragen dat in het denken en handelen van de overheid de systemen leidend zijn geworden. Vanuit dit 'systeemdenken' heeft de overheid geprobeerd om overzicht te creëren en zaken zoveel mogelijk op te splitsen in stukjes en standaardoplossingen. Hierdoor is een wirwar aan regels, wetten, voorzieningen en instanties ontstaan, waardoor de overheid wellicht meer overzicht heeft gehouden maar waardoor gewone mensen door de bomen het bos niet meer zien. Het standaardiseren van oplossingen heeft gezorgd voor een kloof tussen de vraag van mensen en de oplossingen die het systeem biedt.

Door de ondersteuning aan mensen met een hulpvraag anders te organiseren, door meer in te zetten op het gezonde verstand en door meer te kijken vanuit het perspectief van de samenleving, willen wij het als gemeente effectiever, duidelijker en goedkoper organiseren. Belangrijk hierbij is dat de gemeente een duidelijke balans weet te vinden tussen dit 'gezonde verstand' en de wet- en regelgeving. Voor zover daar invloed op kan worden uitgeoefend, moet de gemeente scherp zijn op ongewenste prikkels en er continu voor waken dat niet weer een nieuw systeem leidend wordt dat de menselijke maat overstijgt. Er moet vooral ruimte zijn voor naasten, vrijwilligers en zorgprofessionals, om vanuit hun intrinsieke motivatie ondersteuning en zorg te bieden aan inwoners die dat nodig hebben.

"Geef een man vis en hij heeft eten voor één dag. Leer een man vissen en hij heeft eten voor zijn hele leven"

Chinees spreekwoord

Er zijn mensen die de veranderingen en de bezuinigingen rondom de drie decentralisaties als een verslechtering zien. In Venlo zien we het juist als een kans om de ondersteuning van inwoners met een hulpvraag effectiever te organiseren, dicht bij de mensen, mét de mensen en toegesneden op hun individuele ondersteuningsbehoefte. Eigenlijk is het de bedoeling om zaken weer terug te brengen naar de proporties die in het verleden heel gewoon waren maar die we nu verleerd zijn. We willen onze familie of burens niet tot last zijn en durven een hulpvraag niet meer zo makkelijk te stellen. Dat kon ook, want de welvaart zorgde ervoor dat we de overheid met onze hulpvragen konden aanspreken. Daardoor zijn we de kracht die nog steeds in de samenleving aanwezig is een stukje uit het oog verloren.

Ook de gemeente is door de focus op systemen en regels te leggen de kracht van de samenleving enigszins uit het oog verloren. Met de pilot Venlodroom als aanjager zijn we dit aan het herontdekken en delen dit met onze inwoners en de professionals in de wijk. We mogen de inzet die mensen voor elkaar bieden echter nooit als vanzelfsprekend beschouwen. We zullen altijd oog moeten hebben voor wat mensen kunnen en willen. Zowel aan de kant van de hulpvrager als degene die hulp biedt. Dit vereist dat we als overheid altijd dichtbij zijn en open staan voor de inbreng van mensen.

3.2 Uitgangspunten voor verandering

Om de decentralisaties en de veranderingen in het sociale domein tot een goed resultaat te brengen, moeten we het systeem dus aanpakken en veranderen. Maar wat nog belangrijker is, is een cultuuromslag in de mentaliteit en de rol van inwoners, gemeente, zorgaanbieders en instanties. Een cultuurverandering vraagt tijd, continue aandacht en focus. Om ons hier bij te helpen hebben we vier uitgangspunten benoemd die als leidraad kunnen dienen bij deze cultuurverandering. Ze helpen ons om focus te houden en een goede dialoog te voeren. Deze uitgangspunten zijn:

1. Gebruik maken van de kracht van de samenleving
2. Uitgaan van vertrouwen (loslaten)
3. Maatwerk leveren
4. Samenwerken en kennisdelen

3.2.1 Gebruik maken van de kracht van de samenleving

Het is heel gewoon dat mensen dat wat ze zelf kunnen ook zelf doen...

De overheid is gewend om voor de mensen te zorgen, maar daarbij ook vaak voor ze te denken. Feitelijk is de overheid gewend om te ‘pamperen’. Mensen hebben veel rechten en zijn gewend om bij de overheid aan te kloppen voor zaken die ze eigenlijk ook zelf kunnen regelen. In hoeverre worden mensen nog geprikkeld om zélf verantwoordelijkheid te pakken of om voor een ander te zorgen (de overheid doet het toch wel)?

De essentie en de doelen van dit uitgangspunt zijn:

- stimuleren dat mensen zich verantwoordelijk voelen voor zaken die ze zelf ook kunnen organiseren;
- stimuleren dat mensen en organisaties elkaar vinden om zaken met elkaar te organiseren.

3.2.2 Uitgaan van vertrouwen (loslaten)

Het is heel gewoon dat we voldoende ruimte geven aan de samenleving om zélf met oplossingen te komen...

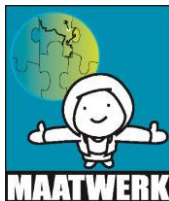
De overheid is gewend om veel zaken voor de mensen te regelen en vast te leggen. Met regulering, wetgeving en richtlijnen pretendeert de overheid een stevige grip op initiatieven in de samenleving. Toch neemt de overheid langzaam maar zeker wat meer afstand van de 'maakbare samenleving'. Het is immers niet de overheid die de samenleving maakt, maar de mensen die erin wonen. Gebruik maken van de kracht van de samenleving (uitgangspunt 1) betekent ook een stapje terug doen en ruimte geven aan diezelfde samenleving om het zélf te organiseren. Loslaten dus.

De essentie en de doelen van dit uitgangspunt zijn:

- stimuleren van initiatieven in de samenleving zonder daar als overheid 'bovenop' te gaan zitten (niet alles reguleren);
- het faciliteren van dit soort initiatieven en durven te vertrouwen op inwoners.

3.2.3 Maatwerk leveren

Het is heel gewoon om verschillend met mensen om te gaan, mensen zijn immers verschillend, iedereen is uniek...

De overheid is nog steeds gewend om beleid te maken vanuit het adagium 'gelijke monniken, gelijke kappen'. Maar zijn monniken wel zo gelijk? Het gaat immers ook om context; de situatie en omstandigheden zijn in die beoordeling uitermate wezenlijk. Dat vereist per definitie maatwerk.

De essentie en de doelen van dit uitgangspunt zijn:

- erop sturen dat middelen en ondersteuning terecht komen bij die mensen die dat het meest nodig hebben;
- erop sturen dat er altijd ruimte is voor menselijk contact, om behoeften en kansen goed in beeld te krijgen en te houden.

3.2.4 Samenwerken en kennisdelen

Het is heel gewoon dat we niet allemaal het wiel uitvinden en dat we logisch gaan samenwerken...

Door alle schotten die de overheid in haar systemen heeft gebouwd, zijn zorg en ondersteuning sterk georganiseerd langs de lijnen van financieringsstromen en verschillende wet- en regelgeving. Hulpvragen van mensen worden hierdoor vaak opgesplitst over meerdere organisaties en professionals. Bijsturing in de geboden hulp vraagt vervolgens veel overleg en escalatie om hiervoor het juiste mandaat te regelen. Dit leidt tot inefficiëntie, bureaucratie en tot een 'van het kastje naar de muur-cultuur'. Samenwerking tussen professionals en vrijwilligers wordt door menig professional als bedreigend ervaren voor de baan van de professional vanwege de manier waarop de professionele inzet gefinancierd wordt, terwijl men op resultaat voor de hulpvrager elkaar enorm kan versterken.

De essentie en de doelen van deze kernwaarde zijn:

- stimuleren dat professionals onderling en professionals en vrijwilligers beter gaan samenwerken;
- stimuleren dat organisaties meer gebruik gaan maken van elkaars kennis en voorzieningen.

3.3 Zorgvragen verbinden en afstemmen via één centrale toegang.

Voor alle drie de decentralisaties geldt dat we als gemeente één gecombineerde toegang willen bieden voor onze inwoners via logische vindplaatsen, waar mensen ook elkaar ontmoeten. Het gaat erom dat de ondersteuning dicht bij mensen wordt georganiseerd, dat nog meer mensen en groepen in de samenleving worden 'gemobiliseerd' om zich om elkaar te bekommeren, dat huisartsen, scholen, zorgaanbieders, organisaties en gemeenten goed samenwerken en ondersteuning aan inwoners vanuit samenhang bekijken en organiseren. Als dat goed gebeurt, krijgen onze inwoners de maatwerkondersteuning die ze verdienen, worden ze niet meer geconfronteerd met een wirwar aan hokjes en instanties en worden probleemsituaties vroegtijdig gesignaleerd. En tegelijkertijd kunnen hiermee zorg en ondersteuning gerealiseerd worden met de middelen en mensen die hiervoor beschikbaar zijn.

4 Toegang: Sociaal Wijkteam als centrale toegang voor ondersteuningsvragen

Venlo organiseert de toegang tot zorg en ondersteuning integraal en dichtbij de burger. Het Sociaal Wijkteam is dé centrale toegang voor zorg- en ondersteuningsvragen.

Elk Sociaal Wijkteam bestaat uit een Kernteam dat de toegang tot ondersteuning organiseert en een Uitvoeringsteam dat de noodzakelijke ondersteuning per inwoner organiseert. Je kunt daarbij denken aan hulp bij het huishouden, maatschappelijk werk, wijkverpleging, persoonlijke verzorging of de inzet van een gezinscoach.

Maar uiteraard is iedere 'vindplaats' van belang voor het stellen of signaleren van een ondersteuningsvraag. Zaak is dat dit signaal eenvoudig en laagdrempelig op de juiste plaats terecht komt.

4.1 Huis van de Wijk, informatie en advies en cliëntondersteuning

Het overgrote deel van de inwoners en gezinnen in Venlo is zelfredzaam. Zij weten zelf de weg te vinden naar de informatie en het advies waar ze behoefte aan hebben. Voor wie hier hulp bij wil hebben, is in het Huis van de Wijk een functie Informatie en Advies ingericht voor het beantwoorden van vragen van wijkbewoners. Doel is een laagdrempelige toegang waar wijkbewoners hun vraag (desgewenst anoniem) stellen.

De vrijwilligers van het informatie- en adviespunt zijn getraind in het beantwoorden van vragen op het gebied van wonen, werken, welzijn, zorg en ondersteuning. Eenvoudige vragen worden zoveel mogelijk direct beantwoord of de inwoner wordt verwezen naar een organisatie die de vraag kan beantwoorden. Bij een meer ingewikkelde vraag of problematiek kan de vrijwilliger een professional inschakelen.

Voor jongeren is er Jongin (onderdeel van het Centrum voor Jeugd en Gezin, CJG) waar ze op een laagdrempelige manier met hun vragen terecht kunnen. Bij Jongin zijn professionals aanwezig die ook licht pedagogische ondersteuning kunnen bieden.

4.1.1 Sociaal Wijkteam

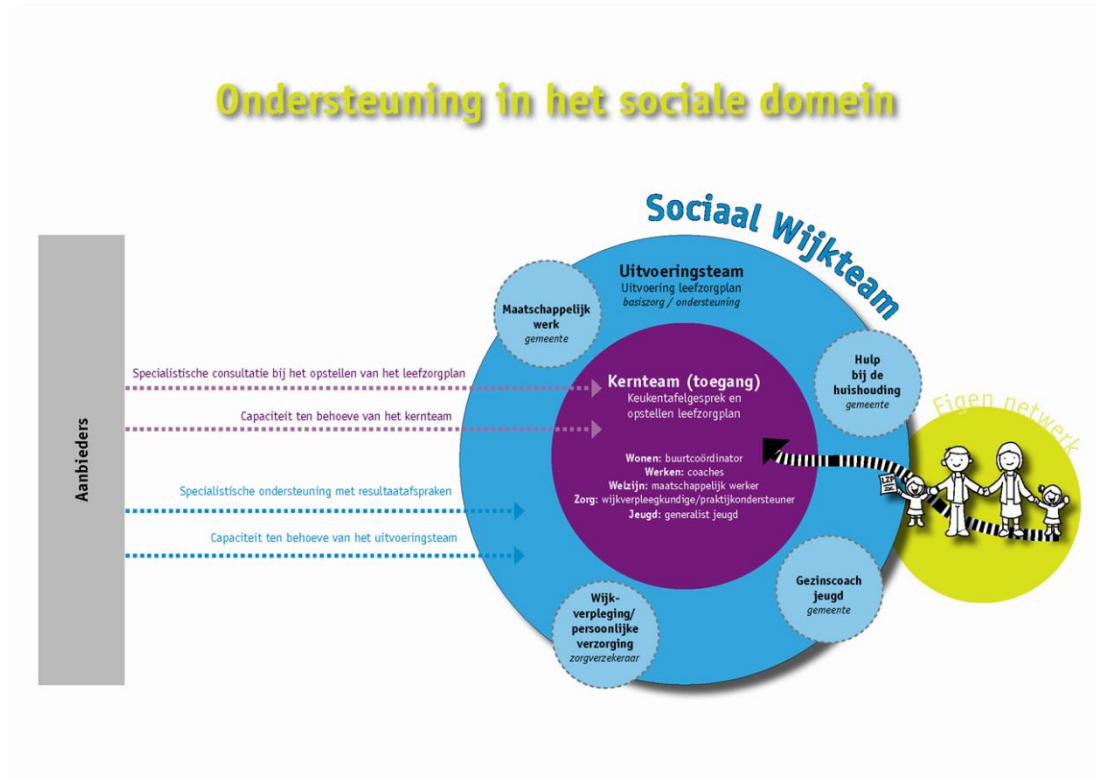
Als er sprake is van een meer ingewikkelde vraag of problematiek, kan vanuit Informatie en Advies/Jongin de verbinding met het Sociaal Wijkteam worden gelegd. Ook bij eenvoudigere vragen kan het nodig zijn het Sociaal Wijkteam in te schakelen, bijvoorbeeld wanneer er een besluit van de gemeente nodig is om hulp te organiseren, zoals het geval is bij hulp bij het huishouden.

Nadat de verbinding is gelegd, zal een lid van het Sociaal Wijkteam een zogeheten keukentafelgesprek voeren met de hulpvrager. In dit gesprek wordt de vraag van de hulpvrager verhelderd en wordt gekeken wat iemand zelf of met ondersteuning van mensen uit zijn eigen netwerk kan oplossen. Vervolgens wordt gezamenlijk bepaald welke ondersteuning nodig en passend is. Dit wordt vastgelegd in een zogenaamd leefzorgplan, een plan van aanpak waarin de concrete afspraken over de aanpak van de ondersteuningsvraag zijn opgenomen. Als er een individuele maatwerkvoorziening wordt

ingezet, moet er een formele aanvraag worden gedaan en moet de gemeente een beschikking afgeven.

In situaties waar meer hulpverleners actief moeten zijn, wordt gewerkt volgens de '1 gezin-1 plan-1 regisseur' methode: er wordt een regisseur aangewezen die er op let dat iedereen zijn afspraken nakomt en dat op het moment dat het kan, professionele inzet weer wordt afgebouwd.

Wanneer blijkt dat er voor het opstellen van een leefzorgplan specialistische inhoudelijke deskundigheid nodig is, dan wordt deze meteen ingeschakeld. Mocht het noodzakelijk zijn dat er in de tijd tot aan het vervolggesprek met een specialist al ondersteuning moet worden geboden, dan zorgt het wijkteamlid ook hiervoor.

4.1.2 De vindplaatsen en verbindingen met het Sociaal Wijkteam

Het Sociaal Wijkteam en het Huis van de Wijk vormen de centrale toegang voor ondersteuningsvragen, maar er zijn natuurlijk veel meer vindplaatsen en verbindingen. Denk daarbij aan de huisarts, de praktijkondersteuner en de wijkverpleegkundige, en aan de consultatiebureaus en de jeugdarts. Ook het onderwijs in brede zin is een relevante vindplaats: kinderopvang, voorschoolse educatie, peuterspeelzaalwerk en basis- en voortgezet onderwijs. In situaties van overlast de politie, en als het gaat om bewonersoverlast ook woningcorporaties en zorgverleners. Via stevige netwerken in de wijken en de centrale toegang via het Sociaal Wijkteam wordt geborgd dat deze signalen op een passende en adequate manier leiden tot de benodigde actie).

4.1.3 De vindplaatsen vanuit onze gemeentelijke organisatie

Ook de gemeente heeft veel directe contacten met inwoners waarbij oog is voor signalen die op een ondersteuningsvraag duiden. Denk daarbij aan de contacten via het Werkplein, de contacten vanuit leerplicht en RMC met jongeren en hun ouders, de medewerkers die op

straat actief zijn zoals de BOA's en de straatcoaches. Ook melden inwoners met financiële problematiek zich (steeds vaker) bij de gemeente. In al dit soort situaties is een bredere kijk op de ondersteuningsvraag wezenlijk.

Vanuit al deze ingangen kan de verbinding worden gelegd met het Sociaal Wijkteam. In het schema aan het einde van dit hoofdstuk zijn de verschillende toegangswegen overzichtelijk bij elkaar gezet.

4.2 Direct handelen: de toegang naar de stedelijke/regionale teams inzake complexe problematieken

Echter, wat we als gemeente met partners ook proberen te organiseren, er zullen altijd situaties zijn die om direct handelen vragen of waarbij de inzet van specialistische deskundigheid absoluut noodzakelijk is. Voor deze situaties wordt een regionaal expertiseknooppunt ingericht dat beschikt over specialistische kennis en deskundigheid. Dit team, dat 24/7 bereikbaar is, kan meteen worden ingeschakeld wanneer de situatie hierom vraagt. Er kan naar dit team worden opgeschaald vanuit het Sociaal Wijkteam, maar het kan ook rechtstreeks worden ingeschakeld in geval van een crisissituatie, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van huiselijk geweld of een agressieve psychiatrische persoon. Ook kan het Sociaal Wijkteam de specialistische kennis van dit regionale expertiseknooppunt raadplegen. Dit regionaal knooppunt is verder beschreven in hoofdstuk 6 in het kader van de centrumfunctie van Venlo.

Belangrijk is dat altijd de verbinding met het Sociaal Wijkteam wordt gelegd, ook wanneer de opschaling niet via die weg is verlopen. De situatie dient zo snel mogelijk te worden genormaliseerd, en vanuit de verbinding met het Sociaal Wijkteam wordt meteen gestart met het werken aan een veilige leefomgeving. Zo snel mogelijk afschalen dus, zo zorgvuldig als nodig. Het leefzorgplan geeft uiteindelijk richting aan het verder werken met een inwoner met een hulpvraag.

De vereiste 24/7 bereikbaarheid is regionaal aanwezig, in samenhang met het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en Huiselijk Geweld en crises voor jeugd. Daar hoort ook bij de 24/7 digitale en telefonische hulp op afstand voor het geven van advies en het bieden van een luisterend oor.

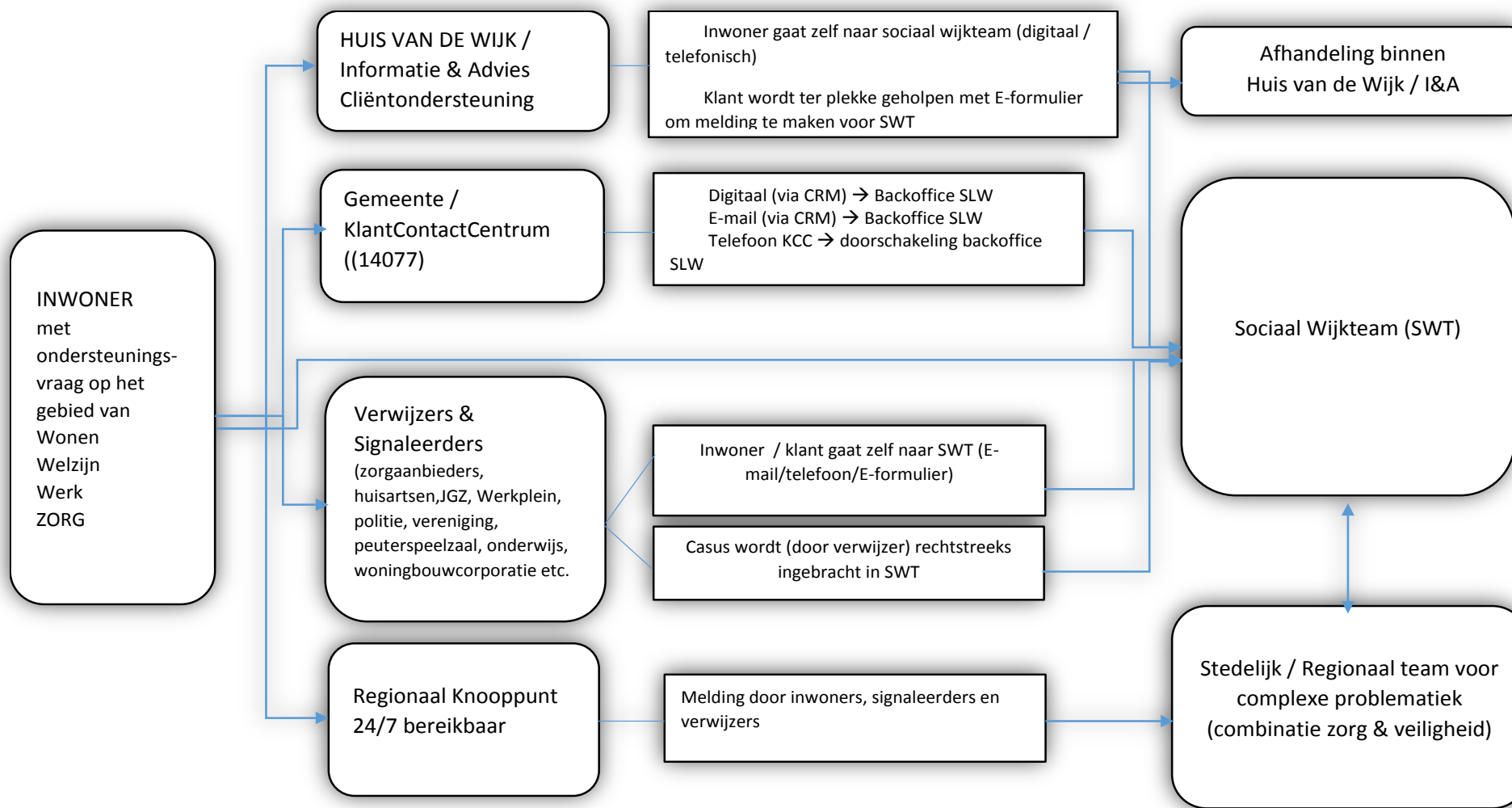
4.3 Informatie als randvoorwaarde voor effectieve zorg en ondersteuning

Zoals in het voorgaande aangegeven, is bij inzet van meerdere professionals het uitgangspunt '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'. Om zo te kunnen werken, is de beschikbaarheid van alle gegevens over een hulpvrager, zijn huishouden/gezin en netwerk van essentieel belang. In de eerste plaats om de hulpvrager niet onnodig te belasten met het steeds weer opnieuw verstrekken van gegevens die al bekend (kunnen) zijn. Maar zeker ook om het juiste gesprek te kunnen voeren en een passend leefzorgplan op te kunnen stellen. Daarnaast kan de samenwerking tussen verschillende professionals alleen effectief zijn wanneer ze over dezelfde informatie beschikken.

Uitgangspunten hierbij zijn dat de informatie beschikbaar is met instemming van de inwoner (tenzij er sprake is van een wettelijk bepaalde uitzonderingssituatie), dat de informatie relevant moet zijn voor het doel dat deze dient en alleen beschikbaar is voor de hulpverleners die deze nodig hebben voor de uitoefening van hun taak.

Figuur 1. Sociaal wijkteam: Centrale Toegang voor ondersteuningsvragen

5 De gezamenlijke thema's

We hebben zoals gezegd één beleidsplan voor drie wetten. De mens staat immers centraal, en niet de afzonderlijke wetten, regelingen, procedures en budgettaire schotten. Er is in de uitvoering van de Participatiewet, de Jeugdwet en de nieuwe Wmo veel samenhang te ontdekken, veel verbinding en gedeelde thematiek. In dit hoofdstuk komt deze gedeelde thematiek aan de orde. We gaan achtereenvolgens in op verordeningen, opdrachtgeven, onafhankelijke cliëntondersteuning en hulp op afstand, het persoonsgebonden budget, doelgroepenvervoer, veiligheid en leefbaarheid, en ten slotte de taken die wij hebben in het kader van onze centrumfunctie.

5.1 Verordeningen

Met volledig nieuwe werkgebieden als de jeugdzorg en overgekomen AWBZ-taken is het van belang om verordeningen zo duidelijk en integraal mogelijk te laten zijn. In de eerste periode na inwerkingtreding kan er nog niet op basis van één totale verordening worden gewerkt, maar daar willen we wel naartoe. Met name tussen de nieuwe Wmo en Jeugdhulp zit veel overlap en samenhang. Om die reden zijn waar mogelijk gelijke formuleringen gebruikt.

Tegelijk met dit beleidsplan is een procesverordening opgesteld. Dit sluit aan bij de rode draad van het coalitie-akkoord: 'loslaten in vertrouwen' en het credo "wie hulp nodig heeft, zullen we helpen". Wij leggen verantwoordelijkheden zoveel mogelijk bij de professional en vertrouwen op diens deskundigheid. Waar dat verplicht wordt of gewenst is, leggen wij spelregels vast, maar dat doen we bij voorkeur in het besluit maatschappelijke ondersteuning en het besluit jeugdhulp, en niet in de verordening zelf zodat er genoeg ruimte blijft om flexibel te kunnen zijn als de uitvoeringspraktijk daarom vraagt.

De Participatiewet is de opvolger van de bijstandswet en daarmee voor de gemeente reeds bekend terrein. Om die reden is er naast de nieuwe verordeningenplicht ook sprake van aanpassing van een aantal bestaande verordeningen. Het is nog een brug te ver om die nu reeds juridisch passend te verbinden aan de nieuwe WMO en de Jeugdverordening. Wel zal ook in de verordeningen Participatiewet volop worden ingezet op de-juridiseren waar mogelijk en op ruimte voor maatwerk.

5.2 Opdrachtgeven

Gemeenten hoeven niet alle gedecentraliseerde nieuwe taken zelf uit te voeren, maar zijn verantwoordelijk voor het organiseren daarvan en voor de beschikbaarheid en kwaliteit van voorzieningen. In Venlo is daarbij gekozen voor een nieuwe manier van werken. Innovatief qua instrumentarium, met een effectieve prikkelwerking, meer handelingsvrijheid voor de professional en met respect voor de keuzevrijheid van de burger.

Binnen hun nieuwe verantwoordelijkheid verstrekken gemeenten opdrachten aan aanbieders van zorg en ondersteuning. Voor de opdrachtverstrekking voor voorzieningen (die ingezet kunnen worden in het leefzorgplan) is binnen de regio een zogeheten 'regisseursmodel' ontwikkeld. Dat houdt het volgende in. Voor Jeugdhulp en voor de nieuwe Wmo zijn per voorziening afspraken gemaakt met een set van geschikte aanbieders die allen de voorziening kunnen leveren en die allen gebonden zijn aan dezelfde voorwaarden en

tarieven. Alle geschikte partijen (een partij is geschikt als deze aan de selectie-eisen voldoet) mogen toetreden tot de set en komen in principe in aanmerking voor een opdracht.

5.3 Onafhankelijke cliëntondersteuning en hulp op afstand

Inwoners kunnen gebruik maken van onafhankelijke en gratis cliëntondersteuning. Zij moeten meteen bij het eerste contact met het Sociaal Wijkteam op deze mogelijkheid worden gewezen. Daarnaast moet het college ervoor zorgen dat op ieder moment van de dag telefonisch of elektronisch anoniem een luisterend oor en advies beschikbaar zijn, ook wel 'hulp op afstand' genoemd

5.3.1 Cliëntondersteuning

Volgens de nieuwe Wmo is cliëntondersteuning "onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen". Bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer is bij amendement aan het artikel over cliëntondersteuning toegevoegd dat het college ervoor moet zorgen dat bij cliëntondersteuning "het belang van betrokkene uitgangspunt is".

Cliëntondersteuning betreft feitelijk alle doelgroepen en in het bijzonder de nieuwe Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. In de praktijk speelt het vooral bij hulpvragers die niet goed in staat zijn om zelf de regie over het eigen leven te voeren, hun hulpvraag te verwoorden, de mogelijkheden van het eigen sociale netwerk in kaart te brengen en om keuzes te maken. Hoofddoel van cliëntondersteuning is dat inwoners met een hulpvraag in staat worden gesteld om zelfstandig een keuze te kunnen maken en/of hun probleem op te lossen. Daardoor wordt de regie van de hulpvrager en zijn omgeving versterkt. Goede cliëntondersteuning draagt ook bij aan het verlichten van mantelzorg. Daarnaast kan cliëntondersteuning een rol spelen bij dejuridisering, zoals het inzetten van mediation of een ombudsfunctie om geschillen op te lossen.

De belangrijkste organisatie voor cliëntondersteuning is MEE. Dit is een landelijke organisatie met regionale afdelingen. MEE Noord-Limburg is gevestigd in Venlo.

In februari van dit jaar hebben het rijk, de VNG en MEE nadere afspraken gemaakt over de continuïteit van cliëntondersteuning bij de decentralisatie van AWBZ-taken. Kern van deze afspraken is dat gemeenten voor 2015 en 2016 op regionaal niveau principe-afspraken met MEE moeten maken over de inzet van MEE en het budget. MEE wordt nu nog bekostigd vanuit AWBZ-middelen. Het MEE budget komt later over naar de gemeenten. Inmiddels zijn deze principe-afspraken gemaakt. Deze komen erop neer dat voor 2015 en 2016 90% van het budget dat overkomt vanuit het rijk wordt gegarandeerd voor cliëntondersteuning en integrale vroeghulp van MEE, uiteraard onder voorbehoud van goedkeuring door de raad.

Daarmee wordt de cliëntondersteuning in onze regio tot en met 2016 geborgd. De regiogemeenten zien een belangrijke rol voor MEE in de lokale toegangen. In Venlo werkt MEE bijvoorbeeld mee in de kernteams van de Sociale Wijkteams.

5.3.2 Hulp op afstand

Een bijzondere vorm van cliëntondersteuning is het bieden van een anoniem telefonisch of elektronisch 'luisterend oor' en advies. De gemeente is verplicht om deze vorm van ondersteuning ('hulp op afstand') aan te bieden aan haar inwoners.

Volwassenen kunnen terecht bij Sensor, een provinciale organisatie die dit uitvoert met vrijwilligers. Sensor ontvangt subsidie van de provincie. Daarnaast verzorgt Sensor in opdracht en tegen betaling de 24/7 bereikbaarheid van een aantal organisaties in de regio. Voor 2015 en 2016 is door de VNG een landelijk arrangement overeen gekomen met het ministerie van VWS en Sensor dat wordt bekostigd via een uitname uit het decentralisatiebudget.

De jeugd kan terecht bij de Kindertelefoon. Dit wordt een landelijke organisatie, eveneens met landelijke financiering via een uitname uit het decentralisatiebudget .

5.4 Persoonsgebonden budget

Het persoonsgebonden budget (PGB) bestaat in 2015 twintig jaar. De reden om het PGB in het leven te roepen was om zorgvragers zelf de regie te laten houden. Om dezelfde reden blijft het PGB in de nieuwe Wmo en de Jeugdwet een volwaardig alternatief voor zorg in natura bij maatwerkvoorzieningen.

Als iemand in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening heeft men de keuze om deze 'in natura' te ontvangen, dat wil zeggen dat de gemeente zorgt dat men de ondersteuning, het hulpmiddel of de woningaanpassing krijgt die nodig is, of dat men een PGB ontvangt waarmee men de maatwerkvoorziening zelf kan (laten) organiseren. Bijvoorbeeld omdat de zorg niet goed vooraf te plannen is, op ongebruikelijke tijden geleverd wordt, er een noodzaak tot 24-uurs ondersteuning op afroep is of omdat de zorg door de aard van de beperking door een vaste hulpverlener moet worden geboden.

De gemeente is verplicht om inwoners met een hulpvraag te informeren over de mogelijkheid om voor een PGB te kiezen en wat die keuze betekent.

Een minderjarige die een kindbeschermsmaatregel of jeugdreclassering heeft gekregen en een jeugdige die is opgenomen in een gesloten jeugdaccommodatie met een machtiging op grond van hoofdstuk 6 van de Jeugdwet komen niet in aanmerking voor een PGB.

In de nieuwe Wmo en in de Jeugdwet zijn nieuwe voorwaarden gesteld aan de toekenning van een PGB. De gemeente moet beoordelen of een aanvraag voldoet aan drie voorwaarden (in Venlo doet het Kernteam Sociaal Wijkteam dit, waarna de gemeente formeel besluit):

- 1) De aanvrager moet expliciet en gemotiveerd om een PGB vragen. Het is mogelijk om iemand die een PGB vraagt een plan op te laten stellen hoe dit PGB besteed gaat worden.
- 2) De gemeente moet beoordelen of de aanvrager op eigen kracht of met ondersteuning voldoende in staat is om zijn eigen belangen te behartigen en de taken die aan een PGB zijn verbonden verantwoord uit te voeren.

- 3) De gemeente moet beoordelen of de desbetreffende maatwerkvoorziening veilig, doeltreffend en klantgericht zal worden verstrekt. De gemeente kan eisen stellen aan de kwaliteit.

Afhankelijk van de hulpvraag en de hulpverlener bepaalt de gemeente welk PGB in welke situatie realistisch is.

5.4.1 Hoe werkt het PGB?

Als de gemeente een PGB budget verstrekt, gaat de PGB-houder een overeenkomst aan met een hulpverlener/aanbieder. De gemeente heeft formeel geen (inkoop)relatie met de PGB hulpverlener/aanbieder en kan daarom vooraf geen algemene kwaliteitsafspraken maken. Toch is het van belang dat er resultaatsafspraken worden gemaakt met PGB-hulpverleners/aanbieders. Deze afspraken worden opgenomen in het leefzorgplan.

In de nieuwe Wmo en de Jeugdwet is de verplichting opgenomen dat PGB's volgens het trekkingsrecht via de Sociale Verzekeringsbank (SVB) worden afgehandeld. Dat betekent dat het PGB niet meer rechtstreeks aan de zorgvrager wordt overgemaakt maar naar de SVB, die uit dit budget de rekeningen betaalt die de zorgvrager indient voor de geleverde ondersteuning. Basis hiervoor zijn de zorgcontracten die de PGB-houder afsluit met zorgverleners. De SVB zal controle houden op de zorgovereenkomsten en de financiële besteding.

Als er twijfel ontstaat over de juiste besteding van een PGB-budget kan de gemeente extra controle laten verrichten en eventueel overgaan tot verrekening of terugvordering.

5.4.2 PGB voor maatwerkvoorzieningen door mensen uit het eigen sociale netwerk

In het Beleidskader AWBZ-Wmo, dat in januari 2014 aan de raad is voorgelegd, is opgenomen dat er in principe geen PGB wordt ingezet voor maatwerkvoorzieningen door mensen uit het eigen sociale netwerk anders dan een vergoeding van de kosten die zij maken. Slechts wanneer het bieden van ondersteuning door iemand uit het eigen netwerk grote praktische en financiële voordelen oplevert en alleen mogelijk is en alleen redelijkerwijs van betrokkene kan worden verlangd als daar een financiële compensatie tegenover staat, zou deze mogelijkheid in uitzonderlijke gevallen en onder strikte voorwaarden kunnen worden aangewend.

De nieuwe Wmo maakt de inperking zoals die hier is geformuleerd niet mogelijk: de PGB-houder heeft de keuzevrijheid door wie hij of zij de ondersteuning laat uitvoeren. Dit laat onverlet dat de gemeente moet beoordelen of de desbetreffende maatwerkvoorziening veilig, doeltreffend en klantgericht wordt verstrekt en van een voldoende kwaliteit is.

Ook kan bij verordening worden bepaald "onder welke voorwaarden betreffende het tarief, de persoon aan wie een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, de mogelijkheid heeft om diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen te betrekken van een persoon die behoort tot het sociale netwerk". Bij het verder uitwerken van het beleid rondom de PGB's zullen we mensen uit de doelgroep zoveel mogelijk betrekken.

5.5 Doelgroepenvervoer

Met de decentralisatie van de jeugdhulp en de AWBZ-begeleiding komt ook het vervoer van de doelgroepen naar de gemeente. De gemeente is al verantwoordelijk voor vervoer van de

huidige Wmo-doelgroep, voor leerlingenvervoer en indirect ook voor het vervoer van Wsw-ers naar hun werkplekken.

Op dit moment is het doelgroepenvervoer versnipperd georganiseerd. Dit brengt veel extra vervoersbewegingen en kosten met zich mee. Omdat veel van het vervoer over gemeentegrenzen heen gaat, heeft een verkenning door de gezamenlijke Noord- en Midden-Limburgse gemeenten plaatsgevonden naar de mogelijkheden om het doelgroepenvervoer slimmer en beter te organiseren. De raad heeft de rapportage “Ontwikkelperspectief doelgroepenvervoer Noord- en Midden-Limburg” bij Raadsinformatiebrief nr. 2014-52 ontvangen.

Centraal staat de algemene ambitie om de maatschappelijke participatie te vergroten door het realiseren van een naadloze koppeling tussen openbaar vervoer (OV) en goed georganiseerd doelgroepenvervoer. Het OV functioneert als een sociale basisvoorziening. Het is belangrijk dat mensen zo veel mogelijk het reguliere OV kunnen gebruiken. Het doelgroepenvervoer is juist bedoeld voor diegenen die niet of onvoldoende in staat zijn zelf met het OV te reizen.

De conclusie van de verkenning luidt dat het loont om het doelgroepenvervoer anders te organiseren. Belangrijkste mogelijkheden om dit te doen zijn:

- Zoveel mogelijk organiseren van ondersteuning en zorg in de wijken dichtbij burgers, en het stimuleren van innovatie en eigen initiatief van burgers om de eigen vervoersvraag op te lossen.
- De oprichting van een regiecentrale waarin de vervoersvraag/rit-aanname en planning op één organisatorisch punt worden gecombineerd. De uitvoering van het vervoer is hier losgekoppeld van de planning. Er wordt gekeken naar het vervoersprofiel van een persoon en –indien mogelijk- wordt het OV-gebruik gestimuleerd boven doelgroepenvervoer. Ook kunnen kleinere vervoersinitiatieven een betere kans krijgen.

Daarnaast is geconcludeerd dat de beste schaal om dit te gaan regelen het niveau van de deelregio's Noord-Limburg en Midden-Limburg is.

Wij gaan in samenwerking met de Noord-Limburgse gemeenten de regiecentrale(s) ontwikkelen. Als startdatum wordt naar 1 januari 2017 gestreefd. Fasering voor bepaalde vormen van vervoer, zoals leerlingenvervoer dat doorgaans per augustus start, is mogelijk. Dit wordt bij de uitwerking definitief bepaald. Het doelgroepenvervoer dat vanuit de AWBZ overkomt (extramuraal) wordt als overgangsregeling voor de periode tussen 1 januari 2015 en 1 januari 2017 uitgevoerd via de zorgaanbieders. Dit is in de aanbesteding opgenomen. In 2015 gelden de huidige kwaliteitseisen. In de overlegtafels die op grond van deze aanbesteding georganiseerd gaan worden, zal worden gezien of de kwaliteitseisen aangepast worden. Daarbij zal ook gekeken worden naar dit aspect

5.6 Veiligheid en leefbaarheid

In de memorie van toelichting van de nieuwe Wmo wordt het thema ‘veiligheid en leefbaarheid’ toegespitst op een viertal onderwerpen:

- Veiligheid in de woon- en leefomgeving, en openbare ruimte
- Veiligheid in de huiselijke kring

- Veiligheid bij het verstrekken voorzieningen
- Veiligheid met betrekking tot bejegening door degenen die een voorziening verstrekken of ondersteuning verlenen.

Veiligheid in de woon- en leefomgeving en openbare ruimte en veiligheid in huiselijke kring zijn thema's waar de samenwerking tussen veiligheid (politie, openbaar ministerie) en zorg van groot belang is. In paragraaf 5.7.4 wordt hier nader op ingegaan.

De veiligheid bij het verstrekken van voorzieningen wordt geborgd via eisen die aan aanbieders worden gesteld bij opdrachtgeverschap. Dit zijn zowel technische eisen met betrekking tot bijvoorbeeld hulpmiddelen als eisen wat betreft de bejegening door degenen die de voorziening verstrekken. Dat laatste moet gestalte krijgen op verschillende niveaus. Allereerst in de toegangen: de Informatie- en adviesfunctie, de Kernteams Sociale Wijkteams en het Regionaal team. Verder moet de bejegening van hulpvragers en de veiligheid (zowel fysiek als mentaal) een permanent aandachtspunt vormen in de competentieprofielen voor professionals en de trainingen en intervisies van professionals en vrijwilligers. Respecteren van de privacy is onderdeel daarvan. Voor professionals kunnen deze eisen ook worden geborgd in de eisen aan aanbieders in het kader van opdrachtgeverschap, bij contractbeheer en bij het monitoren van resultaten.

5.7 Taken in het kader van de centrumfunctie

Venlo vervult de centrumfunctie voor de maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg. De middelen daarvoor blijven in ieder geval tot 2018 naar de centrumgemeente komen. Hier worden met ingang van 2015 aan toegevoegd de middelen voor beschermd wonen. De beleidsdocumenten voor deze taken worden regionaal voorbereid via het Regionaal Kompas.

5.7.1 Regionaal Kompas

Het Regionaal Kompas kent als centraal doel: 'Iedereen heeft een dak boven het hoofd, doet mee en heeft een veilig thuis'. Dit betekent onder meer dat we de zelfredzaamheid van mensen willen versterken. Het ultieme doel is dat mensen volledig in de maatschappij mee kunnen doen en zelfredzaam zijn. Dat is niet voor iedereen weggelegd, maar is wel het perspectief waaraan gewerkt wordt. In een aantal gevallen kan alleen maar voorkómen worden dat mensen verder afglijden en meer en meer in afhankelijkheidsituaties terecht komen.

De verantwoordelijkheid voor beschermd wonen (binnen de muren van een instelling) en begeleiding/ondersteuning bij het wonen wordt met ingang van 1 januari 2015 bij de centrumgemeente ondergebracht. De centrumgemeente zoekt in samenwerking met alle deelnemende gemeenten in het Regionaal Kompas naar een nieuwe meer passende balans tussen vraag en aanbod van de verschillende vormen van beschermd wonen en begeleiding bij het wonen. Een ander wezenlijk onderdeel van het Regionaal Kompas is het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het primaire doel dat we hierbij hebben, is het stoppen van het geweld.

Uit ervaring is gebleken dat hulpverlening veel meer effect heeft als die kan worden geboden in de eigen gemeentelijke context en in samenhang met andere zorg- of hulpverlening die in het gezin of huishouden noodzakelijk is. Een goede relatie en sterke

verbinding tussen het Actie- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK) en het lokale sociale domein is dus van groot belang.

Elke individuele gemeente heeft een belangrijke verantwoordelijkheid ten aanzien van preventie, vroegsignaleren, interventie en nazorg.

De centrumgemeente staat daarnaast ook aan de lat voor de opvang, zoals de crisisopvang en de vrouwenopvang. De uitwerking van de wijze waarop de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg hier vorm aan geven, wordt opgenomen in de regiovisie Veilig Thuis Noord- en Midden-Limburg. In deze regiovisie maken we uitvoeringsafspraken met elkaar over de aansluiting van het regionaal gefinancierde deel van de aanpak van geweld in huiselijke kring op het lokaal gefinancierde deel van die aanpak.

Met de komst van het AMHK worden huiselijk geweld en kindermishandeling in onderlinge samenhang aangepakt. In de aanpak van de ondersteuning sluiten we aan bij de wijze van aanpak in de jeugdzorg en de maatschappelijke ondersteuning: integraal en systeemgericht, volgens de methodiek van '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'. Uitgangspunt is dat de ingezette hulp zo zwaar moet zijn als de situatie vraagt. Preventie waar het kan, ingrijpen waar het moet. We willen daarin het volgende bereiken:

- Systeemaanpak: volwassenen en kinderen samen
- Snellere en betere inzet van hulp
- Opheffen van overlap; efficiënter en effectiever

5.7.2 Regionaal knooppunt

Uitgaande van de doelen van het Regionaal Kompas, het landelijk kader van de Veiligheidshuizen en met het inzicht in de nieuwe wetgeving hebben we gekeken hoe we nieuwe inhoud kunnen geven aan de samenwerking tussen gemeenten, zorgpartners en justitiepartners. Dat gaan we doen met de inrichting van een regionaal expertiseknooppunt:

- 24/7 bereikbaar
- laagdrempelige toegang voor burgers, ook digitaal
- doelgerichte en noodzakelijke informatie-uitwisseling over alle leefgebieden, inclusief veiligheid/justitie
- advies over casussen voor en door professionals en/of lokale netwerken
- expertise en specialisme
- regie op het 'reisplan' (het leefzorgplan) zo kort als kan en zo lang als nodig
- sturing op ketensamenwerking

Dit knooppunt, dat is uitgewerkt in het Spoorboekje voor bijzondere reizigers⁵, is geen instituut maar een netwerk dat ingericht wordt vanuit de noodzaak om de meldpunten, steunpunten en toegangspoorten die er al zijn of ontwikkeld en georganiseerd worden vanuit (jeugd)zorg en veiligheid slim te verbinden. Dit draagt nadrukkelijk bij aan de realisatie van de doelstellingen van de decentralisatieopgaven:

- de kanteling van een verzorgingsmaatschappij naar een participatiemaatschappij

---

⁵ Collegebesluit dd.

- het realiseren van een vangnet voor die burgers die (al dan niet tijdelijk) niet in staat zijn om te participeren in de maatschappij.

5.7.3 Sturen op resultaat

Vanaf 2015 zal er geen sprake meer zijn van het subsidiëren van instellingen voor maatschappelijke opvang binnen het Regionaal Kompas. We gaan inzetten op outcome financiering, we willen sturen op resultaten. De opdrachtverstrekking voor de uitvoering van taken vanuit het Regionaal Kompas wordt meegenomen in het proces van opdrachtverstrekking door de gemeente Venlo.

5.7.4 Veiligheid in de woon- en leefomgeving en de openbare ruimte

Met betrekking tot de veiligheid in de woon- en leefomgeving en openbare ruimte kent de gemeente Venlo een beleidsplan Integrale Veiligheid. Doelstelling is het verhogen van het veiligheidsgevoel van de Venlose burger. Daarbij wordt ingezet op een viertal thema's:

- veilige leef- en woonomgeving, zoals veiligheid in de wijk, overlasthandhaving, cameratoezicht en huiselijk geweld
- jeugd en veiligheid, zoals criminele jeugd en jeugdoverlast
- bedrijvigheid en veiligheid, zoals evenementen
- integriteit en veiligheid, zoals bibob

5.7.5 Samenwerking veiligheid en sociale domein

Door politie en openbaar ministerie wordt gezocht naar een sterkere verbinding met gemeenten en zorg. Doel is de verbinding tussen zorg en veiligheid beter te borgen. Ook de verbinding tussen wat lokaal geregeld kan worden en de ondersteuning die vanuit de regionale verantwoordelijkheden opgepakt moeten worden, kan hiermee op een snelle en effectieve wijze ingevuld worden. Met het Spoorboekje bijzondere reizigers wordt op regionale schaal gewerkt aan de borging van de samenwerking tussen veiligheid en zorg, inclusief de samenwerking tussen openbaar ministerie en politie. Van belang is dat deze samenwerking ook lokaal wordt geborgd.

Bij de aanpak huiselijk geweld is er bijvoorbeeld mogelijk via de politie gesignaleerd, maar wordt voor het stoppen van het geweld hulpverlening ingezet. Ook het signaleren van veiligheidsrisico's (geweld, leefbaarheid, overlast) is een lokale aangelegenheid.

Wanneer er sprake is van een strafbaar feit, is afstemming tussen justitie en zorg noodzakelijk. Dit gebeurt momenteel in de Veiligheidshuizen. Gezien de doorontwikkeling van het Veiligheidshuis naar het hoogste escalatiepunt voor complexe vragen, is het van belang om te organiseren dat justitie en politie en gemeenten/zorg elkaar ook vinden bij minder complexe zaken. Dit is een van de vraagstukken waar het Spoorboekje bijzondere reizigers zich op richt. Een ander voorbeeld is de 'top x aanpak': een lijst van personen waarvoor een persoonsgerichte aanpak nodig is om overlast en/of criminaliteit aan te pakken. Deze aanpak is altijd een combinatie van zorg en veiligheid.

6 De nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning

“Niet meer van het kastje naar de muur!”

“PGB blijft. We voorkomen misbruik!”

“Iedereen draagt naar vermogen een steentje bij!”

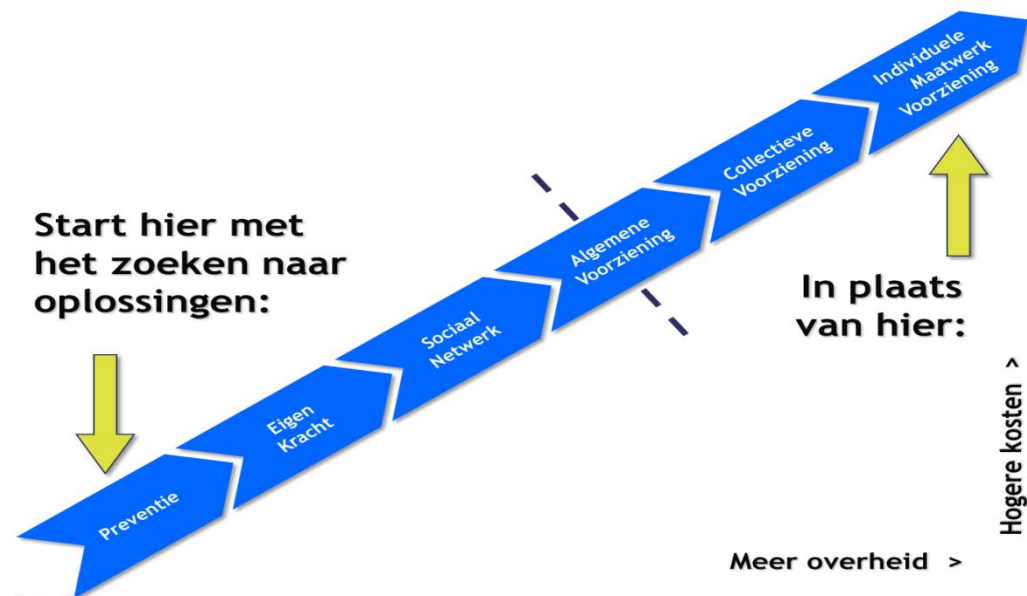
“Ruimte voor maatwerk!”

“Eén gezin, één plan, één regisseur!”

“Creatieve en innovatieve invulling van dagbesteding!”

De nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) geeft gemeenten de opdracht om passende ondersteuning te bieden zodat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en kunnen deelnemen aan de samenleving. En om voor wie niet zelfstandig kan wonen, te zorgen voor opvang of beschermd wonen.

Nieuw in de Wmo is dat met name gemeenten nadrukkelijk moeten onderzoeken wat mensen zelf of met de hulp van mensen uit hun eigen netwerk kunnen, bij het bepalen wat ‘passende ondersteuning’ is. De gemeente Venlo heeft deze taak neergelegd bij de sociale wijkteams. Uitgangspunt bij het beschrijven van eigen kracht en preventie is de zogeheten oplossingsladder die hieronder is weergegeven.

6.1 Eigen kracht en preventie

Mensen ontwikkelen hun eigen kracht in hun jeugd, tijdens de opvoeding, in hun opleiding en door deelname aan activiteiten in de samenleving. Wat later in het leven is (betaald) werk een belangrijke bron van eigen kracht: het biedt een inkomen en economische zelfstandigheid, het biedt kansen tot ontplooiing en sociale contacten en het biedt structuur in je leven. Kortom: persoonlijke ontplooiing en werk zijn krachtige preventieve middelen tegen maatschappelijke afhankelijkheid. Het (onvrijwillig) verliezen van betaald werk gaat dan ook vaak gepaard met (tijdelijk) verlies van eigen kracht.

6.1.1 Preventie

Investeren in preventie is nodig om de eigen kracht en de zelfredzaamheid van burgers te versterken. Door preventief in te grijpen op het gebied van (gezondheids-)zorg voorkomen we dat problemen ontstaan of verergeren. Zo kunnen burgers langer zelfstandig wonen, werken en beter deelnemen aan de samenleving. De aloude spreuk "Voorkomen is beter dan genezen" is nog altijd actueel.

Preventieve activiteiten richten zich meestal op een gezonde levensstijl en op het vroegtijdig signaleren van problemen, waardoor deze in een vroeg stadium kunnen worden aangepakt en niet verergeren. Mensen met een actieve en gezonde leefstijl nemen langer en actiever deel aan de samenleving en zijn langer zelfredzaam.

Preventief gezondheidsbeleid en sport worden nadrukkelijk ingezet als middel voor het op termijn voorkómen of verminderen van ondersteuningsvragen. Hiermee wordt de verbinding gelegd tussen preventief beleid, maatschappelijke participatie en maatschappelijke ondersteuning. Aanvullend is er specifiek aandacht voor een preventieve invulling van het pakket aan voorzieningen binnen de nieuwe Wmo.

6.1.2 Informatie en advies

De gemeente moet er voor zorgen dat informatie en advies beschikbaar zijn die bijdragen aan de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners. Deze functie is beschreven in hoofdstuk 4, paragraaf 4.1.

6.2 Wijkkracht en maatschappelijke participatie

6.2.1 Ambitie

We zien het vóór ons: De Venlose wijken en buurten zijn vitaal en samensturend, met een grote sociale cohesie en een onderlinge betrokkenheid tussen mensen om elkaar te helpen. Mensen die zélf met initiatieven komen en initiatieven ontplooiën. Huizen van de Wijk en verenigingen zijn de motor van de wijk. Als gemeente zijn we hier trots op. We hebben oog voor hun functie in de maatschappij en nemen hen serieus als gesprekspartner. We faciliteren indien nodig: we ondersteunen desgevraagd bij verdere professionalisering of specifieke expertisebehoefte.

Het is in Venlo vanzelfsprekend dat je je inzet voor een ander. Jong en oud is betrokken bij de gemeenschap of de wijk. De wijk helpt de jeugd met het ontwikkelen van talenten. Ook hebben we als samenleving oog voor mantelzorgers. Dit betekent dat we zorgen dat de grenzen van de belastbaarheid en ondersteuningsbehoefte van een mantelzorger niet overschreden worden. Tegelijkertijd neemt de gemeenschap verantwoordelijkheid om naast

mantelzorgers vanuit een collectief perspectief iets te doen voor een ander. En zetten ook individuele inwoners zich in voor de zorg van een ander. Zorgen voor een naaste is immers vanzelfsprekend.

De beroepskracht (h)erkent de autonomie van gemeenschappen, en richt zijn ondersteuning hierop in. Vrijwilligers en beroepskrachten gaan met elkaar in gesprek, werken optimaal samen en vullen elkaar aan. Hierdoor kunnen zowel vrijwilligers als beroepskrachten hun taken goed en met voldoening doen. Een goed samenspel tussen informele en formele zorg stelt mensen in staat hun zelfredzaamheid zo lang mogelijk te bewaren.

Wederkerigheid is geen doel, maar een middel om onderlinge solidariteit en betrokkenheid te helpen groeien vanuit een gezamenlijk belang van de wijk. Wederkerigheid is niet iets wat men 'moet' doen om een uitkering te behouden, maar iets wat elke Venlose burger doet omdat het normaal is en mensen elkaar nodig hebben en helpen.

6.2.2 Beleidsuitgangspunten

a. Stimuleren en activeren van vrijwilligers, jong en oud

In iedere mens zit burgerzin, soms moet deze alleen nog losgemaakt worden. De rol van de gemeente is hierbij beperkt. Juist wanneer inwoners elkaar onderling stimuleren en aanspreken, ontstaan duurzame sociale verbanden en wijkkracht.

b. Faciliteren van vrijwilligers

We streven naar het ontstaan van sturingsvormen door inwoners bij de Huizen van de Wijk.

Wederzijds vertrouwen is de basis van samenwerking tussen inwoners en de gemeente; we streven naar samensturing door inwoners en zo min mogelijk bemoeienis van de overheid of andere beroepskrachten. We werken daarom bij voorkeur *niet* met een vrijwilligersovereenkomst, tenzij de specifieke situatie hierom vraagt of de vrijwilliger het zelf wil. Wel maken we samen afspraken en zetten deze desgewenst op papier. De gemeente faciliteert de randvoorwaarden die nodig zijn voor vrijwilligers om zich veilig te voelen bij hun activiteiten (denk aan een verzekering). Vrijwilligerswerk is niet verplicht en niet vrijblijvend. En er zijn grenzen (denk aan lijf gebonden zorg).

Wat is de rol en positie van vrijwilligers in de Huizen van de Wijk:

- De groep inwoner die een sturende rol hebben bij het Huis van de Wijk is zelf opdrachtgever voor activiteiten en producten (zoals integrale dagbesteding) en verantwoordelijk voor ondersteuning van de eigen vrijwilligers. We ondersteunen deze inwoners bij deze sturende rol.
- De gemeente is opdrachtgever voor producten (zoals gespecialiseerde dagbesteding) in een Huis van de Wijk: de partij die een product levert, is verantwoordelijk voor ondersteuning van de vrijwilligers.
- Partijen maken gebruik van een ruimte in het Huis van de Wijk: partijen (zoals verenigingen) zijn autonoom en organiseren zelf ondersteuning van vrijwilligers.

c. Mantelzorg en informele zorg

We investeren in (h)erkenning en ondersteuning van mantelzorgers via een algemene voorziening zoals scholing of lotgenotencontact of via een maatwerkvoorziening.

Mantelzorgers behouden zelf regie en keuzemogelijkheden. Er zijn grenzen aan wat van een mantelzorger verwacht mag worden.

Beroepskrachten nemen mantelzorgers en informele zorg serieus, werken samen en betrekken hen bij de zorgverlening. Het is duidelijk waar de grens tussen informele en formele zorg ligt, en we beseffen dat dit maatwerk is.

d. Wederkerigheid en maatschappelijke participatie

Meedoen in de samenleving is van wezenlijk belang, zowel voor het individu als voor het collectief. Ook voor mensen die een bijstandsuitkering ontvangen, geldt dat zij naar vermogen mee kunnen en willen doen.

Inwoners van Venlo die (tijdelijk) niet kunnen re-integreren op de reguliere arbeidsmarkt wordt gevraagd om actief mee te doen aan de samenleving, liefst in de eigen wijk. Eigen ideeën en interesses worden daarbij meegenomen. Streven is dat wederkerigheid en andere vormen van maatschappelijke participatie elkaar versterken. (Kwetsbare) kandidaten voor de wederkerigheid worden niet losgelaten, indien nodig worden zij actief begeleid. Empowerment, verleiden en faciliteren zijn hierbij uitgangspunt.

e. De gemeentelijke organisatie: de wijk en de inwoners zijn vertrekpunt

De wijk en haar inwoners vormen het vertrekpunt voor de gemeentelijke organisatie. Eventueel handelen van de gemeente voegt altijd waarde voor de wijk toe.

De gemeente heeft een waarderende grondhouding en richt zich in essentie op verbinden, faciliteren en wegnemen van belemmeringen. In deze ondersteunende rol hebben we aandacht voor de verbinding tussen het sociale en het fysiek domein.

De gemeentelijke organisatie werkt vanuit het model van samensturing. De gemeente 'laat' daadwerkelijk ruimte in het publieke domein en is duidelijk over deze keuze. Communicatie is en blijft een speerpunt; begrijpelijkheid en transparantie staan centraal.

We bezuinigen in 2015 niet op het ondersteunen van maatschappelijke participatie. Wel kijken we heel kritisch of de gemeentelijke ondersteuning gericht is op het bereiken van wijkkracht (samensturing) en een terugtrekkende overheid.

f. Samenspel vrijwilliger en beroepskracht

We gaan uit van een waarderende grondhouding van een beroepskracht in relatie tot de gemeenschap. Een vrijwilliger kan altijd terecht bij een beroepskracht voor advies, ondersteuning of professionalisering. Er is extra aandacht voor de begeleiding van kwetsbare vrijwilligers.

De beroepskracht richt zich in zijn ondersteuning op de zelfstandigheid van de vrijwilliger of het initiatief en spant zich in om initiatieven en mensen te verbinden zonder zelf de verbindende factor te worden. We leggen geen taken op aan vrijwilligers, maar geven inwoners de ruimte en de verantwoordelijkheid die ze zelf willen en kunnen dragen. Beroepskrachten nemen mantelzorgers en informele zorg serieus, en betrekken hen bij de zorgverlening.

6.3 Algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen

Mensen die behoefte hebben aan ondersteuning kunnen gebruik maken van allerlei voorzieningen. We onderscheiden daarbij algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen.

Algemene voorzieningen omvat diensten of activiteiten die, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk zijn en gericht zijn op maatschappelijke ondersteuning. Voorbeelden van algemene voorzieningen zijn de buurtbus, de was- en strijkservice of de klussendienst. Ook hulpmiddelen kunnen in de vorm van een algemene voorziening worden aangeboden, bijvoorbeeld een scootmobiel of rolstoelpool voor incidenteel gebruik voor mensen die slecht ter been zijn.

Een maatwerkvoorziening staat in de wet omschreven als een “op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen, ten behoeve van zelfredzaamheid [...]; ten behoeve van participatie [...]; en ten behoeve van beschermd wonen en opvang”. Een maatwerkvoorziening wordt individueel toegekend, met een beschikking, na een ‘onderzoek’. In de nieuwe Wmo is gedetailleerd omschreven aan welke eisen dit onderzoek moet voldoen, inclusief de procedure voor toekenning van een maatwerkvoorziening. Daarbij is ook een spoedprocedure mogelijk. In de gemeente Venlo wordt de maatwerkvoorziening altijd vanuit een leefzorgplan toegekend. De manier waarop het onderzoek, de vraagverheldering plaatsvindt, wordt in dit beleidsplan beschreven in hoofdstuk 4. Voorbeelden van maatwerkvoorzieningen zijn een aangepaste rolstoel, individuele begeleiding of huishoudelijke hulp.

Als een algemene voorziening voldoende passende ondersteuning biedt, wordt geen maatwerkvoorziening ingezet.

6.3.1 Algemeen gebruikelijke voorzieningen en gebruikelijke hulp

Algemeen gebruikelijke voorzieningen en gebruikelijke hulp zijn géén Wmo-voorzieningen. Onder gebruikelijke hulp wordt de hulp verstaan die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van de echtgeno(o)te, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten.

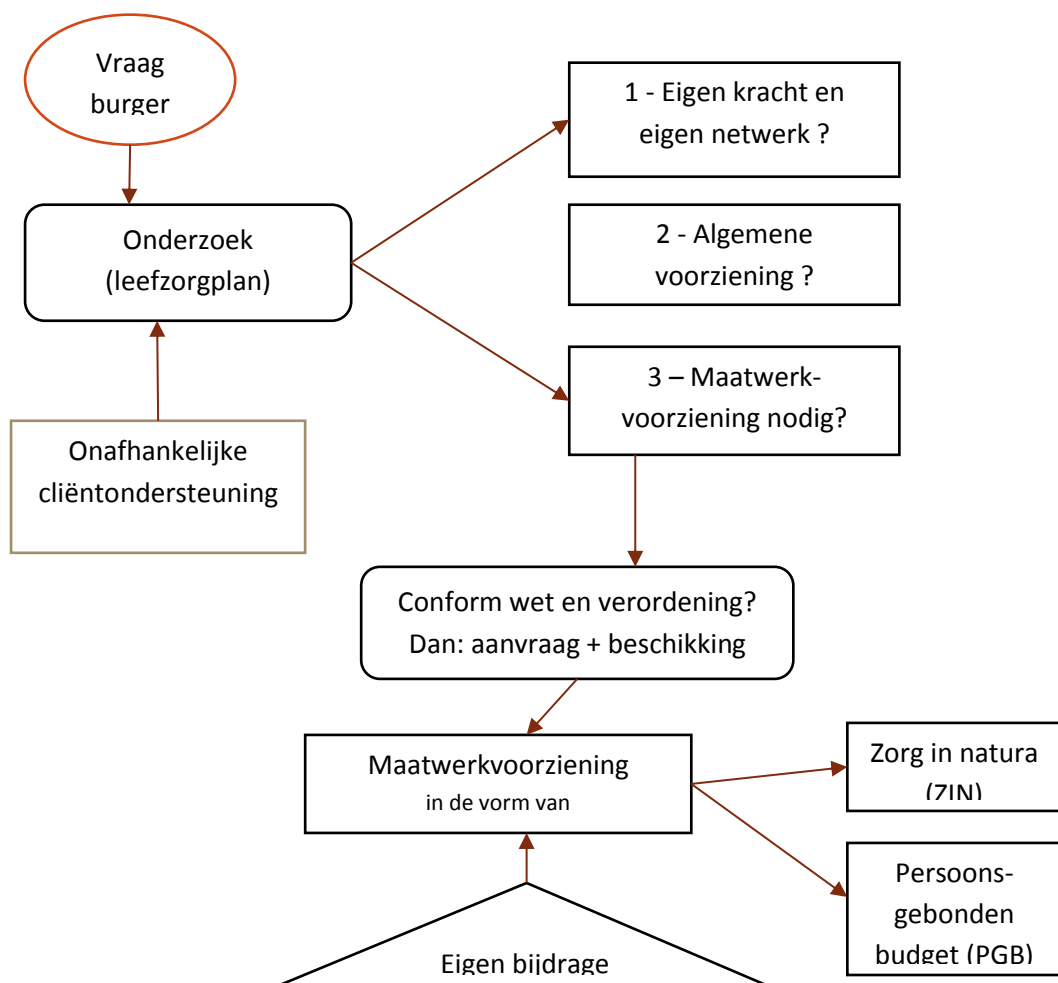
Bij algemeen gebruikelijke voorzieningen gaat het om zaken waarover iedereen zelf kan beschikken. Het gaat meestal om hulpmiddelen die voor iedereen te koop zijn, die niet duurder zijn voor iemand met of zonder beperking en die niet specifiek voor mensen met een beperking worden gemaakt. Voorbeelden zijn een wasmachine, elektrische fiets, douchebeugels en een toiletverhoger.

In sommige gevallen kan een algemeen gebruikelijke voorziening toch als maatwerkvoorziening worden toegekend. Een fiets met trapondersteuning voor iemand jonger dan 16 jaar bijvoorbeeld is niet algemeen gebruikelijk, maar als een dergelijke fiets nodig is om zelfstandig te kunnen (blijven) wonen en deel te kunnen nemen aan de samenleving, en de ouders kunnen deze niet zelf betalen, dan kan deze toch als maatwerkvoorziening worden verstrekt. Vertrekpunt is altijd: algemene voorziening waar kan, maatwerkvoorziening waar nodig.

6.3.2 Continuïteit van zorg bij overgang vanuit Jeugdwet

Speciale aandacht wordt besteed aan de continuïteit van zorg als iemand bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd een maatwerkvoorziening jeugd heeft. In die situaties zorgt de gezinscoach er samen met het Sociaal Wijkteam voor dat er overgang van de maatwerkvoorziening jeugd naar een passende maatwerkvoorziening Wmo plaatsvindt. Hiervoor wordt door middel van een Wmo-onderzoek het bestaande leefzorgplan jeugd aangepast tot een nieuw leefzorgplan Wmo.

Figuur 2 Beslisboom ondersteuningsvoorziening

6.3.3 Algemene voorzieningen

Algemene voorzieningen kunnen ontstaan naar aanleiding van een behoefte in de wijk. Ze kunnen ontstaan vanuit particuliere initiatieven of vanuit bewonersnetwerken. Signalen dat er ergens behoefte aan is, komen veelal bij de Huizen van de Wijk of via de Sociale Wijkteams binnen. Er wordt dan onderzocht of er in de wijk al een vergelijkbare bestaande activiteit of dienst wordt aangeboden. Wanneer dat zo is maar mensen weten het niet, dan

moet die beter bekend gemaakt worden. Is er voor die specifieke behoefte nog geen algemene voorziening in de wijk of buurt dan kan deze gezamenlijk met de bewonersnetwerken ontwikkeld worden. De gemeente kan hier een faciliterende rol spelen, maar blijft in principe op de achtergrond.

Zoals gezegd wordt er geen maatwerkondersteuning ingezet wanneer een algemene voorziening voldoende passende ondersteuning biedt. Om te zorgen dat er meer gebruik wordt gemaakt van algemene voorzieningen is het van belang dat de vrijwilligers van de Informatie en Adviespunten en de leden van de Kernteams Sociaal Wijkteam goed weten welke algemene voorzieningen er zijn in de eigen wijk, de stad of daarbuiten. Zij zijn immers degenen die de inwoners met een ondersteuningsvraag kunnen helpen met het vinden van de passende algemene voorziening.

In de nieuwe Wmo is een nadrukkelijke voorkeur aangegeven voor uitvoering van algemene voorzieningen door vrijwilligers.

Dagbesteding in de wijk

Een voorbeeld van een algemene voorziening is dagbesteding in de wijk, inclusief de arbeidsmatige dagbesteding. Het doel van dagbesteding is dat deelnemers zo lang mogelijk blijven deelnemen aan de samenleving en verbeteren van de levenskwaliteit en zelfredzaamheid van de deelnemers.

De vraag en behoefte van de wijkbewoners zijn leidend voor de invulling van de activiteiten van dagbesteding in de Huizen van de Wijk. Daarbij wordt de verbinding gelegd met de activiteiten in de wijk, ook met commerciële activiteiten die opbrengsten kunnen genereren. Er wordt ingezet op meer vrijwillige inzet en minder professionals waar dat mogelijk is, waarbij de nieuwe rol van de professionals gericht is op begeleiding van vrijwillige inzet en samenwerking met de mantelzorgers.

Mensen voor wie vanwege de aard van hun problematiek de dagbesteding in de wijk niet passend is, krijgen op basis van hun leefzorgplan een beschikking voor een maatwerkvoorziening. De gemeente zorgt ervoor dat er een toereikend aanbod beschikbaar is. Ook hier geldt: zo dicht mogelijk bij de hulpvrager. In de praktijk kan dat toch betekenen dat dit buiten de eigen wijk of buiten de eigen gemeente is.

6.3.4 Maatwerkvoorzieningen

De maatwerkvoorziening wordt op individuele basis toegekend met een beschikking namens het college. Uitgangspunt is dat de goedkoopst adequate voorziening wordt verstrekt. In deze beschikking worden de toegekende maatwerkvoorziening, leveringsvorm, de beschreven resultaten, de rechten en plichten, de te betalen eigen bijdrage en de toekenningstermijn opgenomen. Als er sprake is van een PGB zal bovendien in de beschikking worden ingegaan op de geldende kwaliteitseisen bij de besteding, de berekening van het PGB en de wijze van verantwoording.

Bij maatwerkvoorzieningen wordt waar mogelijk altijd gecoacht op het versterken van de eigen kracht en zelfredzaamheid, of, als dat geen haalbaar doel is, op het zo veel mogelijk behoud van eigen kracht en zelfredzaamheid.

Het college heeft op grond van de wet de bevoegdheid om een voorziening weer in te trekken, bijvoorbeeld wanneer de zorgvrager niet meer voldoet aan de gestelde voorwaarden. Wanneer een voorziening die in eigendom of bruikleen is verstrekt wordt ingetrokken, wordt deze teruggevorderd.

Vormen van maatwerkvoorzieningen

Een maatwerkvoorziening kan worden uitgevoerd in groepsverband of op individuele basis. Vormen van maatwerkvoorzieningen in groepsverband zijn bijvoorbeeld gespecialiseerde dagbesteding in groepsverband, begeleidingstrajecten van algemeen maatschappelijk werk voor mensen met gelijksoortige problematiek of assertiviteitstrainingen voor mensen die slachtoffer zijn van pestgedrag. De groepsdynamiek kan een positief effect hebben op de behaalde resultaten. Ook vanuit kosten oogpunt verdient uitvoering in groepsverband de voorkeur.

Een activiteit in groepsverband is echter niet in alle gevallen geschikt en is ook niet in alle gevallen voorhanden. Ook zijn er maatwerkvoorzieningen die uitsluitend individueel kunnen worden uitgevoerd of geleverd. Denk daarbij aan huishoudelijke hulp (daarvan kunnen wel onderdelen als algemene voorziening aangeboden worden zoals bijvoorbeeld ramen wassen), vormen van begeleiding in de thuissituatie of hulpmiddelen die op maat worden gemaakt of aangepast voor de persoon die ze gebruikt.

Wanneer een maatwerkvoorziening een hulpmiddel of een woningaanpassing is, wordt bij het verstrekken van de voorziening rekening gehouden met de levensduur en de technische staat van de voorziening.

Een maatwerkvoorziening kan ook worden verstrekt in natura: de gemeente zorgt dan dat de maatwerkvoorziening beschikbaar komt of wordt uitgevoerd, of dat er een PGB persoonsgebonden budget (PGB) voor worden verstrekt. De verstrekking van een PGB is elders in dit stuk beschreven.

Maatwerkvoorziening via het uitvoeringsteam of via de 'menukaart'

Een deel van de maatwerkvoorzieningen wordt verstrekt vanuit het Uitvoeringsteam van het Sociaal Wijkteam. De Uitvoeringsteams Sociaal Wijkteam voeren de basisfuncties in de zorg en de maatschappelijke ondersteuning uit: wijkverpleging, persoonlijke verzorging, algemeen maatschappelijk werk, individuele begeleiding voor zover die niet specialistisch is en huishoudelijke hulp.

De meer gespecialiseerde voorzieningen worden opgenomen in de zogeheten 'menukaart' van het Kernteam Sociaal Wijkteam en het Regionaal expertiseknooppunt. In deze menukaart zijn alle producten opgenomen waarvoor de gemeente Venlo opdrachtgever is. verstrekken. De menukaart is niet statisch, in de loop van de tijd kan de gemeente hier nieuwe producten van bestaande en nieuwe aanbieders aan toevoegen. Deze producten kunnen door het Kernteam, het Regionaal expertiseknooppunt of door de aangewezen regisseur op basis van een beschikking het leefzorgplan met een beschikking van de gemeente worden ingezet. Als daar aanleiding toe bestaat, wordt de maatwerkvoorziening afgestemd op de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele

achtergrond van de hulpvrager (cf. artikel 2.3.2 lid 5 onder h van de nieuwe Wmo). Zo nodig wordt daarvoor een product of aanbieder toegevoegd aan de menukaart.

De producten op de menukaart vallen binnen de categorieën:

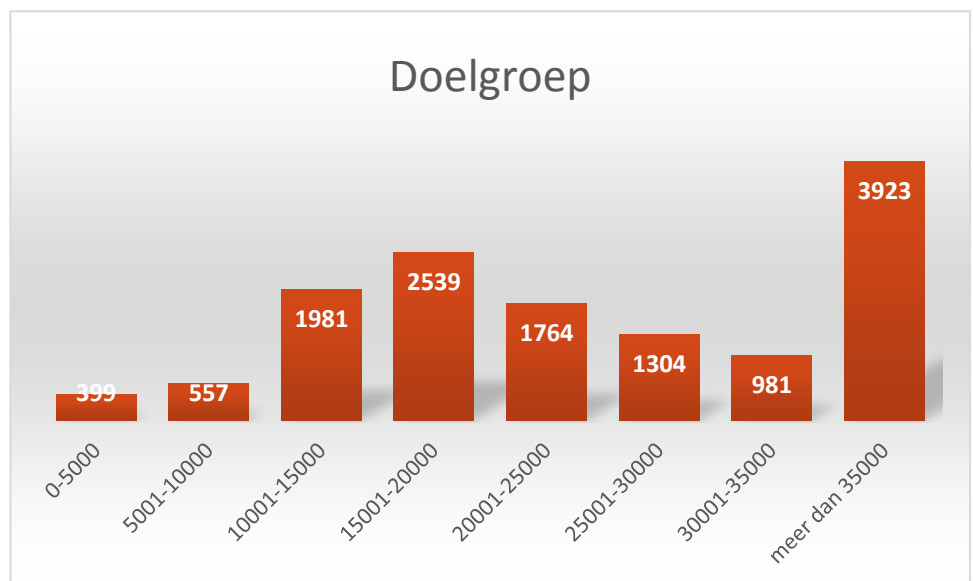
- Huishoudelijke hulp (schoonmaken en aanverwante huishoudelijke werkzaamheden, regie bij gebruiker)
- Huishoudelijke hulp met begeleiding bij of overname van regie
- Individuele begeleiding
- Specifieke begeleiding in groepsverband (waaronder gespecialiseerde dagbesteding)
- Kortdurend verblijf/logeervoorzieningen
- Hulpmiddelen
- Vervoer
- Opvang⁶
- Beschermd wonen⁷

Maatwerkvoorziening inkomensondersteuning

Een speciale vorm van maatwerkvoorziening is de maatwerkvoorziening inkomensondersteuning.

Leven met een chronische ziekte en/of beperking of chronische psychische of psychosociale problemen brengt vaak extra kosten met zich mee, bijvoorbeeld voor zorg, vervoer, hulpmiddelen en

aanpassingen. Hierdoor is het dagelijkse leven voor deze mensen duurder dan voor anderen. Deze extra kosten noemen we hier 'meerkosten'. Deze meerkosten kunnen sterk in aard en omvang variëren. Er kan sprake zijn van directe meerkosten voor bijvoorbeeld medische hulp, verzorging en hulpmiddelen. Daarnaast kunnen er verborgen meerkosten zijn zoals stookkosten, waskosten of kosten door kledingslijtage die hoger zijn als gevolg van de chronische ziekte en/of beperking.

⁶ Voor deze taak is Venlo centrumgemeente.

⁷ Idem.

De compenserende maatregelen voor deze meerkosten in de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatieregeling eigen risico ziektekostenverzekering (CER) zijn met ingang van 1 januari 2014 vrijwel helemaal afgeschaft, met alle financiële gevolgen vandien.

Uit informatie van het CAK blijkt dat in 2013 in totaal 13.578 mensen in onze gemeente een vergoeding op grond van de Wtcg en/of CER hebben ontvangen. De verdeling hiervan over de inkomensgroepen is zichtbaar gemaakt in het staafdiagram.

Er zijn verschillende mogelijkheden om in de meerkosten van de chronisch zieken of gehandicapten tegemoet te komen. De volgende scenario's zijn mogelijk:

- Optie 1: Individuele bijzondere bijstand
- Optie 2: Collectieve (aanvullende) zorgverzekering
- Optie 3: Financiële tegemoetkoming vanuit de nieuwe Wmo
- Optie 4: Verlagen eigen bijdrage nieuwe Wmo

Als we de voor- en nadelen van de verschillende opties afwegen, willen we de ondersteuning allereerst aanbieden in de vorm van de collectieve basis- en aanvullende zorgverzekering voor minima. Via het aanvullend pakket kunnen veelvoorkomende meerkosten van burgers met een chronische ziekte en/of beperking gedekt worden bij de zorgverzekeraar. Zorgverzekeraars zijn bezig met het ontwikkelen van een specifiek aanvullend pakket voor chronisch zieken en gehandicapten. Zowel directe kosten als het eigen risico kunnen worden opgenomen in de collectiviteit. Dit geldt ook voor een deel van de verborgen kosten.

De collectieve zorgverzekering voor minima is in feite collectief maatwerk. De gemeente Venlo heeft al een collectieve zorgverzekering voor minima bij VGZ. Deze verzekering is erop gericht mensen adequaat te verzekeren, om onvoorziene kosten te kunnen dragen en toegang tot goede zorg mogelijk te maken. Uit onderzoek van onderzoeksbureau BS&F is gebleken dat 80% van de kosten van chronisch zieken onder deze verzekering vallen.

Naast de collectieve zorgverzekering willen we in individuele gevallen via de bijzondere bijstand maatwerk leveren. Deze regeling kent echter hoge administratieve lasten voor de burger en hoge uitvoeringskosten voor de gemeente. Door de inzet van de collectieve zorgverzekering willen we deze route daarom zoveel mogelijk beperken.

Naar onze mening kan met deze twee instrumenten in alle gevallen een passende oplossing worden gecreëerd. De gemeente kiest niet voor verlaging van de eigen bijdrage.

6.4 Eigen bijdrage (maatwerkvoorzieningen) – vaste bijdrage in de kosten (algemene voorzieningen)

In de gemeente Venlo informeert het Sociaal Wijkteam de inwoner met een hulpvraag over de financiële bijdrage die voor een algemene en een maatwerkvoorziening verschuldigd is en over de bepaling van de hoogte van deze bijdrage.

Voor een algemene voorziening is iedere burger die hiervan gebruik maakt een vaste bijdrage in de kosten verschuldigd. Voor algemene voorzieningen die door de markt worden georganiseerd en aangeboden (bijvoorbeeld een was- en strijkservice), gelden de tarieven van de aanbieder. Wanneer de algemene voorzieningen door de gemeente ingekocht zijn, is

de vaste bijdrage in de kosten voor iedereen gelijk, onafhankelijk van iemands inkomen of vermogen.

We streven naar kostendekkende vaste bijdragen voor algemene voorzieningen. Voorkomen moet echter worden dat de vaste bijdrage in de kosten een onoverkomelijke drempel vormt voor het gebruik van een voorziening. Voor ontmoetingsactiviteiten en integrale dagbesteding willen we de vaste bijdrage in de kosten bijvoorbeeld laag houden om deelname zo veel mogelijk te stimuleren.

Het college vraagt ruimte om per algemene voorziening waarvoor zichzelf opdrachtgever is in nadere regels de vaste bijdrage in de kosten te bepalen.

Voor alle maatwerkvoorzieningen wordt een 'eigen bijdrage' gevraagd, ter compensatie van de kostprijs. De eigen bijdrage is wel afhankelijk van het inkomen. Hierbij vormt het jaarinkomen de basis voor de berekening van de eigen bijdrage. De eigen bijdrage wordt (verplicht) geheven door het CAK. In het Wmo-besluit (Algemene maatregel van bestuur) is de berekeningswijze vastgelegd. Daarin is ook vastgelegd dat bij het bepalen van de eigen bijdrage rekening gehouden wordt met het vermogen, met uitzondering van het vermogen in de zelf bewoonde eigen woning. Daarvoor is dezelfde regeling van toepassing als voor de eigen bijdrage bij intramurale AWBZ-zorg. Dat wil zeggen dat het op basis van de Wet op de inkomstenbelasting bepaalde vermogen uit sparen en beleggen voor 8% wordt opgeteld bij het jaarinkomen.

De eigen bijdrage is afhankelijk van de kostprijs per maatwerkvoorziening en kan nooit hoger zijn dan de kostprijs zelf. Het college dient de berekening van de kostprijs te bepalen na de aanbesteding en dit in het Venlose uitvoeringsbesluit maatschappelijke ondersteuning op te nemen.

Vanaf 2015 is de eigen bijdrage verruimd naar rolstoelen voor volwassenen en naar woningaanpassingen voor minderjarigen. Sinds 2014 geldt voor maatschappelijke- en vrouwenopvang een aparte berekening van de eigen bijdrage. Deze wordt gecontinueerd. Bij voltijdsopvang wordt de eigen bijdrage berekend op basis van het verschil tussen de bijstandsnorm en de norm persoonlijke uitgaven. Voor zorgvragers jonger dan 21 jaar en uit de vrouwenopvang wordt de eigen bijdrage door het college vastgesteld. Daarnaast zullen afzonderlijke afspraken moeten worden gemaakt wie de eigen bijdrage voor opvang int. Het CAK is daarvoor namelijk niet de verplicht aangewezen partij.

Het CAK bewaakt het totaal aan eigen bijdragen die een burger betaalt voor maatwerkvoorzieningen om een opstapeling van eigen bijdragen te voorkomen (anti-cumulatie). De eigen bijdrage is aan een maximum gebonden. Het kan voorkomen dat een burger zowel een vaste bijdrage in de kosten betaalt voor algemene voorzieningen als een eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen. Een bovengrens voor de totale bijdragen is niet in de wet opgenomen.

Iemand die aangewezen is op ondersteuning op grond van de Wmo en de vaste bijdrage in de kosten voor een algemene voorziening niet kan betalen, kan zich tot de gemeente wenden voor een maatwerkvoorziening inkomensondersteuning zoals beschreven in de vorige paragraaf.

6.5 Overgangsregeling bestaande AWBZ- en Wmo-gebruikers

6.5.1 Overgangsregeling huidige AWBZ-gebruikers

Mensen die op 1 januari 2015 een indicatie hebben voor extramurale AWBZ-begeleiding houden deze tot het einde van de indicatieperiode, maar uiterlijk tot 1 januari 2016 (of zoveel korter als de gemeente een beschikking heeft afgegeven voor ondersteuning op grond van de nieuwe Wmo en deze beschikking onherroepelijk is geworden).

Dit betekent dat gemeenten op grond van de wet van 1 november 2014 tot en met 31 december 2015 de tijd hebben om met bestaande hulpvragers een onderzoek Wmo 'nieuwe stijl' te doen, hen een nieuw aanbod te doen en het nieuwe aanbod in werking te laten gaan. Voor mensen met een indicatie beschermd wonen is de overgangstermijn vijf jaar.

6.5.2 Overgangsregeling huidige Wmo-gebruikers

Daarnaast gaan ook de huidige Wmo-gebruikers over naar het regime van de nieuwe Wmo. Hiervoor moet de gemeente overgangsrecht regelen in de verordening. Als we voor bestaande Wmo-gebruikers het aanbod willen wijzigen, moet met deze mensen een heronderzoek conform de regels van de nieuwe wet plaatsvinden. De komende maanden willen we nader onderzoeken voor welke groepen een heronderzoek naar verwachting zal leiden tot wijziging van het aanbod. Op basis van de uitkomst van dat onderzoek bepalen we of en zo ja voor welke groepen van bestaande Wmo-gebruikers een heronderzoek wordt gepland. In gevallen van samenloop met de huidige AWBZ en/of jeugdzorg ligt het voor de hand om een geheel nieuw arrangement samen te stellen.

6.5.3 Om hoeveel mensen gaat het eigenlijk?

Hoeveel mensen maken op dit moment gebruik van ondersteuning die straks onder de nieuwe Wmo gaat vallen? Hieronder een aantal cijfers.

Aantal gebruikers van AWBZ-voorzieningen die naar de nieuwe Wmo komen:

	2012		2013	
	Unieke hulpvragers	Indicaties	Unieke hulpvragers	Indicaties
Zorg in natura	1.445	1.800	1.534	2.200
PGB	253	400	268*	(niet bekend)
totaal	1.698	2.200	1.802	

* Schatting op basis van vergelijkbare groei met zorg in natura.

Aanvullende informatie ten aanzien van de indicaties

Zorg in natura (2013): 2.200 indicaties waarvan de grootste groepen:

- 1.000 begeleiding individueel, waarvan 350 gespecialiseerd
- 600 begeleiding groep, waarvan 450 ouderen.

PGB (2012): 400 indicaties waarvan de grootste groepen:

- 200 begeleiding individueel
- 65 begeleiding groep
- 100 persoonlijke verzorging

Aantal bestaande gebruikers Wmo (2013)

3.340 mensen maken gebruik van huishoudelijke hulp. Er zijn 280 trapliften in gebruik.

Daarnaast maken mensen gebruik van vervoersvoorzieningen:

- 6.800 mensen hebben een pas voor de regiotaxi (ca. 3.000 hiervan gebruiken geen andere Wmo-voorziening)
- 1.120 mensen hebben een scootmobiel
- 1.350 mensen hebben een rolstoel, waarvan 150 een elektrische en 1.200 een handbewogen.

Verder worden er jaarlijks indicaties afgegeven voor losse woonvoorzieningen (in 2013 waren dat er 224) en voor woningaanpassingen (in 2013 waren dat 24 complexe en twaalf eenvoudige aanpassingen). Dat varieert per jaar.

7 Jeugdhulp in Venlo

“Verschillende probleemsituaties meenemen in één plan!”

“We helpen ouders en verzorgers om regie te krijgen op hun eigen situatie!”

“Met een goed preventief jeugdbeleid kunnen we deels de inzet van specialistische zorg voorkomen!”

“Eén samenhangende aanpak!”

“Stevig inzetten op een goede samenwerking!”

Met de invoering van de nieuwe Jeugdwet ontstaat er een nieuw speelveld voor gemeenten waar het gaat om de zorg voor jeugd. Daar waar gemeenten in het verleden enkel verantwoordelijk waren voor de jeugdgezondheidszorg en gezondheidsbevordering (volgens de Wet publieke gezondheid, Wpg) en preventieve opgroei- en opvoedondersteuning (prestatieveld 2 van de nieuwe Wmo), worden ze nu ook verantwoordelijk voor zorgtaken die voorheen door de provincie en het rijk werden uitgevoerd.

Doordat de decentralisatie van Jeugdwet overheveling van geheel nieuwe taken aan de gemeente is hebben we gekozen voor een transformatie-aanpak in 2015. De decentralisatie Jeugdhulp beoogd een stelselwijziging in zich te hebben. Wij kiezen ervoor om in deze fase, de complexiteit van het huidige stelsel, de beoogde overheveling van een groot aantal taken, en het Rijk dat feitelijk wel richting geeft aan decentralisatie maar niet altijd concreet is, eerst een inventarisatie te maken van de taken en de omschrijving van die taken om aan de hand van voortschrijdend inzicht, de praktijkervaring in de eerste helft van 2015, in de tweede helft van 2015 te komen met concrete beleidsvoorstellen en planning.

7.1 Doel en invulling van de Jeugdwet

Het doel van de nieuwe Jeugdwet is het bieden van jeugdhulp, als volgt gedefinieerd in de Jeugdwet:

- 1) ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptie-gerelateerde problemen,
- 2) het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
- 3) het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij

jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt,

met dien verstande dat de leeftijdsgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht.

Het doel van de nieuwe Jeugdwet is tevens om het jeugdstelsel in Nederland te vereenvoudigen en het efficiënter en effectiever te maken. Het uiteindelijke doel is het versterken en ondersteunen van de eigen kracht van de jongere en het zorgend en probleemoplossend vermogen van zijn/haar gezin en sociale omgeving.

Door de decentralisatie van alle jeugdhulp naar gemeenten is een omslag nodig in de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en gezinnen naar:

- preventie en uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en eigen mogelijkheden (eigen kracht) van jeugdigen en hun ouders, met inzet van hun sociale netwerk;
- de-medicaliseren, ontzorgen en normaliseren door onder meer het opvoedkundig klimaat te versterken in gezinnen, wijken, scholen en in voorzieningen als kinderopvang en peuterspeelzalen;
- eerder de juiste hulp op maat bieden om het beroep op dure gespecialiseerde hulp te verminderen;
- integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'; naar ontschotting van budgetten zodat meer mogelijkheden voor betere samenwerking ontstaan; en naar innovaties in ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en gezinnen;
- meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden door vermindering van regeldruk; naar betrokken professionals die sociale netwerken in de omgeving van het gezin weten in te schakelen en die kunnen samenwerken met vrijwilligers en familieleden en hun kracht weten te benutten.

7.1.1 Jeugdhulp

Jeugdhulp is breed gedefinieerd. Het omvat de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij alle denkbare opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen. Hieronder valt zowel een vorm van ambulante hulp als een verblijf bij pleegouders, hulp in een medisch kinderdagverblijf, psychiatrische zorg, begeleiding en persoonlijke verzorging bij een beperking.

Preventie en de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering vallen niet onder het begrip jeugdhulp. Niettemin is de gemeente daar in het nieuwe stelsel wel verantwoordelijk voor.

7.1.2 Leeftijdsgrens

In de Jeugdwet is de leeftijdsgrens van 18 jaar het uitgangspunt voor jeugdhulp en de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen. Jeugdhulp kan doorlopen tot maximaal het 23ste levensjaar voor zover deze hulp niet onder een ander wettelijk kader valt en mits voldaan wordt aan de voorwaarden.

Voor jeugdreclassering en jeugdhulp die voortvloeien uit een strafrechtelijke beslissing geldt op basis van de Jeugdwet geen leeftijdsgrens.

7.1.3 Verantwoordelijkheid gemeenten

In het nieuwe jeugdstelsel worden gemeenten verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp, inclusief specialistische hulp zoals jeugd-ggz, jeugd-vb en gesloten jeugdhulp in het kader van ernstige opgroei- en opvoedingsproblemen, de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.

De verantwoordelijkheid van gemeenten omvat:

- het voorzien in een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod;
- het opstellen van een beleidsplan voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg bij opgroei- en opvoedingsproblemen en psychische problemen en stoornissen en de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering;
- het treffen van een voorziening op het gebied van jeugdhulp (jeugdhulpplicht) als jeugdigen en hun ouders het niet op eigen kracht redden;
- de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering;
- het voorzien in maatregelen ter voorkoming van kindermishandeling;
- de regie over de gehele jeugdketen en de afstemming met overige diensten op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen, sport en veiligheid;
- het voorzien in vertrouwenspersonen voor jeugdigen, hun ouders, pleegouders of netwerkpleegouders die te maken hebben met hulpverleners.

7.1.4 De nieuwe taken voor de gemeente

Bij de inwerkingtreding van de Jeugdwet per 1 januari 2015 ontstaat er een geheel nieuw speelveld en krijgt de gemeente de regie en verantwoordelijkheid over de volgende taken:

- de provinciaal gefinancierde jeugdzorg;
- de toegangstaken van de Bureaus Jeugdzorg;
- het Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK, het huidige AMK);
- de jeugdzorg Plus (voorheen de gesloten jeugdzorg);
- de jeugd-GGZ (jongeren met psychische of psychiatrische problematiek);
- zorg voor jeugd verstandelijk beperkten (jeugd vb), jeugd-LVB (AWBZ, met uitzondering van verblijfszorg voor vb-jeugdigen die een leven lang 24-uurs zorg nodig hebben);
- de jeugdbescherming;
- de jeugdreclassering.

7.1.5 Overheveling van taken vanuit de AWBZ

Bij de decentralisatie vanuit de AWBZ worden de volgende taken overgeheveld naar de nieuwe Wmo en de Jeugdwet:

- kortdurend verblijf
- begeleiding individueel
- begeleiding groep
- persoonlijke verzorging
- begeleid wonen
- inloop GGZ
- cliëntondersteuning

- hulp op afstand/24-uurs telefonische hulpdienst
- zintuigelijk gehandicapten
- doventolk.

De gemeente Venlo doet dat met de andere gemeenten in Noord-Limburg en op onderdelen ook met Noord- en Midden Limburg.

7.1.6 Voorzieningen

De voorzieningen voor de Jeugdzorg kunnen op hoofdonderdelen onderverdeeld worden in zgn. beschikbaarheidsvoorzieningen en maatwerkvoorzieningen. (deze worden overigens in hoofdstuk 7.4 en 7.5 nader uitgewerkt)

Beschikbaarheidsvoorzieningen zijn:

- Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK)
- Crisis Jeugd (meldpunt)
- Kortdurend verblijf.

Maatwerkvoorzieningen zijn:

- Jeugd AWBZ PV + intramurale AWBZ
- Jeugdbescherming
- Jeugdreclassering
- Jeugdzorg Plus
- Jeugd-GGZ
- Provinciaal vrijwillige jeugdhulp: ambulante hulpverlening
- Provinciaal vrijwillige jeugdhulp: Spoedhulp
- Provinciaal vrijwillige jeugdhulp: Pleegzorg
- Provinciaal vrijwillige jeugdhulp: Residentiele jeugdzorg.

7.1.7 Jeugdzorggebruik in Noord-Limburg

Het jeugdzorggebruik in de regio Noord-Limburg ziet er als volgt uit:

	Beesel	Bergen	Gennep	Horst a/d maas	Peel&Maas	Venlo	Venray	Totaal
Jeugd en Opvoedhulp in 2011								
Ambulant	30	15	20	30	65	255	30	445
Verblijf deeltijd/volgtijd	10	5	15	25	15	65	25	160
Pleegzorg	15	5	10	40	15	140	45	270
Jeugdbescherming	50	20	35	85	90	410	160	850
Jeugdreclassering	15	5	15	30	35	140	70	310
Gesloten Jeugdzorg	0	0	0	5	10	25	10	50
Totaal	120	50	95	215	230	1035	340	2085
Jeugd GGZ in 2010								
1e lijn	15	20	60	60	130	145	130	600
2e lijn zonder verblijf	140	165	245	500	405	1120	495	3145
2e lijn met verblijf	0	5	0	15	10	30	15	75
Totaal	155	190	305	575	545	1295	640	3820
Jeugd VB in 2011								
Zonder verblijf	80	75	85	205	200	410	205	1290
Met verblijf	5	0	5	25	10	65	15	125
Totaal	85	75	90	230	210	475	220	1430

Figuur 3 Jeugdzorggebruik in Noord-Limburg (uit: Regionaal Beleidskader Jeugdhulp Noord-Limburg 2015-2018)

Bovenstaande kan afgezet worden tegen het totale aantal kinderen in Noord Limburg:

	2010	2011	2012	2013
BEESEL	2900	2848	2760	2741
BERGEN	2784	2691	2631	2570
GENNEP	3499	3545	3497	3478
HORST A/D MAAS	9287	9212	9045	8833
PEEL EN MAAS	9298	9213	8949	8764
VENLO	19.847	19.441	19.267	18.989
VENRAY	9391	9266	9146	9045
TOTAAL	57.006	56.216	55.295	54.420

Figuur 4 Uit: Regionaal Beleidskader Jeugdhulp Noord-

Limburg 2015-2018 (Bron: CBS Statline)

7.2 Uitgangspunten van het Venlose jeugdbeleid

De visie op Jeugdhulp in Venlo is als volgt te omschrijven:

‘Als gemeente willen we samen met inwoners en partners een jeugdhulpbeleid ontwikkelen dat zich in de uitvoering voor een groot deel richt op preventie en waarbij we als gemeente de samenleving zo faciliteren dat kinderen op kunnen groeien in een veilig en gezond leefklimaat. Daarnaast zal de gemeente samen met partijen in het belang van het kind ondersteuning bieden en mogelijk interventies (laten) uitvoeren in die situaties waarbij dat het echt niet anders kan. Bij eventuele interventies zoals begeleiding en/of ondersteuning staat het kind altijd centraal en niet de specifieke werkwijze, policy of protocollen van de gemeente, partners, partijen of personen’.

Hieronder de uitgangspunten van het Venlose jeugdbeleid zoals deze ook genoemd worden in het Regionale Beleidskader Jeugdhulp Noord-Limburg 2015-2018 (door de Gemeenteraad vastgesteld op 29 januari 2014: ‘Op reis naar de menselijke maat’):

- Alle jeugd telt:
Het jeugdbeleid richt zich nadrukkelijk op alle jeugd. De focus ligt niet op problemen, maar op het normale opgroeien en opvoeden. Wij willen bijdragen aan een positief opvoedklimaat door middel van een positief jeugdbeleid (stimuleren en kansen bieden).
- Kind en de directe omgeving centraal:
Het kind en de directe opvoedomgeving staan centraal.
- Gezin is de basis:
Het gezin is de basis en de ouders/verzorgers zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind(eren). Zij kunnen daarop aangesproken worden. Het betekent ook dat zij altijd betrokken worden bij zaken die spelen rond hun kind(eren). Er wordt gewerkt volgens het principe ‘1 gezin, 1 plan, 1 regisseur’.
- Versterken eigen kracht:
Het jeugdbeleid draagt bij aan het ondersteunen van ouders/verzorgers bij de opvoeding, gericht op het versterken van de eigen kracht van het kind en de opvoedomgeving.

- Nadruk op vroegtijdig signaleren en preventief aanpakken in de eigen omgeving:
Het jeugdbeleid draagt bij aan het verbeteren van de mogelijkheden tot vroegsignalering en de aanpak van (beginnende) problemen in de directe leefomgeving van het kind.
- Sociaal netwerk is complementair:
Naast de ouders/verzorgers zijn er nog veel mensen die invloed (kunnen) hebben op de opvoeding van kinderen. Zij maken deel uit van de directe opvoedomgeving. Bij de uitwerking van het jeugdbeleid wordt rekening gehouden met deze informele sociale netwerken en wordt gekeken hoe deze aanvullend en ondersteunend kunnen zijn aan de opvoeding door de ouders/verzorgers.
- Indien nodig snelle en slagvaardige specialistische hulp:
Bij zwaardere problemen moet snel en slagvaardig specialistische hulp en advies ingezet worden. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de uitvoering daarvan bij voorkeur in de directe leefomgeving van het kind plaatsvindt.

Op onderdelen schrijft de wet voor dat er regionaal en bovenregionaal samengewerkt moet worden, anderzijds hebben de zeven gemeenten in Noord-Limburg ook zelf de kansen en mogelijkheden gezocht om op inhoudelijke basis samen te werken. Het Venlose beleidsplan is daarmee een lokaal beleidsplan waarin voor wat betreft de Jeugdhulp ook regionale samenwerkingscomponenten zijn opgenomen.

Binnen de Jeugdhulp willen we vooral inzetten op preventie. Het is onze overtuiging dat we met een goed preventief jeugdbeleid, samen met onze samenwerkingspartners, (verergering van) problemen en knelpunten kunnen voorkomen en instroom naar de duurdere vormen van zorg (tweedelijnszorg, intramuraal) kunnen verminderen.

7.3 Hoe zijn we gekomen tot het Venlose jeugdhulpbeleid

Bij de ontwikkeling van het Venlose jeugdhulpbeleid hebben we gekozen voor een onorthodoxe en eigentijdse manier van denken met een 'andere kijk' op de samenleving. Zoals in hoofdstuk 3 is toegelicht, zijn we bij het maken van keuzes en afwegingen in dit plan uitgegaan van vier uitgangspunten die in onze overtuiging kenmerkend zijn voor de nieuwe manier van denken en de kanteling: de kracht van de samenleving, vertrouwen, maatwerk en samenwerking.

We hebben een analyse gemaakt van de huidige en toekomstige situatie vanuit een drietal perspectieven: inwoner, gemeente en aanbieders.

We hebben focuspunten benoemd waar we op willen inzetten om de uiteindelijke doelen te realiseren en de omschreven kansen/mogelijkheden te pakken. Bij het maken van keuzes en afwegingen zijn drie criteria van belang:

1. Wat vinden wij het belangrijkste? (belang)
2. In hoeverre is dat in tijd realiseerbaar? (tijd)
3. In hoeverre is dat qua financiën, invloeden, cultuur en dergelijke haalbaar?
(haalbaarheid)

Uit de analyse hebben we vervolgens een overzicht gemaakt van prioriteiten waarin bovengenoemde criteria zijn meegewogen en die alvast de basis vormen van ons Jeugdhulpbeleid in 2015 en 2016. Omdat de Jeugdwet een voor gemeenten geheel nieuwe

wet is, is er voor gekozen om ons te beperken tot de jaren 2015 en 2016 zodat we aan de hand van voortschrijdend inzicht in 2015 het beleid tussentijds kunnen bijsturen.

Prioriteiten	
1	Actief meenemen van inwoners in de gemeente Venlo
2	Inzetten op zelfstandigheid en zelfredzaamheid van ouders en kinderen
3	Stimuleren van de gemeentelijke organisatie om niet alles te willen beheersen met regels
4	Adequaat ingrijpen en begeleiding naar 'normalisering'
5	Focus en actieve inzet op integrale beleidsvorming met een ontschot budget
6	Intern insteken op open cultuur en elkaar aanspreken op professionaliteit
7	Medewerkers van de gemeente actief meenemen in hun nieuwe rol
8	Actief inzetten op doelgerichte sturing
9	Actief opzoeken participatie met andere (externe) partijen
10	Ruimte (durven) geven aan initiatieven vanuit de samenleving
11	Zakelijk en duidelijk aansturen: wat vraag je bij wie?

7.4 Algemene ondersteuning

In de Jeugdwet worden alle vormen van voorzieningen genoemd: algemene voorzieningen, en maatwerkvoorzieningen. In Venlo zijn de volgende algemene voorzieningen beschikbaar:

- 1) Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar
- 2) Jeugd- en jongerenwerk
- 3) Peuterspeelzalen
- 4) Centrum voor Jeugd en Gezin
- 5) Sociale wijkteams en gezinscoaches
- 6) Veilig Thuis: Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld (AMHK)
- 7) Crisisdienst voor spoedeisende jeugdhulp
- 8) Kindertelefoon
- 9) Cliëntondersteuning
- 10) Vertrouwenspersoon

Hieronder worden deze elk afzonderlijk toegelicht.

7.4.1 Jeugdgezondheidszorg 0 – 19 jaar

De preventieve jeugdgezondheidszorg is al een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De rest van de gezondheidszorg – fysiotherapie, dieetadvies, logopedie, huisartsenzorg, verloskunde, kraamzorg en ziekenhuiszorg – blijft vrijwel geheel bekostigd vanuit de Zorgverzekeringswet, ook als het om jeugdigen gaat. Er zijn veel raakvlakken tussen de

gezondheidszorg en de zorg voor jeugd binnen het nieuwe jeugdstelsel. Wij willen daarom goede afspraken maken met de uitvoerders en financiers van de gezondheidszorg. Het gaat dan bijvoorbeeld om kennisuitwisseling, signalering en samenwerking met gezinscoaches.

Ook willen we goede afspraken maken over de continuïteit in het zorgaanbod wanneer jeugdigen de leeftijd van 18 jaar bereiken. De jeugd-GGZ en jeugd-LVB gaan dan immers over in volwassenenzorg en van de verantwoordelijkheid van de gemeente over naar de zorgverzekeraars. De Jeugdwet biedt in ieder geval de mogelijkheid om ondersteuning te laten doorlopen als een traject van een jeugdige gestart is vóór de achttiende verjaardag. Maar ook in die gevallen waar zorg en ondersteuning niet alleen nodig zijn voor de jeugdige maar ook voor de ouders, is afstemming gewenst. Denk aan jeugdigen met psychiatrische problemen of een (licht) verstandelijke beperking die ouders hebben met dezelfde problemen of beperking.

Doel van ons gezondheidsbeleid is het creëren van een gezonde fysieke én sociale omgeving voor inwoners en het bevorderen van een gezonde leefstijl, uitgaande van de eigen kracht en verantwoordelijkheid.

7.4.2 Jeugd- en jongerenwerk

Jeugd- en jongerenwerk zien wij als een belangrijke basisvoorziening. Bij de totstandkoming van de notitie zijn diverse organisaties, werkzaam op het gebied van jeugd- en jongerenwerk, betrokken.

7.4.3 Peuterspeelzalen

Peuterspeelzaalwerk is een laagdrempelige algemene voorziening voor jonge kinderen. Peuterspeelzalen zijn bij uitstek vindplaatsen voor vroegsignalering van eventuele problemen bij kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar en hun ouders/opvoeders. Binnen speelzalen worden programma's uitgevoerd in het kader van Voor- en vroegschoolse educatie (VVE). VVE is feitelijk onderwijs voor peuters en kleuters met een taalachterstand. Hiermee kunnen kinderen op een speelse manier hun achterstand inhalen en een goede start maken op de basisschool. Peuterspeelzalen en organisaties voor kinderopvang bieden voorschoolse educatie aan. Voorschoolse educatie is voor peuters van 2,5 en 3 jaar. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie. Vroegschoolse educatie is voor kinderen uit groep 1 en 2 van de basisschool. De basisschool is zelf verantwoordelijk voor de vroegschoolse educatie.

7.4.4 Centrum voor Jeugd en Gezin

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is er voor alle ouders en opvoeders die vragen hebben over de opvoeding, het opgroeien of de gezondheid van hun kind(eren). Zij kunnen bij een CJG terecht voor informatie, hulp, advies en ondersteuning. Daarnaast is er een laagdrempelige inloop voor de jongeren zelf (Jongin) waar zij terecht kunnen voor vragen en licht pedagogische ondersteuning.

Het CJG in Venlo heeft vijf basisfuncties:

- informatie en advies
- signalering
- lichte opvoedondersteuning en lichte pedagogische hulp
- toeleiding naar hulp

- zorgcoördinatie

Met ingang van 1 januari 2015 zijn de Sociale Wijkteams operationeel als toegang naar zorg- en ondersteuning. De CJG-basisfuncties worden ingebed in de nieuwe manier van werken met de Sociale Wijkteams.

7.4.5 Sociale wijkteams en gezinscoaches

Sociale Wijkteams vormen het voorportaal tot zorg en ondersteuning met name waar het gaat om toegang tot maatwerkvoorzieningen. We hebben de Sociale Wijkteams in Venlo georganiseerd als een laagdrempelige toegang voor alle opvoed- en opgroevragen van kinderen en hun ouders. Waar nodig kan er, in samenwerking met netwerkpartners, worden opgeschaald naar specialistische zorg.

Voor de uitvoering van jeugdhulp zetten we gezinscoaches in. Deze gezinscoaches zijn afkomstig uit verschillende werkvelden: van Bureau Jeugdzorg, Rubicon, de GGD (jeugdgezondheidszorg 0 tot 19 jaar), het CJG, MEE of van een welzijnsinstelling als Wel.kom of Synthese.

De gezinscoach is een generalistische professional op het gebied van jeugdproblematiek met de registratie om jeugdhulp te mogen uitvoeren. De gezinscoaches werken laagdrempelig, zijn een vast gezicht voor ouders en professionals. De taak van de gezinscoach is om gezinnen te ondersteunen bij het herstel van het normale leven. De gezinscoach luistert, gaat het gesprek aan en is in staat om de eigen kracht van ouders en jeugdigen en hun netwerk te activeren.

In principe is het ouderperspectief uitgangspunt van de ondersteuning. Echter, het is denkbaar dat het ouderperspectief onvoldoende voorziet in het belang van een jeugdige. Als de ontwikkeling of de veiligheid van een jeugdige in het geding is en hierover onvoldoende overeenstemming is met de ouders, zal samen met een gedragswetenschapper bekeken worden of melding bij de Raad voor de Kinderbescherming nodig is. Deze gedragswetenschapper wordt via het Sociaal Wijkteam beschikbaar gesteld. De gezinscoach zal in zijn werken met het gezin immers altijd het belang van de jeugdige in het oog houden.

Ook als er via de rechter een gedwongen maatregel wordt opgelegd zoals jeugdreclassering of een ondertoezichtstelling (OTS) blijft de gezinscoach betrokken bij het gezin, zij het wat meer op de achtergrond.

Ook door Bureau Jeugdzorg worden gezinscoaches geleverd. Deze zijn zowel gekwalificeerd als hulpverlener binnen het vrijwillige kader als binnen het verplichte kader (jeugdreclassering en jeugdbescherming). De optie wordt onderzocht om het vrijwillige kader en het gedwongen kader door één en dezelfde persoon te laten uitvoeren.

7.4.6 Veilig Thuis: Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK) is een voorbeeld van een voorziening die bovenregionaal, in samenwerking met de andere gemeenten in Noord- en Midden Limburg, wordt vormgegeven. Enerzijds is het AMHK te kenschetsen als een algemene ondersteuning (laagdrempelig en vrij toegankelijke), anderzijds is het een voorziening op een specifiek terrein voor een specifieke doelgroep.

Op 1 januari 2015 moeten alle gemeenten een AMHK ingericht hebben conform de nieuwe Jeugdwet en de nieuwe Wmo die vanaf die datum gelden. Daarmee dragen gemeenten een verantwoordelijkheid voor de meest kwetsbare groepen in onze samenleving. De taken van het toekomstige AMHK worden op dit moment nog uitgevoerd door respectievelijk de Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG) en de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK). Met een AMHK is er sprake van één meldpunt voor alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling en is er samenhang in de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Wettelijke taken AMHK

De wetgever heeft beschreven dat het AMHK minimaal de navolgende wettelijke taken uitvoert:

- het verstrekken van advies en zo nodig het bieden van ondersteuning aan degene die een vermoeden heeft van huiselijk geweld of kindermishandeling met betrekking tot de stappen die in verband daarmee kunnen worden ondernomen;
- het fungeren als meldpunt voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- het naar aanleiding van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan onderzoeken of daarvan daadwerkelijk sprake is;
- het – indien noodzakelijk - inschakelen van passende hulpverlening;
- het zo nodig in kennis stellen van de politie of de Raad voor de Kinderbescherming. Indien een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming wordt ingediend, wordt het college van burgemeester en wethouders daarvan in kennis gesteld;
- het terugrapporteren aan de melder van datgene wat met de melding is gedaan.

De meerwaarde van het AMHK

Het AMHK-concept biedt ten minste vier voordelen die in de uitvoeringspraktijk tot dusver worden gemist:

- één centraal advies- en meldpunt en telefoonnummer voor burgers en professionals;
- systeemgerichte en integrale aanpak en betere regie;
- vergroten expertise;
- versterking ketenaanpak;

Het AMHK:

- is een gespecialiseerd regionaal centrum op het gebied van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- functioneert als een onderdeel van het lokale veld, zij het regionaal georganiseerd;
- creëert samenhang tussen de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- is primair gericht op ondersteuning en het organiseren van hulpverlening, bij voorkeur op het lokale niveau;
- is een organisatie die zorgvuldig en transparant werkt en waarin direct en indirect betrokkenen alsmede professionals vertrouwen kunnen hebben;

- werkt volgens het principe '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur', ook in de samenwerking met het lokale veld;
- werkt systeemgericht;
- sluit bij de ondersteuning aan bij de eigen kracht van de direct betrokkenen en het sociale netwerk;
- en deelt privacygevoelige informatie met zo weinig mogelijk personen en alleen indien en voor zover dat voor het borgen van de veiligheid noodzakelijk is.

In Noord en Midden Limburg wordt het AMHK eerst tijdelijk georganiseerd en wordt pas later toegewerkt naar een definitieve organisatievorm. Vanaf 1 januari 2015 komt er één front office AMHK, waar alle meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling en ook de zorgmeldingen binnen komen. De front office screent de meldingen en zet deze waar dat mogelijk is direct door naar het lokale veld. Op de andere meldingen vindt een triage plaats die moet aangeven of er verder onderzoek nodig is en of de Raad van de Kinderbescherming ingezet moet worden.

Tijdens de overgangsfase worden de backoffice en de taken van het AMK en het SHG nog niet verplaatst. Dit zal naar de huidige inzichten medio 2015 plaatsvinden.

7.4.7 Crisisdienst voor spoedeisende jeugdhulp

De crisisdienst voor spoedeisende jeugdhulp is een algemene voorziening die bovenregionaal, in samenwerking met de andere gemeenten in Noord- en Midden Limburg, wordt vormgegeven.

Gemeenten zijn er verantwoordelijk voor dat in acute situaties, waar onmiddellijke actie vereist is, de jeugdhulp altijd en direct bereikbaar en beschikbaar is. Er moet 24/7 iemand bereikbaar zijn die crisisinterventie kan bieden en de jeugdige op een snelle en deskundige manier naar de juiste hulp kan verwijzen. Crisisinterventie gebeurt door de crisisdienst (ook wel spoedeisende hulp genoemd). Het gaat hierbij om het inschatten van de ernst van de crisis, het stabiliseren van de crisis, het waarborgen van de veiligheid en het indiceren van de benodigde hulp.

Daarnaast moet ook de hulp waarnaar is verwezen direct geleverd kunnen worden. Dit is de verantwoordelijkheid van de zorgaanbieder. We onderscheiden drie vormen van jeugdhulp: ambulante crisiszorg, crisis (netwerk)pleegzorg en residentiële crisiszorg.

Momenteel zijn er meerdere toegangspoorten (jeugdzorg, GGZ en VB) naar hulpverlening in crisissituaties. Onder toeleiding verstaan we het proces vanaf het moment waarop een jeugdige of een gezin met een vraag in beeld komt, tot het moment waarop passende ondersteuning wordt geboden. In 2015 wordt in Noord- en Midden-Limburg de huidige inzet van toeleiding en verlening van jeugdhulp in crisissituaties gecontinueerd. Het jaar 2015 gebruiken we om een visie te ontwikkelen met daarin diverse uitgangspunten ten aanzien van de doelgroepen, het niveau van inrichting, het niveau van regionale samenwerking, definiëring van crisis en de uitvoeringsrol van gemeenten en implementatie daarvan.

7.4.8 Kindertelefoon

De Kindertelefoon is een vrijwilligersorganisatie waar kinderen en jongeren in vertrouwen kunnen praten over een probleem en waar zij advies, informatie en ondersteuning kunnen

krijgen. De Kindertelefoon is als functie benoemd in de nieuwe Jeugdwet en zal per 1 januari 2015 centraal georganiseerd zijn in een eigen landelijke stichting Kindertelefoon.

7.4.9 Cliëntondersteuning

Cliëntondersteuning betreft in feite alle inwoners en in het bijzonder de nieuwe Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Het hoofddoel is dat hulpvragers in staat worden gesteld om zelfstandig een keuze te maken en/of hun probleem op te lossen waardoor de regie van de hulpvrager en zijn omgeving wordt versterkt. Cliëntondersteuning is een algemene voorziening die kosteloos aangeboden moet worden.

7.4.10 Vertrouwenspersoon

Op grond van de Jeugdwet moeten jeugdigen en hun ouders een beroep kunnen doen op een onafhankelijke vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon zal de jeugdige of ouders terzijde staan als zich problemen voordoen tussen hen en de zorgaanbieder. De taken en bevoegdheden van de vertrouwenspersoon worden bij verordening door de gemeente uitgewerkt. Het uitgangspunt is dat er één vertrouwenspersoon voor de hele regio wordt aangesteld.

De bestaande functie van vertrouwenspersoon in de jeugdzorg is geborgd in de nieuwe Jeugdwet en wordt daarmee verbreed naar een onafhankelijke vertrouwenspersoon voor de gehele jeugdhulp. Hulpvragers kunnen een beroep doen op de ondersteuning van een onafhankelijke vertrouwenspersoon bij vragen of klachten over hun behandeling door hulpverleners en met vragen over hun rechten en plichten. Uitgangspunt van het vertrouwenswerk is dat de betrokkenen er samen uitkomen en dat de hulpverlening weer op gang komt. Door problemen vroegtijdig te signaleren kunnen vertrouwenspersonen klachten en juridische procedures voorkomen.

Vertrouwenspersonen dienen onafhankelijk te zijn van zorgaanbieder en financier. Dit is wettelijk geregeld in de Jeugdwet. Bij de uitvoering van het vertrouwenswerk ligt de betrokkenheid van de vertrouwenspersoon primair bij de hulpvragers. De vertrouwenspersoon(organisatie) gaat periodiek in gesprek met zorgaanbieders en financiers en bespreekt op uitvoerend en bestuurlijk niveau de gesignaleerde knelpunten, gericht op betere zorg.

Vertrouwenswerk moet, gezien de aard van het werk, gedurende de hele klantroute vrij toegankelijk zijn, dus zonder indicatie. Hoe groter de afhankelijkheidsrelatie van een hulpvrager met zorgverleners en hoe meer er sprake is van dwang of drang, hoe groter het belang van een vertrouwenspersoon die dichtbij aanwezig is en een vertrouwensrelatie kan opbouwen met hulpvragers.

7.4.11 Innovatie: Huis van de Wijk

Het Huis van de wijk is geen gebouw maar een concept dat gebaseerd is op een nieuwe manier van werken die vraaggericht, samenwerkingsgericht en gebiedsgericht is. Uiteraard is dit concept ook fysiek gehuisvest in de wijken, waarmee het tevens een laagdrempelige ontmoetingsplaats voor inwoners is waar zij informatie en advies kunnen krijgen en waar dagbesteding wordt aangeboden. Een betrokken en aanwezig buurt- en bewonersnetwerk is hiervoor van groot belang. In 2015 heeft de gemeente Venlo een dekkend netwerk van Huizen van de Wijk.

7.5 Maatwerkvoorzieningen

Naast de hierboven beschreven algemene voorzieningen zijn er in Venlo de volgende vormen van individuele maatwerkvoorzieningen beschikbaar:

- a) Ambulante jeugdhulpverlening
- b) Residentiële jeugdzorg
- c) Jeugd GGZ
- d) Ondersteuning van jeugdigen met een beperking:
  - groepsbegeleiding (inclusief vervoer)
  - individuele begeleiding
  - persoonlijke verzorging
  - kortdurend verblijf
- e) Jeugdbescherming
- f) Jeugdreclassering
- g) Jeugdhulp Plus
- h) Pleegzorg.

Deze worden hieronder elk afzonderlijk toegelicht.

7.5.1 Ambulante jeugdhulpverlening

Ambulante hulpverlening betreft zorg die vooral verleend wordt op afgesproken tijden. Kinderen, jongeren en opvoeders bezoeken de hulpverlening vanuit de eigen woon- en werkomgeving, of de hulpverlener bezoekt de hulpvrager in zijn of haar leefomgeving. We onderscheiden vanuit de huidige sectoren de voorheen ambulante provinciale jeugdzorg, de Jeugd AWBZ en de Jeugd GZZ.

Hierbij kan gedacht worden aan diensten als jeugdhulp, thuis/opvoedondersteuning in gezinnen (Triple P 4 en 5), speltherapie, video home training en IOG (intensieve orthopedagogische gezinsbehandeling).

7.5.2 Residentiële jeugdzorg

Residentiële hulp of verblijfhulp is een benaming voor uiteenlopende typen van zorg voor kinderen en jongeren tot en met de leeftijd van 18 jaar in combinatie met verblijf.

Een kind of jongere wordt in een residentiële voorziening geplaatst wanneer er sprake is van zware problematiek binnen de gezinssituatie en het kind daarbinnen niet veilig kan opgroeien. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen, maar in het belang van het kind kan de rechter besluiten om in dergelijke gevallen het kind onder toezicht te stellen (OTS) en/of het kind (tijdelijk) uit huis te plaatsen.

Bij het uit huis plaatsen van een kind of jongere zal altijd eerst worden gekeken naar de inzet van het eigen netwerk voor opvang (netwerkpleegzorg) en daarna of er mogelijkheden voor pleegzorg buiten het eigen netwerk bestaan. Indien er geen gezinnen beschikbaar zijn vanwege wachtlijsten, matching of de ernst van problematiek van het kind en de behandeling, kan een verblijfsvorm een optie zijn. Residentiële vormen van zorg kunnen nooit los worden gezien van andere vormen of combinaties van ondersteuning die aan een kind en gezin worden geboden. Zo wordt een plaatsing in een residentiële setting vaak gecombineerd met ambulante hulp voor het kind en/of de ouder(s) terwijl het kind in de instelling verblijft.

Er zijn verschillende vormen van residentiële hulp om aan te kunnen sluiten bij de behoeften en de achtergrond van een kind. Zo zijn er meer open vormen van verblijf naast volledig gesloten vormen, en kortdurende naast langdurende vormen.

Het primaire doel van residentiële hulp voor kinderen en jongeren is het bieden van een veilige en stabiele opgroeiomgeving wanneer daar in de thuissituatie op dat moment geen invulling aan kan worden gegeven. Het secundaire doel is om professionele ondersteuning en hulpverlening te bieden aan deze kinderen, naar gelang hun behoefte, hun achtergrond en de mate van beschadiging die zij hebben opgelopen in hun thuissituatie.

7.5.3 Jeugd GGZ

Sommige jongeren hebben psychische problemen. Deze kunnen in aard en ernst variëren. Daarvoor is gespecialiseerde hulp beschikbaar in verschillende vormen. Een deel hiervan wordt momenteel gefinancierd vanuit de zorgverzekeringswet, een ander deel vanuit de Awbz.

De Jeugd GGZ geeft hulp aan kinderen of jeugdigen met problemen in het gedrag of de ontwikkeling van levensgebieden, zoals thuis, op school of in contact met leeftijdsgenoten. Voor een deel van deze kinderen zijn de problemen tijdelijk. Ongeveer 5% van alle jeugdigen heeft echter een psychische stoornis die ernstige beperkingen in hun functioneren tot gevolg heeft en risico's meebrengt voor hun ontwikkeling. Bij ernstige en complexe problematiek kan gespecialiseerde zorg nodig zijn.

Gemeenten zijn ook nu al verantwoordelijk voor selectieve GGZ-preventie. Selectieve preventie is voor groepen die, bijvoorbeeld vanwege aanleg en (gezins)omstandigheden, risico lopen op psychische aandoeningen. Door middel van trainingen en cursussen leren kinderen en jeugdigen vaardigheden om hun psychische gezondheid te versterken. De preventie kan daarnaast bestaan uit voorlichting en online hulpverlening, zoals preventieprogramma's over overgewicht of loverboys.

We onderscheiden in de Jeugd GGZ drie niveaus:

1. Huisartsenzorg/POH: de POH-GGZ (praktijkondersteuner van de huisarts op het gebied van GGZ) en de extramurale psychofarmaca (medicijnen tegen psychische aandoeningen, niet door een instelling verstrekt) blijven onderdeel van de Zorgverzekeringswet.
2. Generalistische basis Jeugd GGZ: de Generalistische Basis GGZ (GBGGZ) wordt in 2015 gevormd door verschuiving van de huidige eerstelijns GGZ (met name de eerstelijns psychologen) en delen van de tweedelijns GGZ. De GBGGZ werkt met ingang van 1 januari 2015 niet meer met Diagnose Behandel Combinaties (DBC's) maar met vier prestaties, te weten: behandeling kort, middel, intensief en chronisch. De GBGGZ is niet vrij toegankelijk maar alleen op verwijzing.
3. Specialistische Jeugd GGZ: onder de Specialistische GGZ (SGGZ) vallen delen van de huidige tweedelijns GGZ en de klinische derdelijns GGZ. Naar de SGGZ wordt verwezen door de gezinscoach, huisarts, jeugdarts of medisch specialist.

Inzet van de nieuwe Jeugd GGZ is te komen tot een nieuw stelsel waarbij het niet alleen gaat om vermindering van het gebruik van relatief dure zorg, maar vooral ook om het versterken van eigen kracht en zelfredzaamheid en kleine problemen klein houden. Daarnaast is het

uitgangspunt het verminderen van een beroep op Specialistische GGZ. De diensten GBGGZ en de SGGZ komen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente te vallen en worden middels aanbesteding ingekocht.

De bekostiging van de Jeugd GGZ geschiedt op basis van een Diagnose Behandel Combinatie (DBC). Gemeenten zijn gehouden vanaf 2015 gedurende drie jaar volgens de DBC-systematiek te werken. Jeugd GGZ kan alleen worden ingezet op basis van een gemeentelijke beschikking en/of opdracht of een verwijfsbrief van een huisarts, medisch specialist of jeugdarts. Zonder beschikking en/of opdracht of verwijfsbrief wordt de hulp door opdrachtgever niet betaald.

7.5.4 Ondersteuning van jeugdigen met een beperking

In Noord-Limburg worden voor jeugdigen met een verstandelijke beperking hoofdzakelijk indicaties afgegeven voor extramurale jeugd-LVB-zorg. Een groot deel van deze zorg wordt ingekocht met een PGB. De zorg voor jeugd-LVB wordt gefinancierd vanuit de AWBZ en geïndiceerd door het CIZ. Daarnaast biedt de organisatie MEE een preventief ondersteuningsaanbod dat toegankelijk is zonder indicatiestelling.

7.5.5 Jeugdbescherming

Jeugdbescherming is een voorziening waarbij een maatregel die uitgesproken wordt door de kinderrechter na onafhankelijk onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming. De maatregel is ter bescherming van het (ongeboren) kind en wordt opgelegd als er ernstige risico's bestaan voor de veilige en gezonde ontwikkeling van het kind in de thuissituatie of bij het ontbreken of het niet adequaat uitoefenen van het ouderlijk gezag en/of wanneer vrijwillige hulpverlening ontoereikend is of wordt geacht. Met deze maatregel kan er hulp in een gedwongen kader worden opgelegd aan kind en opvoeders. Deze maatregel wordt uitgevoerd door gecertificeerde instellingen.

Er zijn diverse jeugdbeschermingsmaatregelen die de rechter kan opleggen: een (voorlopige) ondertoezichtstelling (OTS), ontzetting uit de ouderlijke macht of ontheffing uit de ouderlijke macht. Bij ontzetting uit de ouderlijke macht en ontheffing uit de ouderlijke macht zal een natuurlijk persoon in de omgeving van het kind, Bureau Jeugdzorg of een andere gecertificeerde instelling de voogdijmaatregel uitvoeren en zal het kind in een pleeggezin worden geplaatst of in een tehuis. Daarnaast is er ook een mogelijkheid voor voorlopige voogdij indien er niet wordt voorzien in het juridisch gezag, bijvoorbeeld wanneer beide ouders zijn overleden of niet beschikbaar zijn vanwege detentie.

7.5.6 Jeugdreclassering

De jeugdreclassering is een voorziening waarbij een maatregel kan worden uitgesproken door de Officier van Justitie of door de kinderrechter na onafhankelijk strafadvies van de Raad voor de Kinderbescherming. Deze maatregel kan worden opgelegd als een jongere tussen de 12 en 18 jaar in aanraking is gekomen met de politie voor een strafbaar feit (verdacht of veroordeeld). Een jeugdreclasseringsmaatregel kan ook in het vrijwillig kader worden uitgevoerd wanneer de verdachte bekent en instemt met de maatregel.

Deze jeugdreclasseringsmaatregel wordt op advies van de Raad voor de Kinderbescherming in specifieke gevallen afgegeven voorafgaand aan de zitting of tijdens de uitvoering van de taakstraf die begeleid wordt door de coördinator taakstraffen van de Raad voor de

Kinderbescherming. De bedoeling van de maatregel is dat de jongere zo snel mogelijk terugkeert naar een leven zonder criminaliteit. Hiertoe wordt de jongere intensief begeleid. De jeugdreclasseringsmaatregel wordt uitgevoerd door gecertificeerde instellingen.

Een aparte categorie wordt gevormd door jongeren die vanwege schoolverzuim jeugdreclassering opgelegd krijgen. Dit verloopt dan via de kinderrechter. Met het adolescentenstrafrecht wordt het mogelijk om jeugdigen en jongvolwassenen van 15 tot 23 jaar flexibel te straffen, waardoor het onder meer mogelijk wordt om jongeren tot 18 jaar volwassenreclassering op te leggen en jongeren van 18 tot 23 jaar jeugdreclassering.

Naast een jeugdreclasseringsmaatregel kan een jongere ook een straf opgelegd krijgen in de vorm van een werkstraf, een erkende gedragsinterventie (leerstraf), (voorwaardelijke) jeugddetentie of een geldboete of een combinatie hiervan. En daarnaast is het mogelijk dat een strafonderzoek wordt afgerond zonder straf.

In 2012 zijn er in onze regio 2908 jeugdige verdachten geregistreerd tot 21 jaar en 278 strafonderzoeken uitgevoerd (jeugdmonitor).

Het gedwongen kader

Ingeval van jeugdbescherming en jeugdreclassering spreken we ook wel over het gedwongen kader. Als gezinscoaches of andere professionals te maken krijgen met een gezin waar de veiligheid/ontwikkeling van het kind in het geding is en de veiligheidssituatie met de ingezette ondersteuning niet verbetert, moeten de gezinscoaches en andere professionals actie ondernemen. Ook als dit tegen de wens van de opvoeders ingaat; de veiligheid van het kind staat immers voorop. Dat betekent dat gezinscoaches een verzoek tot onderzoek doen bij de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad bekijkt of zij de zaak wil voorleggen aan de kinderrechter en de kinderrechter adviseert over een maatregel of dat de zaak alsnog opgepakt kan worden in het lokale veld.

Samenwerkingsprotocol Raad voor de Kinderbescherming - gemeenten

De gemeenten van Noord- en Midden-Limburg en de Raad voor de Kinderbescherming regio Zuidoost Nederland hebben afgesproken dat zij in hun onderlinge samenwerking zullen handelen volgens de afspraken in het samenwerkingsprotocol dat vóór 1 januari 2015 door de partijen zal moeten worden afgesloten. Deze afspraken gaan over het proces rond de toeleiding naar jeugdbescherming (jeugdbeschermingstafel), samenwerking tijdens het raadsonderzoek, afronding van het raadsonderzoek, afspraken tussen de Raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering, toeleiding naar jeugdreclassering (Justitieel Casus Overleg), nazorg na detentie, uitvoering taakstraffen en schoolverzuim.

Voor alle afspraken geldt dat hiervan gemotiveerd afgeweken kan worden wanneer bijvoorbeeld de (veiligheids)situatie van het kind erom vraagt. De gemeenten zullen bij verordening vaststellen dat de afspraken die in het samenwerkingsprotocol met de Raad voor de Kinderbescherming gemaakt worden, onverkort gelden voor alle instanties die werken onder regie van de gemeenten in Noord- en Midden Limburg.

Uitvoering jeugdbescherming en jeugdreclassering

De uitvoering van maatregelen die door de kinderrechter worden opgelegd (ondertoezichtstelling, eventueel gecombineerd met een machtiging uithuisplaatsing of pleegzorgvoorziening), wordt strikt gescheiden van het uitvoeren van jeugdhulp. Het wordt belegd bij een gecertificeerde instelling die geen jeugdhulp uitvoert (met uitzondering van preventieve activiteiten ter voorkoming van een maatregel). Bij een strafzaak kan een kinderrechter jeugdreclassering opleggen. Als er een maatregel door de kinderrechter is uitgesproken, kunnen jeugdbeschermers en jeugdreclassering bepalen welke jeugdhulp nodig is. Het kan ook zijn dat dit al is opgenomen in het verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming aan de kinderrechter. De uitvoerder van de jeugdbeschermingsmaatregel of jeugdreclasseringsmaatregel werkt nauw samen met de gezinscoach.

7.5.7 Jeugdhulp Plus

Jeugdhulp Plus is een zeer zware en intensieve vorm van gespecialiseerde jeugdhulp voor kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar, waarbij de vrijheden van de jeugdige worden ingeperkt om te voorkomen dat de jeugdige zich onttrekt of onttrokken wordt aan de hulp die hij of zij nodig heeft. De hulp heeft als doel jeugdigen met ernstige gedragsproblemen te behandelen en een dusdanige gedragsverandering te bewerkstelligen dat deze jeugdigen weer kunnen participeren in de maatschappij. Daartoe wordt de jeugdige opgenomen in een gesloten accommodatie. Dat is ingrijpend voor alle betrokkenen en dient daarom zo kort als mogelijk te duren.

Er zijn door VNG, VWS en aanbieders van Jeugdzorg een aantal specifieke functies binnen de Jeugdhulp Plus benoemd als landelijke specialistisch functie. Dat zijn:

- Jeugdhulp Plus voor jongeren onder de 12 jaar
- zeer Intensieve Kortdurende Observatie en Stabilisatie
- gesloten opname van tienermoeders tijdens zwangerschap of met pasgeboren kind

De aanbieder van Jeugdhulp Plus biedt, in samenwerking met het onderwijs, de jeugdpsychiatrie, de LVB-sector en collega-jeugdhulpinstellingen, gespecialiseerde jeugdhulptrajecten aan. Door de breedte en ernst van de problematiek van de jeugdige in de Jeugdhulp Plus heeft alleen een volhardende, intensieve en integrale aanpak kans van slagen. Een trajectmatige aanpak met een vaste begeleider maakt het mogelijk de aanpak voort te zetten totdat een stabiele situatie is ontstaan.

7.5.8 Pleegzorg

Pleegzorg betreft een op zichzelf staande, bijzondere en voor uithuisgeplaatste jeugdigen belangrijke vorm van jeugdhulp. We streven er altijd naar een uithuisplaatsing te voorkomen. Soms gebeurt dit met de inzet van informele pleegzorg. Ouders hebben dan net niet de mogelijkheid om het kind zelf op te voeden en hebben korte/gedeeltelijke ondersteuning nodig van iemand die bekend is met (de normen en waarden van) het gezin. Wanneer uithuisplaatsing niet te voorkomen is, wordt er eerst ingezet op een pleeggezin uit het eigen netwerk (netwerkpleeggezin) waarna wordt gewerkt aan (gedeeltelijke) terugkeer van het kind in het gezin. Niet alle kinderen kunnen geplaatst worden in een pleeggezin uit het eigen netwerk. In dat geval wordt een regulier gezin dat beschikbaar is en in aanmerking komt voor pleeggezin gezocht (bestandspleeggezin). Opname in een pleeggezin heeft de

voorkeur boven de plaatsing in een instelling, tenzij er sprake is van opname ten behoeve van een intramurale behandeling.

Pleegzorg Limburg

De organisatie 'Pleegzorg Limburg' (voorheen 'Prima Pleegzorg') vormt de basis voor de pleegzorg in Limburg. Pleegzorg Limburg is pleegzorg die werkt met één gezicht, die werkt vanuit sociale netwerkstrategieën en die de biologische ouders van het pleegkind betreft bij de uitvoering van de pleegzorg. In de netwerken wordt deelname geborgd van iedereen die voor een jeugdige belangrijk is en wordt er integraal en vraaggericht gewerkt. Zodoende is er één pleegzorgproces waarin de ouders, de desbetreffende jeugdige, zijn of haar familie en andere mensen uit het sociale netwerk participeren. De focus ligt daarbij op een doorgaande ontwikkeling van het kind in een stabiel en veilig netwerk van zowel het gezin als het pleeggezin. Van zorgaanbieders wordt verwacht dat zij volgens de methodiek Pleegzorg Limburg werken.

Lokale toegang tot pleegzorg

Aan een pleegzorgplaatsing ligt altijd een door de gezinscoach afgegeven gemeentelijke beschikking ten grondslag, tenzij er sprake is van informele pleegzorg of van een crisisplaatsing waarbij de beschikking achteraf wordt afgegeven. Zonder beschikking voor specialistische jeugdhulp kan de pleegzorg niet door de gemeente betaald worden. Uitzondering hierop is geboden jeugdhulp op basis van een verwijzing door een geautoriseerde verwijzer die zelfstandig mag verwijzen zonder dat daar een beschikking aan ten grondslag ligt. Dit zijn onder meer huisartsen en de gecertificeerde instellingen (gedwongen kader).

Het pleegzorgproces met de daarbij behorende taken en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokkenen in het veld is opgenomen in het document 'Pleegzorg: een gezamenlijke zorg waarmee voor 2015 nadere samenwerkingsafspraken tussen gemeenten Noord-Limburg, pleegzorgaanbieders en gecertificeerde instellingen' worden vastgelegd.

7.6 Onderwijs

7.6.1 Algemeen

Een goede samenwerking tussen het onderwijs en de jeugdhulp kan veel problemen en onnodig beroep op dure jeugdzorg voorkomen. De basisschool is een belangrijke vindplaats van (beginnende) jeugdzorg-problematiek en kan tegelijkertijd eventuele opvoed- en opgroei-problemen van kinderen vroegtijdig signaleren. Samenwerking en korte lijnen tussen onderwijs en jeugdhulp zijn daarom cruciaal, evenals een gezamenlijk totaaloverzicht van alle acties die ingezet zijn voor een kind en het gezin.

Onderwijs legt de basis voor een toekomstig zelfstandig bestaan van jongeren. Jongeren in Venlo halen steeds vaker een startkwalificatie. De meeste jongeren vinden na het verlaten van het onderwijs ook een baan. Landelijk gezien zijn er echter ook zorgpunten. Zo groeit het beroep op de jeugdzorg (een verdubbeling in vijf jaar tijd!) en zijn er meer meldingen van kindermishandeling en huiselijk geweld. Ook worden vaker kinderen onder toezicht of uit huis geplaatst.

We zijn ervan overtuigd dat onderwijs een belangrijke pedagogische basisvoorziening is. Kwalitatief goed onderwijs legt de basis voor de toekomst van kinderen. Het primair

onderwijs zorgt voor doorstroming naar het voortgezet onderwijs en beroepsgericht onderwijs. Ook VVE op peuterspeelzalen en taal- en rekenprogramma's in de eerste jaren van het basisonderwijs dragen bij aan een stevige basis voor het gezond en veilig kunnen opgroeien van kinderen.

7.6.2 Passend onderwijs

Kinderen hebben recht op een veilige, evenwichtige en ontwikkelingsstimulerende omgeving evenals passend onderwijs. School is de plek waar de meeste signalen vandaan komen als het gaat om problemen met een jongere. Een goede samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp draagt eraan bij om kinderen en jongeren te ondersteunen bij het opgroeien, hun ouders te ondersteunen bij het opvoeden en elk kind zo passend mogelijk onderwijs te bieden. In Venlo zijn daartoe Zorg Advies Teams op scholen ingericht. Deze zorgstructuur blijft gehandhaafd waarbij we zorgen voor een goede afstemming met Jeugdhulp. De Wet passend onderwijs vraagt om een goede afstemming en samenwerking tussen gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden en verplicht aanwezige samenwerkingsverbanden om een ondersteuningsplan op te stellen.

De invoering van passend onderwijs per 1 augustus 2014 is nauw verbonden met de transitie van de jeugdzorg naar gemeenten. Vanaf het schooljaar 2014-2015 moeten scholen zorgen voor een passende onderwijsplek voor kinderen met een beperking of met gedragsproblemen. De verantwoordelijkheid voor de organisatie van de benodigde extra onderwijsondersteuning is bij de schoolbesturen belegd (zorgplicht). Zij moeten in overleg gaan met de ouders/verzorgers, leraren en gemeenten. Passend onderwijs is daarmee primair de verantwoordelijkheid van het onderwijs zelf, maar raakt ook de gemeenten. Er dient immers afstemming plaats te vinden over zaken als leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting, jeugdgezondheidszorg, leerplicht en de andere transities (de nieuwe Wmo, Jeugdwet en de Participatiewet).

Passend onderwijs is onderdeel van het bredere kwaliteitsbeleid dat de afgelopen jaren in gang is gezet binnen het onderwijs, met zaken als opbrengstgericht werken, leerlingvolgsystemen en extra scholingsmogelijkheden voor leraren en schoolleiders.

7.6.3 Samenwerking onderwijs en gemeenten

Het onderwijs zorgt ervoor dat kinderen zo goed mogelijk voorbereid zijn op hun plek in de samenleving. Een deel van de leerlingen uit het speciaal onderwijs krijgt later te maken met regelingen als de Wajong, de bijstand en de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), en in de nabije toekomst de nieuwe Participatiewet. Vanuit dit oogpunt is samenwerking tussen gemeenten, zorg en onderwijs van belang zodat leerlingen later zo goed mogelijk kunnen meedoen in de samenleving.

De wetgeving met betrekking tot passend onderwijs en de Jeugdwet bieden een kader om de ondersteuning van jeugdigen in en buiten scholen integraal aan te pakken, school- en thuisnabij, met een ontschotting van onderwijs-, opvoed- en opgroeihulp. Daarmee ontstaat een nieuwe, horizontale bestuurlijke verhouding tussen gemeenten en schoolbesturen. Zij worden samen verantwoordelijk voor een sluitend aanbod aan ondersteuning en hulp voor jeugdigen, hun ouders/verzorgers en het gezin. In Noord-Limburg is er met de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs een overeenkomst OOGO– Passend Onderwijs opgesteld waarin is afgesproken dat zij gemeenschappelijke thema's op

de gemeenschappelijke OOGO agenda plaatsen om lokaal of regionaal te bespreken. Het College heeft op 21 januari 2014 besloten deze overeenkomst aan te gaan.

7.7 Overige belangrijke onderwerpen in het kader van Jeugdhulp in Venlo

7.7.1 Informatievoorziening en monitoring

Hieronder bespreken we een aantal essentiële systemen voor informatievoorziening en monitoring in het kader van de Jeugdhulp.

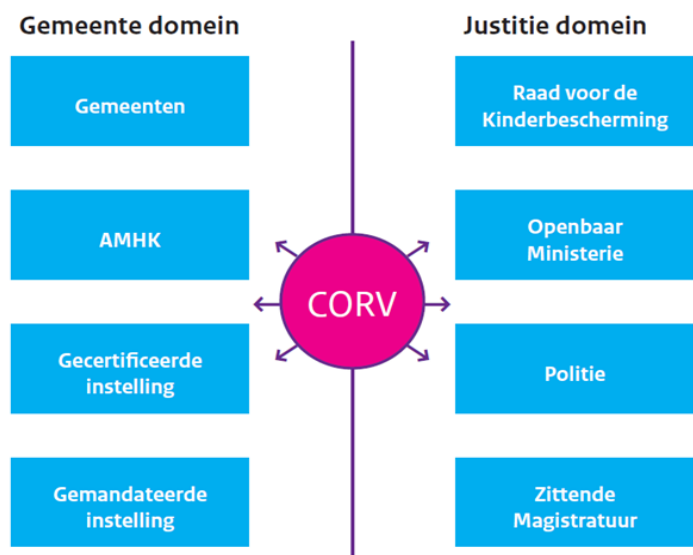
a. Verwijsindex risicjongeren

De Verwijsindex risicjongeren is een landelijk digitaal systeem waarin hulpverleners (zorg)meldingen kunnen doen over jongeren tot 23 jaar met problemen. De landelijke Verwijsindex brengt risicosignalen van hulpverleners, zowel binnen gemeenten als over gemeentegrenzen heen, bij elkaar en informeert hulpverleners onderling over hun betrokkenheid bij jongeren. Dankzij de Verwijsindex blijft elke jongere in beeld en kunnen hulpverleners elkaar informeren en hun activiteiten op elkaar afstemmen. Lokale risicosignaleringsystemen en de landelijke Verwijsindex helpen gemeenten om regie in het jeugd beleid te voeren. Gebruikers van de Verwijsindex zijn hulpverleners, partners in de jeugd gezondheidszorg, het onderwijs, de jeugdzorg en justitie.

b. CORV

De Collectieve Opdracht Routeer Voorziening (CORV) is een digitaal knooppunt dat zorgt voor de elektronische afhandeling van het formele berichtenverkeer tussen justitiële partijen (de Raad voor de Kinderbescherming, de politie, het Openbaar Ministerie en de rechtbanken) en het gemeentelijke domein (de gemeenten zelf, het AMHK, de gecertificeerde instellingen en de eventuele gemandateerde instellingen). Het gebruik van de CORV is verplicht gesteld in de nieuwe Jeugdwet.

In de justitiële jeugdketen zullen gemeenten en justitie nauw samenwerken en onderling informatie uitwisselen. Gemeenten krijgen ook nieuwe informatiebehoeften vanuit hun regierol via de '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'-aanpak. Zo moet elke gemeente in staat zijn om een verzoek tot onderzoek voor kinderschermingsmaatregelen aan te kunnen vragen bij de Raad voor de Kinderbescherming. Omgekeerd moeten gemeenten berichten kunnen ontvangen vanuit justitie omtrent opgelegde maatregelen.

De berichtenuitwisseling via de CORV maakt de uitvoeringsketen tussen het gemeentelijke en het justitiële domein sluitend, specifiek waar het gaat om informatie die voor partijen in het kader van jeugdreclassering en jeugdbescherming noodzakelijk is voor regie en uitvoering.

c. Beleidsinformatie

Op 1 januari 2015 treedt de Jeugdwet in werking en worden de gemeenten verantwoordelijk voor het hele jeugddomein. Daarom dienen zij per diezelfde datum te kunnen beschikken over kwalitatief goede beleidsinformatie. Ook de ministeries van Veiligheid en Justitie (VenJ) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben behoefte aan beleidsinformatie, namelijk om toe te zien op de werking van het nieuwe stelsel.

De beleidsinformatie die gemeenten vanaf 1 januari 2015 ontvangen, wordt geleverd door het CBS en is gebaseerd op gegevens afkomstig van de aanbieders van jeugdhulp en gecertificeerde instellingen. Deze beleidsinformatie biedt gemeenten een kwalitatief goed inzicht in het jeugdhulpgebruik en de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering in hun gemeente. Daar waar mogelijk krijgen gemeenten ook op wijkniveau inzicht in het jeugdhulpgebruik en de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Alle gemeenten ontvangen op dezelfde manier dezelfde soort informatie zodat er eenduidig met informatie wordt omgegaan. Ook beperkt het de administratieve lasten.

Jeugdhulpaanbieders	Gecertificeerde instellingen
<p>Per jeugdige: BSN geboortejaar geslacht postcode culturele achtergrond type ingezette jeugdhulp startdatum jeugdhulp einddatum jeugdhulp verwijzer wijze van afsluiten jeugdhulp</p>	<p>Per jeugdige: BSN geboortejaar geslacht postcode culturele achtergrond type maatregel startdatum maatregel einddatum maatregel datum eerste contact datum uitspraak reden beëindiging maatregel inzet erkende interventie ja/nee</p>

Hiertoe hebben VenJ en VWS samen met de VNG een zogenaamd drietrapsmodel ontwikkeld. Een beperkte set gegevens is erop gericht in beeld te brengen hoeveel hulp van een bepaalde soort op gemeente- of wijkniveau is geboden. Deze gegevens stellen gemeenten, VenJ en VWS in staat te benchmarken zodat opvallende verschillen en veranderingen kunnen worden gesignaleerd. De gegevens die door het CBS worden gegenereerd, worden gebruikt als gemeentelijke beleids- en sturingsinformatie.

7.7.2 Klachtafhandeling en medezeggenschap

Volgens de Jeugdwet moet de gemeente een klachtenregeling hebben voor de afhandeling van klachten van jeugdigen en ouders die betrekking hebben op de wijze van afhandeling van meldingen en aanvragen. Binnen de gemeente Venlo is een klachtenreglement aanwezig dat we hanteren bij eventuele klachten.

Ook medezeggenschap is geregeld in de Jeugdwet. Medezeggenschap binnen de gemeente Venlo is geregeld door het instellen van de Wmo-adviesraad. Inmiddels ontwikkelt deze adviesraad zich tot een adviesraad Sociaal Domein waarbinnen ook de Jeugdhulp een plaats heeft gekregen.

7.7.3 Kwaliteit

De basis voor kwaliteit in de Jeugdhulp ligt vast in het landelijk Kwaliteitskader Jeugdhulp. Het is belangrijk om kwalitatief goede zorg en hulp te bieden aan kinderen en hun ouders wanneer er opgroei- en/of opvoedvragen zijn. Dat vraagt van organisaties dat zij investeren in hun professionals en van professionals dat zij investeren in zichzelf. Een hulpvrager verdient immers een professional die voldoende is toegerust om autonoom professionele beslissingen te nemen en daarin ook zijn grenzen kent.

Kwaliteitsregister Jeugd

Onderdeel van de professionalisering is de beroepsregistratie van twee beroepsgroepen in de jeugdzorg: jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers. De registratie en herregistratie in het Kwaliteitsregister Jeugd vraagt van hen dat zij hun vak bijhouden en dat zij handelen volgens hun eigen beroepsethische normen. De binding aan het tuchtrecht leidt tot toetsing van het handelen van professionals aan die normen. Voor opdrachtgevers, kinderen en ouders biedt dat zekerheid. Het Kwaliteitsregister Jeugd is openbaar: opdrachtgevers en klanten kunnen in het register zien of een hulpverlener is geregistreerd. Ook Venlo is aangesloten bij het landelijke kwaliteitsregister.

Een belangrijk argument voor een landelijke registratie van jeugdzorgwerkers is de vereiste combinatie van kennis, attitude en vaardigheden van de professional, met name met betrekking tot doelmatigheid, effectiviteit en klantgerichtheid. Dit zijn wezenlijke 'beroepskwalificaties' of 'competenties'. Met de registratieplicht wordt voorafgaand aan toelating en bij herregistratie (na vijf jaar) getoetst op opleiding, werkervaring en reflectie. Wanneer een professional aan de gestelde criteria voldoet, beschikt hij in beginsel over voldoende competenties om het vak voor een bepaalde periode kwalitatief verantwoord uit te oefenen.

Klanttevredenheid

Klanttevredenheid is een belangrijk onderdeel van kwaliteit. De gemeente houdt toezicht op het behalen van resultaten en de mate waarin de geleverde zorg en jeugdhulp een bijdrage hebben geleverd aan de maatschappelijk doelen en kwaliteit. Dat kan zij op verschillende manieren doen:

- Een jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek onder klanten die gebruik maken van een maatwerkvoorziening
- Aanbieders te verplichten jaarlijks een klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren en het verslag hiervan beschikbaar te stellen aan de gemeente
- Resultaatmeting via een bewezen methodiek
- Toezicht door middel van steekproeven

Overige kwaliteitskaders

Daarnaast zijn er nog andere (wettelijke) kwaliteitskaders die in meer of minder mate, direct of indirect, van invloed zijn op kwaliteit in het kader van de Jeugdwet. Dat zijn onder meer:

- de nieuwe Wmo
- de Jeugdwet

- de norm voor verantwoorde hulp
- de Wet marktordening gezondheidszorg
- de Wet Toelating Zorginstellingen
- de Kwaliteitswet Zorginstellingen
- de Wet klachtrecht cliënten Zorgsector
- de Wet BIG
- de WGBO (indien en voor zover van toepassing)
- de Wet bescherming persoonsgegevens
- de Wet medezeggenschap cliënten Zorginstellingen
- de Mededingingswet
- de Regeling Verslaggeving WTZi
- en de eisen aan wettelijke certificering (onder meer bij jeugdbescherming en jeugdreclassering)

Het landelijke toezicht op de Jeugdhulp wordt uitgevoerd door de Inspectie Jeugdzorg (IJZ), de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ). De Rijksoverheid oefent daarmee vanaf 1 januari 2015 landelijk toezicht uit op:

- de jeugdhulpaanbieders,
- de gecertificeerde instellingen,
- de certificerende instelling,
- het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK),
- de Raad voor de Kinderbescherming, en
- de justitiële jeugdinrichtingen.

De inspectie houdt toezicht op de wettelijke kwaliteitseisen die gelden voor het jeugddomein. Gemeenten worden bij deze toezichttaak betrokken. Zij kunnen hun (gezamenlijke) wensen voor het jaarwerkprogramma van de inspectie kenbaar maken. In nauw overleg met de inspectie wordt bekeken hoe deze wensen in het reguliere toezicht worden ingepast. Hiervoor is een landelijke handreiking opgesteld 'Landelijk Toezicht Jeugdwet'.

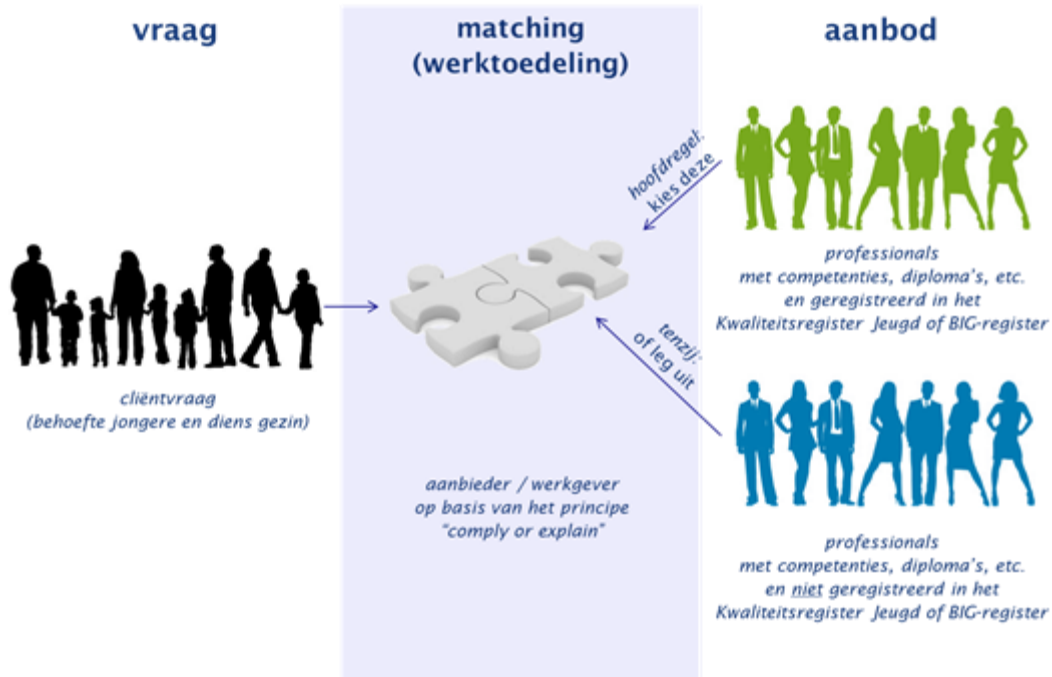
7.7.4 Norm van verantwoorde werktoedeling

Om professionalisering binnen het jeugdhulpdomein te bevorderen, is het Kwaliteitsregister Jeugd in ontwikkeling en wordt in de AMvB de norm van verantwoorde werktoedeling geïntroduceerd. Deze norm houdt in dat jeugdhulpaanbieders de jeugdhulp in principe altijd door of onder verantwoordelijkheid van hulpverlener uitoefenen die in het Kwaliteitsregister Jeugd geregistreerd staat.

Er mag van die regel worden afgeweken wanneer aannemelijk kan worden gemaakt dat de kwaliteit van de hulpverlening daardoor niet nadelig wordt beïnvloed. En er móet zelfs van worden afgeweken indien dit noodzakelijk is voor de kwaliteit van de hulpverlening ('registratie, tenzij...'). In 2014 wordt door de branche- en beroepsorganisaties binnen het brede jeugdhulpdomein een kwaliteitskader jeugdhulp ontwikkeld dat de norm van verantwoorde werktoedeling verder moet operationaliseren.

De norm van de verantwoorde werktoedeling bestaat uit een twee hoofdprincipes:

- Pas toe: deel het werk toe aan een geregistreerde professional (in het Kwaliteitsregister Jeugd of in het BIG-register; BIG is de Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg regelt de formele bevoegdheid van zorgverlenende beroepsgroepen zoals een huisarts)
- Of leg uit: deel het werk toe aan een niet-geregistreerde professional wanneer je kunt uitleggen dat dit niet afdoet aan de kwaliteit.

De norm van verantwoorde werktoedeling is van toepassing op vier categorieën:

- de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling
- medewerkers in de toegang bij gemeenten
- de AMHK's
- een aantal justitieorganisaties: justitiële jeugdinstituten, de Bureaus HALT, de Raad voor de Kinderbescherming en Stichting Nidos.

7.7.5 Certificering

De gemeente is per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. In plaats van de Bureaus Jeugdzorg en landelijk werkende instellingen gaan vanaf dan gecertificeerde instellingen kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering uitvoeren. De rechter draagt een maatregel telkens op aan één van de gecertificeerde instellingen waar de gemeente afspraken mee heeft gemaakt.

In de Jeugdwet staan algemene kwaliteitseisen die gelden voor alle jeugdhulpaanbieders, AMHK's en gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Deze instellingen krijgen naast deze wettelijke kwaliteitseisen ook te maken met de eis van verplichte certificering. Voor deze verplichte certificering is een normenkader ontwikkeld samen met het veld, VNG en diverse gemeenten. Een instelling krijgt een certificaat als zij voldoet aan dat normenkader.

Vanaf 1 januari 2015 worden in Venlo alle maatregelen uitgevoerd door gecertificeerde instellingen waar de gemeente afspraken mee gemaakt heeft.

7.7.6 Leveringsplicht

In de Jeugdwet is een leveringsplicht opgenomen voor gemeenten. De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht te vervullen. De voorzieningen waarvoor deze plicht geldt, worden daardoor open-einderegelingen. De mogelijkheden voor gemeenten om de kosten van deze regelingen te beheersen zijn (zeer) beperkt.

7.7.7 Eigen bijdrage

Aan ouders/opvoeders wordt geen eigen bijdrage (de wet spreekt over 'ouderbijdrage') gevraagd. Er is enkel een ouderbijdrage verschuldigd in de kosten van de hulp die aan een jeugdige is geboden wanneer deze jeugdhulp verblijf buiten het gezin inhoudt, of in de kosten van verblijf in een justitiële jeugdinstelling van een jeugdige die met toepassing van artikel 261, vijfde lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek aldaar is geplaatst. Verder is er een verbijzondering in het betalen van de ouderbijdrage als kinderen in een pleeggezin geplaatst worden.

7.7.8 Persoonsgebonden budget

In de Jeugdwet wordt het verstrekken van een persoonsgebonden budget (PGB) als een mogelijke verstrekking genoemd in paragraaf 8.1. In Venlo wensen we wat betreft de Jeugdhulp een eenduidig regime wat betreft het toekennen van een PGB en we volgen daarbij het regime zoals dat binnen de nieuwe Jeugdwet geldt.

7.7.9 Hulpmiddelen via de nieuwe Wmo

Binnen de Jeugdhulp worden ook hulpmiddelen aan kinderen/jongeren verstrekt, vergelijkbaar met een verstrekking van een hulpmiddel binnen de nieuwe Wmo. Ondanks het feit dat het kinderen/jongeren betreft die onder de werkingssfeer van de Jeugdhulp vallen, worden de hulpmiddelen verstrekt via de nieuwe Jeugdwet.

7.7.10 18-min en 18-plus

De Jeugdwet heeft een reikwijdte tot aan het 18^e levensjaar van een jongere. Jongeren die gebruik maken van Jeugdhulp en 18 worden, kunnen aanspraken doen gelden binnen de nieuwe Wmo. In Venlo zorgen wij voor een sluitende aanpak door een afgestemde en integrale werkwijze tussen de Jeugdwet en de nieuwe Wmo zodat jongeren niet tussen het wal en het schip vallen.

7.8 Regionaal transitiearrangement

In het Transitieplan Jeugd van het rijk, VNG en IPO zijn belangrijke mijlpalen opgenomen met betrekking tot de overgang van de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de zorg voor jeugd naar gemeenten per 2015. Tijdens het bestuurlijk overleg tussen rijk, VNG en IPO van 26 april 2013 zijn afspraken gemaakt over het overgangsjaar 2015. Onderdeel van deze afspraken is dat gemeenten in regionaal verband transitie-arrangementen moeten opstellen. Het doel van de regionale transitiearrangementen was om per 31 oktober 2013 een arrangement gereed te hebben dat inzicht biedt in de continuïteit van zorg voor hulpvragers met ingang van 1 januari 2015.

De gemeente Venlo heeft dit transitiearrangement opgesteld in het wettelijk vastgestelde regioverband Noord-Limburg samen met de gemeenten Beesel, Bergen, Genneep, Horst aan

de Maas, Peel en Maas en Venray. Het College heeft het Regionaal Transitie Arrangement ingestemd op 29 oktober 2013. Toetsing van het arrangement heeft plaatsgevonden door de transitiecommissie stelselherziening jeugd (TSJ). Het arrangement is een overzicht van gemaakte afspraken tussen gemeenten, zorgaanbieders en financiers. Het arrangement zelf geeft inzicht in de wijze waarop iedere gemeente omgaat met de volgende punten:

- de continuïteit van zorg realiseren
- de hiervoor benodigde infrastructuur realiseren
- de frictiekosten als gevolg van de transitie per 1-1-2015 beperken

De regiogemeenten hebben het regionale transitiearrangement na goed overleg met de huidige financiers en de relevante aanbieders opgesteld. Hieronder de belangrijkste punten van het transitiearrangement:

- Het arrangement heeft in ieder geval betrekking op het kalenderjaar 2015, zijnde een overgangsjaar. Dit sluit aan bij het voorgenomen wettelijke overgangsrecht dat er voor hulpvragers die op 31 december 2014 in zorg zijn of daarvoor een indicatie hebben een recht op continuering van de hulp van een jaar geldt (tenzij de indicatie eerder afloopt). Het arrangement heeft betrekking op alle jeugdzorg: provinciaal gefinancierde hulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering, de toegangstaken (indicatiestelling), AMHK en hulp die gefinancierd wordt vanuit de AWBZ en de Zorgverzekeringswet zoals jeugd-GGZ, begeleiding, persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf en jeugd-vb. Een aantal specialistische functies wordt belegd in een landelijk transitiearrangement.
- Het regionale transitiearrangement vormt geen beleidsplan maar bevat afspraken over continuïteit van zorg, borging van infrastructuur en beperking van frictiekosten, in het overgangsjaar 2015.
- De afspraken in het arrangement zijn niet vrijblijvend. Het continueren van zorg in 2015 is wettelijk vastgelegd en daarmee bindend.
- De afspraken in het arrangement moeten bestuurlijk worden vastgesteld.

De gemeenten hebben verder enkele voorbehouden gemaakt in het maken van de afspraken met instellingen. Het Ministerie van VWS zal in 2014 niet strak monitoren of afspraken worden nageleefd. Wel wordt een vinger aan de pols gehouden door signalen uit het veld te verzamelen. Gemeenten moeten de gelegenheid krijgen om de decentralisatie Jeugdhulp zo goed mogelijk vorm te geven, rekening houdend met de lokale inkleuring van afspraken. Inmiddels is er ook een Transitie Autoriteit Jeugd (TAJ) die tot taak heeft ervoor te zorgen dat jeugdzorginstellingen en gemeenten voldoende gelegenheid krijgen om tot inkoopafspraken te komen die de continuïteit van de hulp

Jeugdzorginstellingen kunnen een beroep doen op de TAJ om hen in staat te stellen samen met gemeenten verantwoorde oplossingen te ontwikkelen waarbij de wettelijk verankerde aanspraak op continuïteit van zorg verzekerd is en noodzakelijke hulpvormen behouden blijven. De TAJ richt haar aandacht in het bijzonder op verzoeken van instellingen voor wie het niet eenvoudig is om zich aan gewijzigde financiële omstandigheden aan te passen. Dat geldt vooral voor organisaties met een relatief groot personeelsbestand die vaak ook verblijfsfuncties in stand houden.

7.8.1 De gemaakte afspraken over continuïteit van zorg

Op basis van bovenstaande uitgangspunten hebben de gezamenlijke gemeenten in Noord-Limburg de volgende afspraken met grootste Provinciale gefinancierde instellingen gemaakt om de continuïteit van zorg te waarborgen en de benodigde infrastructuur in stand te laten:

a. *Toeleiding van hulpvragers op een wachtlijst*

Indien in 2014 een jeugdzorginstelling een beschikking krijgt voor het plaatsen van een geïndiceerde hulpvrager en er op dat moment sprake is van een wachtlijst, blijft de instelling die deze beschikking heeft ontvangen verantwoordelijk voor het plaatsen van de hulpvrager in de loop van 2015.

b. *Continuïteit ten behoeve van maatregelen voor jeugdreclassering en jeugdbescherming en de AMHK-functie*

De instellingen die deze vormen van zorg in 2014 aanbieden, garanderen dat zij in 2015 voor de bestaande hulpvragers en voor hulpvragers die op een wachtlijst staan verantwoordelijk blijven voor deze zorg, ongeacht mogelijke organisatiewijzigingen bij deze instellingen. Dit wel onder de voorwaarde dat zij hiervoor gecertificeerd zijn volgens de eisen van de Jeugdwet.

c. *Pleegzorg*

De huidige instellingen die deze vorm van zorg aanbieden, blijven verantwoordelijk voor de hulpvragers die in 2014 al pleegzorg ontvangen. Deze pleegzorg moet worden gecontinueerd in 2015 en verder.

d. *Toegang tot de jeugdzorg in 2015*

De huidige toegangsfunctie van Bureau Jeugdzorg komt met ingang van 2015 te vervallen. In het regionale beleidskader van Noord-Limburg staat beschreven hoe de regio de toegangsfunctie in het nieuwe stelsel ziet. Momenteel lopen er diverse pilots met gezinscoaches. Uitgangspunt hierbij is dat er door de nieuwe werkwijze minder gebruik gemaakt zal worden van gespecialiseerde (jeugd)zorg. In de plannen worden de (verwijzingen door de) huisartsen meegenomen.

7.8.2 Voorgenomen budgetten instellingen

De gemeenten van Noord-Limburg hebben in het Regionaal Transitie Arrangement afgesproken om in 2015 aan de bestaande jeugdhulpaanbieders 80% van het jeugdbudget zoals benoemd in de meicirculaire van 2013 beschikbaar te stellen. Gemeenten verwachten dat dit voldoende zekerheid geeft om de infrastructuur voor continuïteit van de zorg te behouden. Binnen deze 80% wordt tevens de zorg voor nieuwe instroom gerealiseerd.

Van de resterende 20% wordt 2,5% gereserveerd voor het landelijk transitiearrangement, en 17,5% voor vrijgevestigden en aanbieders die nog niet zijn voorzien in dit arrangement, voor uitvoeringskosten gemeenten en voor innovatiegelden ter voorbereiding en stimulatie transformatie jeugdzorg.

7.8.3 Friciekosten

In het transitiearrangement hebben de gemeenten in Noord-Limburg vastgelegd dat zij niet aansprakelijk of verantwoordelijk zijn voor frictiekosten die het gevolg zijn van de overgang naar een nieuw stelsel. Door financiers en zorgaanbieders is meegedacht en meegewerkt over maatregelen om frictiekosten te beperken, onder de voorwaarde dat ook jeugdhulpaanbieders en hun huidige financiers hun verantwoordelijkheid nemen om frictiekosten zoveel mogelijk te beperken en op te lossen.

7.8.4 Afspraken met Bureau Jeugdzorg

Venlo heeft in gezamenlijkheid met de andere gemeenten in Noord-Limburg afspraken gemaakt over wat zij in 2015 van Bureau Jeugdzorg Limburg aan diensten afneemt. Daarbij gaat het om de functies jeugdbescherming, jeugdreclassering, Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, toegang, crisisdienst en kennis/opleidingsfunctie. Doel van deze afspraken is het vastleggen van het behoud van wettelijk verplichte functies ten behoeve van een goede ondersteuning aan onze jeugd, ondergebracht bij Bureau Jeugdzorg Limburg.

Samenvatting van de afspraken met Bureau Jeugdzorg Limburg in 2015 zijn:

Huidige functies	Inkoop	Gedeeltelijk gecontinueerd	Afgebouwd
Jeugdbescherming (JB)	√ 97% budget 2014 ⁸		
Jeugdreclassering (JR)	√ 97% budget 2014		
AMK			√ Minimaal 80% budget 2014 mee naar AMHK ⁹
Toegangsfunctie			√ Minimaal 30% budget 2014, 1 juni 2014 duidelijkheid infrastructuur
Crisisdienst	√ 97% budget 2014		
Kennis/ opleidingsfunctie	N.v.t.		√ Verzoek aan de provincie om dit voor een gedeelte bij hen te beleggen.

Het College heeft hiertoe op 26 februari 2014 een Collegebesluit genomen en de Raad middels een Raadsinformatiebrief (2014-24) nader geïnformeerd.

7.9 Overzicht van afspraken over diensten en producten

Het College zal in aanvulling op de verordening nadere regels vaststellen waarbij aangegeven wordt welke voorzieningen onder algemene voorzieningen vallen en welke voorzieningen maatwerkvoorzieningen zijn, welke voorzieningen vrij-toegankelijk en welke niet vrij-toegankelijk.

⁸ Dit houdt in dat gemeenten van Noord-Limburg voor 2015 een budgetgarantie aan Bureau Jeugdzorg Limburg geven van 97%, berekend vanuit de structurele subsidie van de provincie voor Bureau jeugdzorg Limburg voor regio Noord-Limburg op basis van de beschikking 2014.

⁹ Als er meer AMHK-meldingen komen in 2015 dan geraamd in de 80%, worden deze wel gehonoreerd en opgepakt.

Hiermee wordt invulling gegeven aan het overgangsjaar 2015 voor de invoering van de Jeugdwet. De aanpak voor 2015 bestaat uit:

- Binnen het kader van de gemaakte afspraken zorgcontinuïteit over 2015 bieden.
- Nakoming van de afspraken met Bureau Jeugdzorg Limburg voor 2015.
- Doorontwikkeling van de toegang binnen de Sociale Wijkteams.
- Uitwerking en operationalisering van het preventieve jeugdbeleid in Venlo.
- Herijken van de afspraken met aanbieders om met ingang van 1 januari 2016 te komen tot nieuwe inkoopafspraken, zo mogelijk op langere termijn.
- Komen tot vraagsturing.
- Prijs-kwaliteitverhouding van diensten van aanbieders zoveel als mogelijk binnen het budget brengen.
- Doorvoeren van zorginnovatie.
- Aanbieders prikkelen tot onderlinge samenwerking en te komen tot een samenhangend aanbod zonder doublures tegen een goede prijs-kwaliteitverhouding.
- Monitoring en registratie.

8 Participatiewet

“We gaan ervoor dat zoveel mogelijk mensen met een arbeidsbeperking mee kunnen doen!”

“Standaard oplossingen doen geen recht aan de verschillen tussen mensen!”

“Als gemeente helpen we inwoners bij het verkennen van hun individuele kansen, kwaliteiten mogelijkheden op de arbeidsmarkt!”

“Loon naar productiviteit, subsidie voor de rest!”

“Werken en meedoen, dichtbij huis en midden in de samenleving!”

Dit deel van het beleidsplan gaat over de Participatiewet. Uitgangspunt bij de toepassing van de Participatiewet is het samenorganiserend¹⁰ vermogen van mensen, en hun eigen kracht. Dat betekent dat ook wij anders moeten gaan werken. Uitgaan van de eigen kracht van mensen betekent bijvoorbeeld dat we niet automatisch naar bestaande instrumenten en

“...wat blijkt? Ook ik heb boter op mijn hoofd! Tuurlijk, ik ben hartstikke sociaal, groen en digitaal. En dus ben ik heus voor verslaafdenzorg, voor windmolens en voor UMTS-masten. Maar... echt even NOT in my backyard.... Dat maakt mij een nimby... Toch ben ik niet egoïstisch en heb ik écht wel empathie. Ik ben gewoon rationeel – zo houd ik mezelf voor. Het gaat hier tenslotte om keiharde euro's.... Natuurlijk heb ik het beste met de wereld voor, maar ik hoef er persoonlijk niet failliet aan te gaan. En precies aan dat paradoxale gedrag gaat onze samenleving ten onder”

Uit: redactioneel artikel Kijk 6/2014

voorzieningen grijpen om aan de ondersteuningsvraag van een inwoner te voldoen, maar dat we in een gesprek met de hulpvrager samen kijken wat deze zelf kan doen, eventueel samen met de eigen omgeving, om het probleem op te lossen. Uitgaan van de eigen kracht van inwoners is een omslag in denken, durven, doen en vraagt andere capaciteiten van onze medewerkers.

De Participatiewet gaat primair over mensen die voor hun inkomen op de gemeente zijn aangewezen. Mensen met een bijstandsuitkering en gedeeltelijk arbeidsongeschikten vinden vaak moeilijk werk. Toch is dat van groot belang want werk is de sleutel tot meedoen in de samenleving.

De Participatiewet en de Wet Maatregelen WWB bevorderen dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ook mee kunnen doen in de

¹⁰ Net zoals we het woord samensturing gebruiken in plaats van zelfsturing, gebruiken we samenorganiserend in plaats van zelforganiserend. Dit is een bewuste keuze.

samenleving. Waar de Participatiewet met name gericht is op stimuleren en verbinden, wordt in de Wet Maatregelen WWB de focus gelegd op aanscherping van verplichtingen en de handhaving daarvan. De beleidsvrijheden en –ruimte binnen de Wet Maatregelen WWB zijn zeer beperkt. De Participatiewet 2015 biedt meer ruimte. In dit beleidsplan belichten we niet de volledige Participatiewet maar zoomen in op de thema's waar beleidsruimte en –keuzes aan de orde zijn. De beleidskeuzes zijn vervolgens vertaald in de verordeningen die als onderdeel van dit plan in de bijlagen zijn opgenomen.

Bij de Participatiewet staat, waar het de afzonderlijke inwoner betreft, de mens centraal. Waar het de arbeidsmarkt betreft, staat de regio Noord-Limburg centraal. Omdat dit vanuit wetgeving wordt voorgeschreven, maar ook en vooral omdat de doelen van de Participatiewet gelegen zijn op de arbeidsmarkt en die is primair regionaal georiënteerd.

Voor mensen met een beperking is het belangrijk dat zij zich kunnen ontwikkelen in en naar hun werk. Als het kan bij reguliere werkgevers, waar nodig met ondersteuning. Gaat dit niet, dan bieden vrijwilligerswerk en een beschutte werkomgeving waardevolle alternatieven. Als gemeente willen we samen met onze partners, de samenleving voorop, uitgaan van wat mensen wél kunnen.

8.1 De visie en de schaal

Het werkerrein van de Participatiewet is voor de gemeente niet nieuw. Zowel de Wsw als Wwb vielen reeds onder gemeentelijke verantwoordelijkheid en ook met de nieuwe Wajong-doelgroep is de gemeente niet onbekend.

“Als je goed met een hamer om kunt gaan, denk je dat alles een spijker is” ..... Stephen Covey

De visie die de gemeente heeft op re-integratie en participatie (ondermeer vastgelegd in de huidige Participatie-verordening) in het kader van de Wwb blijft in de nieuwe situatie van toepassing:

- zoveel mogelijk uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid;
- werk gaat boven inkomen: instroom beperken, verblijfsduur in de uitkering zo kort mogelijk en zoveel mogelijk uitstroom naar regulier werk bevorderen;
- werken is de beste manier van re-integreren;
- werkgevers worden zo snel mogelijk bij de re-integratie van werkzoekenden betrokken;
- de vraag van werkgevers staat centraal om de personele vraagstukken en discrepantie tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op te lossen.

De focus in de Participatiewet ligt op het naar vermogen realiseren van zelfredzaamheid. In het nieuwe financieringsmodel dat onder de Participatiewet komt te liggen, zijn financiële prikkels opgenomen die er rekening mee houden dat uitkeringsgerechtigde burgers ‘meedoen naar vermogen’.

8.1.1 Toegang tot de Participatiewet

Met het Sociaal Wijkteam kiest Venlo ervoor om zoveel mogelijk ondersteuningsvragen op te vangen binnen een breed samengesteld team¹¹. Voor werk en inkomen blijft het Werkplein vooralsnog de toegang. Duidelijkheid en zekerheid over het inkomen is essentieel en het snel en zorgvuldig behandelen van een uitkeringsaanvraag vraagt om een organisatiegraad en expertise die op deze korte termijn nog niet afdoende binnen de Sociale Wijkteams geborgd kan worden.

In het komende jaar wordt er wel aan gewerkt om de 'dichtbij de burger'-activiteiten van het Werkplein naar de Sociale Wijkteams te brengen. Deze activiteiten betreffen de ondersteuning en activering van uitkeringsgerechtigde burgers met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Doel is deze te decentraliseren naar het niveau van de Huizen van de Wijk zodat de dienstverlening fysiek dicht in de buurt van de burger en diens netwerk geleverd wordt en er meer borging van de integraliteit van handelen is.

8.1.2 In de regio

Zoals gezegd: waar het de afzonderlijke burger betreft, staat de mens centraal, waar het de arbeidsmarkt betreft, staat de regio Noord-Limburg centraal. Door de gemeenten Gennepe, Bergen, Venray, Horst aan de Maas, Venlo, Peel en Maas en Beesel is nauw samengewerkt om de voorbereidingen te treffen om de opgaven van de Participatiewet naar beleid en toepassing te vertalen.

Het is zaak dat we waar het de regionale arbeidsmarkt betreft gezamenlijk en zo eenduidig mogelijk blijven opereren. En ook dat de zeven gemeenteraden eensluidend beleid vaststellen zodat we in de regio op het thema 'werk' met hetzelfde gedachtegoed en hetzelfde instrumentarium aan de slag gaan.

8.2 Wet Maatregelen WWB

8.2.1 Beleidsarm met een grote impact

De Wet Maatregelen WWB is in formele zin een andere wet dan de Participatiewet en valt ook niet te typeren als een decentralisatie van verantwoordelijkheden. Omdat de invoeringsdatum van de Wet Maatregelen WWB in het wetgevingstraject echter gelijk is gesteld aan die van de Participatiewet, te weten 1 januari 2015, en er inhoudelijk correlaties tussen beide wetten liggen, belichten we ook de implementatie van die wet in dit beleidsplan.

In de Wet Maatregelen WWB worden veranderingen in de set van rechten en plichten van een uitkeringsgerechtigde doorgevoerd. Onder meer de veelbesproken kostendelersnorm, de samenwoningskorting AOW, de tegenprestatie en verruiming van de bijzondere bijstand. De impact van deze wijzigingen voor de uitkeringsgerechtigden is groot, waar de gemeentelijke beleidsruimte beperkt is.

---

¹¹ Zie hoofdstuk 4 voor meer informatie over de centrale toegang.

8.2.2 Uitgangspunten

De invoering van de Wet Maatregelen WWB betekent voor de gemeente het volgende:

- De desbetreffende burgers moeten tijdig worden ingelicht over de gevolgen van de wet voor hen.
- De medewerkers van de gemeente moeten worden voorgelicht en getraind.
- Er moet beoordeeld worden of er voldoende personele capaciteit is om de (omzettings)activiteiten die uit de wet voortvloeien uit te kunnen voeren.
- Werkprocessen, beschikkingen en rapportages moeten worden aangepast.

De Wet Maatregelen WWB betreft grotendeels wetgeving waarin de gemeente geen discretionaire bevoegdheid heeft. Waar die beleidsruimte er wel is, wordt dit met name zichtbaar in aanpassingen van een aantal gemeentelijke verordeningen zoals de verordening Langdurigheidstoeslag, de Maatregelenverordening en de Re-integratie-verordening.

We laten het gemeentelijke regelingenkader zoveel mogelijk aansluiten bij het vertrouwen in de samenleving en de professional. Waar regels verplicht of nodig zijn, doen we dat op een wijze die de handelingsvrijheid van de professional optimaliseert. Vanuit die optiek richten we ook het relevante verordeningenbestand in. Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- We maken beleid en passen dat toe met de burger en de samenleving in gedachten, maatwerk is altijd het ijkpunt.
- We hechten aan een constructieve relatie tussen burger en ambtenaar: we moeten niet alleen uit kunnen leggen wat we doen maar vooral ook waarom we dat in die concrete situatie zo doen.
- Sancties zijn gericht op het corrigeren van ongewenst gedrag, niet op het bestraffen daarvan.
- We zien niet enkel wat iemand zou moeten (kunnen) doen, maar ook wat iemand (daadwerkelijk) doet.
- Onze ondersteuning, zowel in positieve als negatieve vorm, is bedoeld voor en gericht op groei van de eigen en de samenlevingskracht.

8.2.3 Doorwerkingsvoorbeelden

Op basis van deze uitgangspunten zijn de relevante verordeningen opgesteld. Hieronder enkele voorbeelden van de keuzes die daarbij zijn voorgesteld:

- Bij verwijtbaar gedrag inzake de geüniformeerde arbeidsverplichtingen stelt de wet een sanctie van 100%. Gemeenten hebben alleen de vrijheid om binnen een marge van één tot drie maanden de periode van de sanctie vast te stellen en over welke periode verrekening daarvan met de uitkering plaats vindt. In de Maatregelverordening beperken we de duur van de sanctie bij een eerste sanctioneerbare gedraging tot het minimum van één maand. Voor de periode waarover wordt verrekend, de spreiding van het sanctiebedrag dus, is dit de maximale duur van drie maanden.
- Bij de verordening tegenprestatie merken we mantelzorg en vrijwilligerswerk ook aan als tegenprestatie. Verder prioriteren we zodanig dat mensen met kansen op de arbeidsmarkt zich op dat perspectief focussen.
- Er zijn nieuwe verlagingsbepalingen met betrekking tot kostgangers en ontbrekende woonlasten. We bouwen de lijn van het vigerende beleid in de huidige Toeslagenverordening om naar het nieuwe kader met als uitgangspunt dat de

desbetreffende burgers geen materieel voor- of nadeel van deze verandering ondervinden.

- Met betrekking tot het verplichte sanctiebeleid op de tegenprestatie houden we vast aan ons uitgangspunt dat we alle omstandigheden meewegen en dat we al het mogelijke hebben gedaan om aan te sluiten op de interesse en mogelijkheden van de uitkeringsgerechtigde. Dit betekent dat we voordat we een sanctie kunnen opleggen een extra zware onderzoekplicht hebben.

8.3 Participatiewet

8.3.1 Het wat: algemene uitgangspunten Participatiewet

De belangrijkste doelstelling van de Participatiewet is om zoveel mogelijk mensen met en zonder arbeidsbeperking aan de slag te helpen. De wet geeft de gemeenten daartoe een aantal instrumenten. De belangrijkste opgaven van de Participatiewet zijn:

- Het organiseren van dienstverlening voor de nieuwe doelgroep, te weten mensen met een arbeidsbeperking.
- Het versterken van de lokale en regionale werkgeversdienstverlening.
- Het uitwerken van het regionaal werkbedrijf.
- Het organiseren van de nieuwe voorziening beschut werken.
- Het voorbereiden van nieuw instrumentarium van loonwaardebepaling en loonkostensubsidie

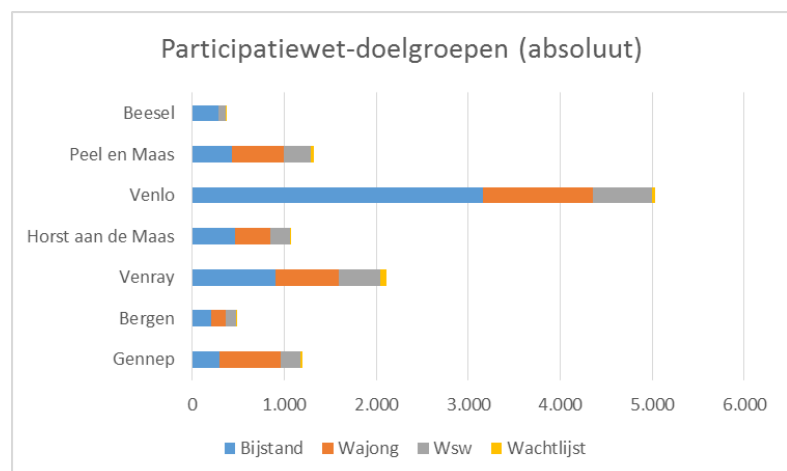
Ons staat dus het volgende te doen:

- Het succesvol plaatsen van mensen met een arbeidsbeperking of met afstand tot de arbeidsmarkt bij reguliere werkgevers. Toeleiding naar betaald werk realiseren we in de eerste plaats bij en met werkgevers. In de verbinding met werkgevers is een eenduidige ingang op regioniveau een must.
- Het succesvol toeleiden van mensen voor wie vrijwillig werk, dagbesteding of werk in een beschermde omgeving aan de orde is. Hier zoeken we verbinding met de wijk aanpak. Deze biedt kansen in het kader iets (terug) doen (met en) voor de samenleving.

8.3.2 Voor wie

De doelgroep van de Participatiewet worden alle mensen die nu onder de Wwb vallen, de Wajongers die niet duurzaam 100% arbeidsongeschikt zijn en de Wsw doelgroep.

Om een beeld van de omvang van de (potentiële) doelgroep te krijgen, hebben we de gegevens van WWB, Wajong, en Wsw voor de zeven gemeenten in de regio Noord-Limburg in beeld gebracht (absoluut en relatief). Dit is

geen volledig inzicht in de doelgroep Participatiewet, omdat het wat betreft Wajong ook het

'zittend' bestand in beeld blijft en die onder verantwoordelijkheid van het UWV blijven. De omvang van de beroepsbevolking in onze regio bedraagt circa 180.000 personen.

8.3.3 Het hoe

Centraal staat het doel om iedereen optimaal en naar vermogen mee te laten doen. Daarbij hanteren we de arbeidsmarktregio Noord-Limburg als samenwerkingschaal. We richten ons voornamelijk op (de vraag van) werkgevers aangezien zij het benodigde werk bieden.

Voor maatschappelijk meedoen (participatie) is de eigen gemeente, het eigen dorps, kern of wijk de beste schaal.

8.3.4 Nieuwe doelgroepen

Met de uitbreiding van de Participatiewet komen er ook nieuwe doelgroepen in beeld.

a. Wajong

De Wajong wordt vanaf 1 januari 2015 alleen nog toegankelijk voor jonggehandicapten die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben. Het

UWV beoordeelt of iemand recht heeft op Wajong. Mensen die nu een Wajong-uitkering hebben, behouden deze uitkering. Wel zal iedereen met een Wajong-uitkering door UWV worden beoordeeld op arbeidsvermogen. Alle huidige Wajongers blijven ook na deze beoordeling bij UWV. Er worden geen huidige Wajongers overgedragen naar gemeenten.

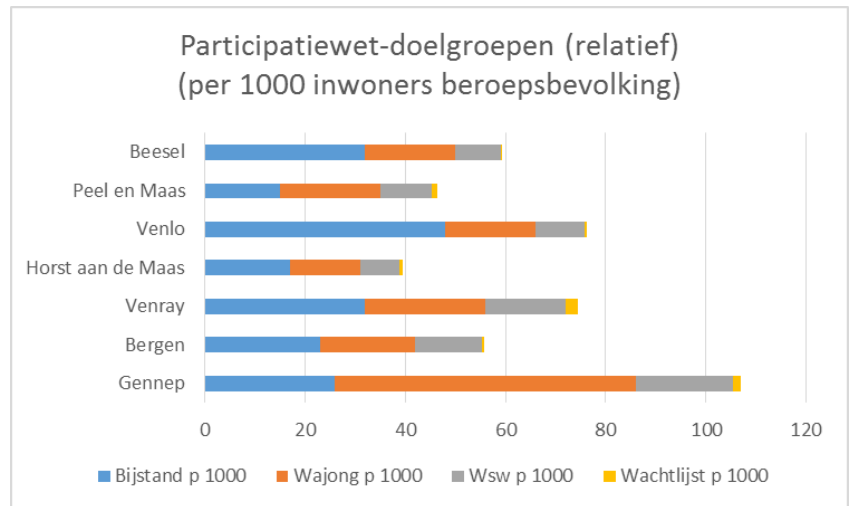
Arbeidsbeperkte personen mét duurzaam arbeidsvermogen hebben vanaf 2015 geen recht meer op een Wajong-uitkering maar behoren tot de doelgroep van de Participatiewet.

We hebben regionaal kwantitatief en kwalitatief onderzocht hoe deze nieuwe doelgroep er de komende jaren naar verwachting uitziet.

Tabel 1 Verwachte instroom Wajong nieuw in Participatiewet voor 2015 en 2016

	2015	2016
Beesel	2	2
Bergen	3	3
Gennep	4	4
Horst aan de Maas	5	5
Peel en Maas	5	5
Venlo	20	20
Venray	9	9
Totaal	48	48

Analyse van de Wajong-instroomcijfers leert dat het merendeel van deze nieuwe instroom in de Participatiewet qua beperkingen voornamelijk (lichte) ontwikkelingsstoornissen en somatische ziektebeelden zal hebben. Hoewel we binnen de Participatiewet uitgaan van

maatwerk en niet van doelgroepen, onderkennen we dat voor deze zogeheten vroeggehandicapten inzet van specialistische kennis en kunde benodigd is. Deze dient zodanig georganiseerd te worden dat er makkelijk en snel een beroep op kan worden gedaan wanneer dat nodig is.

De dienstverlening ten behoeve van Wajongers is in onze regio (door het UWV Werkbedrijf Noord-Limburg) goed georganiseerd. Zowel Wajongers als toeleiders (veelal onderwijs) als afnemers (veelal bedrijfsleven) zijn tevreden. Er is een sluitende aanpak tussen onderwijs en arbeidsmarkt, tussen het verlaten van school en het betreden van die arbeidsmarkt, mede door de arbeidsdeskundige als verbindende schakel.

Gemeenten willen deze kennis ook breder inzetten, naar andere koppelvlakken tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zodat voor kwetsbare leerlingen de overgang van passend onderwijs naar passend werk vanzelfsprekend is en afhankelijkheid van een uitkering zoveel mogelijk wordt voorkomen. Hiertoe wordt de samenwerking met het UWV gezocht.

Ook de samenwerking met het speciaal en praktijkonderwijs wordt geïntensiveerd. Onderzocht wordt of en in welke mate het speciaal onderwijs deel kan nemen aan de nieuwe integrale regionale werkgeversbenadering. Maar ook of en hoe de voorzieningen van die onderwijsinstellingen breder ingezet kunnen worden, bijvoorbeeld door een multifunctioneel gebruik van ruimte en kennis.

b. Wsw

Voor mensen die door hun arbeidsbeperking op aangepast werk aangewezen zijn, is er de Wsw. Vanaf 2015 wordt de Wsw afgesloten voor nieuwe instroom. Wsw-werknemers met een dienstbetrekking houden hun wettelijke rechten en plichten. In de regio Noord-Limburg zijn drie Wsw-bedrijven operationeel:

- INTOS voert onder meer de Wsw uit voor de gemeente Gennep.
- NLW doet dit voor de gemeenten Venray, Horst aan de Maas en Peel en Maas
- WAA is het aangewezen Wsw-bedrijf voor de gemeenten Bergen, Venlo en Beesel.

Tabel 2 Prognose aantal SE Wsw per gemeente per 31-12-2014

	<i>Intos</i>	<i>NLW</i>			<i>WAA</i>		
	<i>Gennep</i>	<i>Venray</i>	<i>Horst</i>	<i>Peel</i>	<i>Bergen</i>	<i>Venlo</i>	<i>Beesel</i>
prognose Wsw per 31-12-2014	215	457	215	291	115	644	81
Jaarlijks effect instroomstop Wsw op PW	4		5	13		25	5

De komst van de Participatiewet is ingrijpend voor zowel de Wsw-medewerkers als de Wsw-bedrijven. Alle Wsw-werknemers met een dienstbetrekking op 1 januari 2015 behouden hun baan, maar gelijktijdig wordt er een bezuiniging van ruim 15% doorgevoerd en is nieuwe instroom in de Wsw niet meer mogelijk.

Herbezinning en herinrichting waren dan ook nodig. In alle zeven gemeenten van de regio Noord-Limburg is inmiddels de koers voor 'hun' Wsw-bedrijf bepaald en ingezet. INTOS blijft een breed en sterk re-integratie- en werkvoorzieningsbedrijf, waar voor de WAA en de NLW de koers wordt gericht op het 'naar buiten' plaatsen van zoveel mogelijk medewerkers. Onder 'naar buiten' wordt dan verstaan 'bij reguliere werkgevers', en waar dat niet mogelijk is zo dichtbij en participierend mogelijk in de eigen woonomgeving, ofwel beschut werk en/of arbeidsmatige dagbesteding. Voor deze laatste groep zien we kansen en mogelijkheden in een wijkgerelateerde inzet.

HET BEGRIIP ARBEIDSMATIGE DAGBESTEDING KAN VERWARREND ZIJN. IN DE SETTING VÓÓR 2015 HEEFT HET BEGRIIP BETREKKING OP DE ARBEIDSMATIG VORMGEGEVEN FUNCTIE BEGELEIDING IN DE AWBZ. DEZE FUNCTIE WORDT PER 2015 OVERGEBRACHT NAAR DE GEMEENTE EN OPGENOMEN IN DE NIEUWE WMO. IN DE PRAKTIJK BLIJKEN WERK IN DE ARBEIDSMATIGE DAGBESTEDING AWBZ EN WERK DAT IN HET KADER VAN DE WET SOCIALE WERKVOORZIENING ONDER DE NOEMER BESCHUT WERK WORDT VERRICHT BEHOORLIJK VERGELIJKBAAR. OOK DE PROFIELN VAN DE MENSEN VERTONEN GROTE OVEREENKOMSTEN.

De WAA zal zich in de komende jaren ontwikkelen van producent naar facilitator. Dit proces is inmiddels ingezet, onder meer door het opstellen van een strategisch plan en de uitvoering daarvan. De sociale en financiële fricties die een dergelijke ontwikkeling met zich meebrengten worden door de drie Wsw-bedrijven gezamenlijk opgevangen.

8.3.5 Instrumenten

De nieuwe doelgroep die met de Participatiewet overkomt naar de gemeente zijn mensen met een verstandelijke, psychische of lichamelijke beperking. Zij hebben passende aandacht en begeleiding nodig om aan het werk te komen of om mee te doen. Daarvoor staat de gemeente een uitgebreid instrumentarium ter beschikking.

a. Arbeidsmatige dagbesteding

Op dit moment werken er landelijk naar schatting tussen de 40.000 en 60.000 mensen op een plek die aangeduid wordt met de term 'arbeidsmatige dagbesteding'. De financiering van deze vorm van dagbesteding wordt per 2015 overgebracht naar de gemeente en opgenomen in de nieuwe Wmo.

Dagbestedingsactiviteiten beschouwen we als arbeidsmatig van karakter wanneer er een geldelijke beloning tegenover staat.

In de arbeidsmatige dagbesteding zoals we die binnen de Huizen van de Wijk willen faciliteren, is het doel zoveel mogelijk arbeidstoeleiding en het genereren van zoveel mogelijk inkomen. We stellen deze voorziening ook open voor Wsw-werknemers die op beschut werk zijn aangewezen.

Het is de uitdaging om een nieuwe balans te vinden tussen sociale en financiële doelstellingen. De buurt en de wijk spelen daarbij een belangrijke rol. Ervaringen uit het

VenloDroom-project met de KanDoen¹²-pilot leren ons dat er in de lokale samenleving voldoende behoefte is aan en mogelijkheden voor betrokkenheid en meedoen.

b. (Nieuw) beschut werk

Tegelijkertijd met het afsluiten van de toegang tot de Wsw wordt er begonnen met de opbouw van (nieuw) beschut werk. Deze term wordt zowel in de nieuwe Participatiewet als rondom de huidige Wsw gehanteerd. Om verwarring te voorkomen: binnen de Wsw betreft het de typering van de Wsw-indicatie, binnen de Participatiewet gaat het om de duiding van een nieuwe, buiten de Wsw om, vorm te geven voorziening.

Beschut werk volgens de Participatiewet is bedoeld voor mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke en/of psychische beperking een zodanige mate van begeleiding en aanpassingen van de werkplek nodig hebben, dat niet van een reguliere werkgever mag worden verwacht dat hij deze mensen in dienst neemt. Deze groep mensen komt in dienst van de gemeente. De gemeente kan deze dienstbetrekking ook organiseren bij een reguliere werkgever die met ondersteuning van de gemeente de benodigde begeleiding en aanpassingen inregelt. In totaal gaat het de komende veertig jaar om het creëren van 30.000 beschutte plekken.

In de regio Noord-Limburg beschouwen we de nieuwe voorziening Beschut Werk als een instrument en richten we het niet in als instituut. Er wordt dan ook niet automatisch aansluiting gezocht bij de bestaande infrastructuur van de Wsw-bedrijven, hoewel samenwerking op het gebied van infrastructuur en kennis wel wenselijk is.

Voor de voorziening Beschut Werk hanteren we regionaal de volgende kaders en uitgangspunten:

- Bij beschut werken gaat het enkel om loonvormende arbeid (loonwaarde van 20% of meer WML). Daarvoor geldt dat men in staat moet zijn tot tenminste 16 uur regelmatige (aangepaste) arbeid per week.
- De arbeid wordt bij voorkeur bij een reguliere werkgever gerealiseerd.
- De arbeid wordt zo mogelijk in de nabijheid van de woonomgeving van de werkzoekende georganiseerd.
- De competenties van de werkzoekende zijn leidend en indien mogelijk wordt er aangesloten bij de individuele wensen en interesses.
- Alle kosten die met het realiseren van de beschutte werkplek samenhangen worden gedekt uit de verkregen rijkssubsidie in combinatie met de gerealiseerde verdien capaciteit.
- De rijkssubsidie voor het invullen van beschut werk is bepalend voor het te realiseren volume. Dit kan dus inhouden dat er een wachtlijst ontstaat.

---

¹² KanDoen is een buurtbeheerbedrijf in Venlo-Oost en heeft binnen de VenloDroom-pilot een manier van denken, durven en doen ontwikkeld waaruit andere initiatieven, in andere wijken, lering trekken.

Toegang tot de voorziening Beschut Werk is niet op aanvraag, maar op initiatief van de gemeente wanneer zij signaleert dat de voorziening Beschut Werken mogelijk passend zou zijn. De gemeente consulteert voor die inschatting het UWV. Mede op basis van het advies van het UWV neemt de gemeente vervolgens een besluit.

Het introduceren van de voorziening Beschut Werk is gekoppeld aan het tijdsplan voor de afbouw van de Wsw. De horizon daarvan ligt rond 2050, waardoor het gebruik van de nieuwe voorziening Beschut Werk naar verwachting vooralsnog beperkt zal zijn.

c. Werkbedrijf

Geen quotumregeling maar een morele en gefaciliteerde, verantwoordelijkheid voor de sociale partners om arbeidsbeperkte werknemers aan het werk te helpen en te houden. Met daarbij de dreiging van alsnog een quotumwet wanneer targets niet gehaald worden. En deze targets liggen hoog: de sociale partners hebben afgesproken om in de periode tot 2026 niet minder dan 125.000 extra nieuwe banen voor arbeidsbeperkte werknemers te creëren, waarvan 100.000 in 'de markt' en 25.000 bij de overheid. Het zogeheten regionale Werkbedrijf¹³ heeft hier een aanjagende rol in. Er moeten in Nederland in totaal 35 Werkbedrijven komen, één per arbeidsmarktregio.

Gemeenten hebben de lead in de totstandkoming van een Werkbedrijf. De zeven samenwerkende gemeenten in Noord-Limburg hanteren als uitgangspunt dat het Werkbedrijf Noord-Limburg zich ontwikkelt als een bestuurlijk regionaal samenwerkingsverband van gemeenten, werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers, waarbij ook andere sleutelfiguren en -organisaties zoals het UWV of onderwijs zich kunnen aansluiten.

We stappen niet in valkuil om eerst met de vorm en daarna pas met de inhoud te beginnen. Vanuit de regionale samenwerking wordt geen aanleiding gezien of behoefte gevoeld om naast de al bestaande instellingen weer een nieuwe te gaan bouwen. We zullen dus ook niet aan de voorkant een blauwdruk voor 'een werkbedrijf' vastzetten, maar hier werkende weg en vanuit een dialoog met burgers, organisaties en bedrijven aan werken. Focus ligt op het vergroten van het relatienetwerk met het bedrijfsleven en het faciliteren van een meer vruchtbare voedingsbodem voor de acceptatiebereidheid van arbeidsbelemmerden bij zowel het reguliere bedrijfsleven als overheid.

Hierbij staan vertrouwen, betrokkenheid en de werkgever centraal. We beginnen bescheiden, met werkgevers die vanuit zichzelf al interesse hebben en gemotiveerd zijn om te helpen. We voorzien dat we het Werkbedrijf in de loop van 2015 tot een faciliterende en monitorende matrixorganisatie kunnen laten doorgroeien.

---

¹³ Niet te verwarren met het UWV Werkbedrijf of met de werkvoorzieningsbedrijven (Wsw). In deze notitie verstaan we onder het Werkbedrijf Noord-Limburg het samenwerkingsverband dat erop is gericht om de nakoming van de gemaakte afspraak in het sociaal akkoord te faciliteren en monitoren.

Vooralsnog is de aandacht binnen het Werkbedrijf gericht op de realisatie van de zogeheten 125.000 garantiebanen (In de regio Noord-Limburg betekent dit tot 2016 circa 350 banen voor bedrijfsleven en overheid tezamen). Tot 2017 genieten Wajongers en mensen met een Wsw-indicatie prioriteit op de wachtlijst.

e. 25.000 garantiebanen bij de overheid

Conform de afspraken uit het Sociaal Akkoord tussen sociale partners in april 2013 worden er tot 2026 125.000 extra banen voor arbeidsbeperkte werknemers gecreëerd, waarvan 25.000 binnen de overheid. Omdat in de toekomst iedereen hard nodig is op de arbeidsmarktkomen we in 2014 met een (gezamenlijk) plan van aanpak. Overigens is de prognose dat het aantal garantiebanen voor de overheid in de regio Noord Limburg over de periode tot en met 2016 circa 100 zal bedragen.

f. Basispakket functionaliteiten

Voor het maken van de match tussen kandidaat en werkgever is soms inzet van ondersteunend instrumentarium benodigd. Denk hierbij aan een no-riskpolis, een vaste contactpersoon voor werkgevers en jobcoach-voorzieningen, proefplaatsingen, begeleiding naar en tijdens werk (groeps)detachering en het regelen van expertise en dienstverlening rondom jobcreatie en jobcarving. Dit alles om de garantiebanen te kunnen realiseren. Ook beschut werken kan hier deel van uit maken. Dit zogeheten basispakket functionaliteiten komt onder regie van het Werkbedrijf.

De voorbereidingen voor een regionaal afgestemd basispakket functionaliteiten lopen reeds.

g. Werkgeversdienstverlening

De Participatiewet heeft als doel om iedereen optimaal naar vermogen mee te laten doen. Werk staat daarbij voorop. De arbeidsmarkt is echter niet maakbaar en de overheid is geen banenmachine. Het zijn de ondernemers die de werkgelegenheid creëren. De vraag van de ondernemers staat daarom centraal en gemeenten, UWV, Wsw-bedrijven et cetera moeten zich richten op het vertalen van die vraag naar de mogelijkheden van werkzoekenden. De dienstverlening aan de werkgevers dient daarbij herkenbaar, duidelijk, ontzorgend en passend te zijn.

Hoewel in het Werkplein Venlo reeds een werkgeversservicepunt is georganiseerd, omvatte dit zowel kwantitatief als kwalitatief niet de gehele regio Noord-Limburg. Ook bestonden er nog eigenstandige werkgeversbenaderingen.

Omdat we vanuit integraliteit en outcome gaan werken, in plaats van 'hokjes', throughput of output, hebben de gemeenten in Noord-Limburg het initiatief genomen om de krachten te bundelen in een vraaggerichte netwerk-organisatie (geen nieuw instituut dus), gebaseerd op de methodiek van accountmanagement. Niet langer de prestatie, maar de relatie met de werkgever staat voorop. Deze netwerkorganisatie benadert zowel lokale als regionale en/of grotere arbeidsmarkt vraagstukken. Klanttevredenheid is daarbij de belangrijkste maatstaf. Aan de hand van een jaarlijks marktwerkingplan wordt gestuurd op continue verbetering van de klanttevredenheid. De accountmanagers krijgen de ruimte en vrijheid die nodig is om ondernemers te bedienen en zijn in staat om de vraag bij ondernemers proactief op te

halen. Iedere ondernemer heeft één accountmanager. Daarbij wordt er in de regio gebruik gemaakt van één registratiesysteem. In de positionering en werkwijze van deze integrale werkgeversdienstverlening wordt een relatie gelegd met de doelen van het voornoemde Werkbedrijf Noord-Limburg. Doel is dat op termijn ook de accountmanagers van andere publieke partners, bijvoorbeeld de onderwijssector of de gemeentelijke afdelingen economische zaken, in het werkgeversservicepunt actief zijn.

h. Loonwaarde en loonkostensubsidie

Om het voor werkgevers aantrekkelijker te maken iemand met een arbeidsbeperking in dienst te nemen, krijgt de gemeente de mogelijkheid om loonkostensubsidie te verstrekken. Loonkostensubsidie kan worden ingezet voor mensen die, als ze een volledige werkweek werken, niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen. Het gaat dus om mensen die per uur niet volledig productief zijn. De loonkostensubsidie wordt verstrekt aan de werkgever en kan, waar nodig, structureel worden ingezet. Loonkostensubsidie kan ook worden ingezet voor werknemers op een beschutte werkplek.

De basis voor de vaststelling van de hoogte van de loonkostensubsidie is de zogenaamde loonwaarde. Met een zogenaamde loonwaardemeting wordt vastgesteld in welke mate iemand (niet) in staat is het wettelijk minimumloon te verdienen. Het is de bedoeling dat er per arbeidsmarktregio eenzelfde loonwaardemetingssystematiek wordt gehanteerd. De gemeente Venlo organiseert dit langs de lijnen van het regionale inkoopproces. Het loonwaardemetingssysteem moet aan de volgende kwaliteiten voldoen:

- objectief
- deskundig
- onafhankelijk
- transparant
- methodisch verantwoord

De loonwaarde wordt zoveel mogelijk 'op de werkplek' gemeten en bepaald. De uitkomst van de loonwaardemeting, die bij reguliere loonkostensubsidies eens per jaar moet worden gehouden, is input voor het gesprek over de loonkostensubsidie¹⁴.

Het rijk gaat er vanuit dat via de rijksmiddelen op termijn voor circa 125.000 plekken loonkostensubsidie verstrekt zal worden. Gemeenten worden daarvoor via de zogenaamde BUIG-middelen bekostigd. De gemeentelijke mogelijkheden voor financiering van loonkostensubsidie zijn derhalve niet onbegrensd. Vandaar dat als uitgangspunt gehanteerd wordt dat een loonkostensubsidie enkel mogelijk is voor het deel ontbrekende arbeidsproductiviteit, aannemelijk gemaakt aan de hand van een loonwaardemeting, en na

---

¹⁴ Daarbij dient er enige handelingsruimte te zijn. De regio Noord-Limburg beoogt niet om de loonkostensubsidie 'dicht te regelen'. In voorkomende gevallen moet afwijken mogelijk zijn. Als stelregel hanteren we dat wanneer de beoogde loonkostensubsidie meer dan 10% afwijkt van de vastgestelde loonwaarde, er afstemming gezocht moet worden op het niveau van het Werkbedrijf c.q. het werkgeversservicepunt.

een financiële kosten-batenanalyse met betrekking tot de schadelastbeperking voor de gemeente.

8.3.6 Wederkerigheid

Een onderwerp dat in het licht van de Participatiewet erg actueel is, is de tegenprestatie naar vermogen.

Primair zijn we uit op intrinsieke motivatie en medewerking bij de hulpvrager en met die insteek gaan we dan ook het gesprek met hem aan over wat zijn bijdrage naar vermogen aan de maatschappij kan zijn. Wederkerigheid is ook nooit het doel maar kan een benodigd middel worden wanneer (de intentie tot) maatschappelijke participatie onvoldoende aanwezig is. Ook dan zien we de invulling van het wederkerigheidsinstrument niet als iets wat men 'moet' doen om een uitkering te behouden maar als iets wat elke Venlose inwoner doet omdat het normaal is dat mensen elkaar helpen.

Ons vertrekpunt en doelstelling is dus het zuivere vrijwilligerschap. Mocht inzet van het wederkerigheidsinstrument toch nodig zijn, dan worden aan de tegenprestatie wettelijk enkele voorwaarden gesteld:

- De werkzaamheden in het kader van de tegenprestatie dienen zich te onderscheiden van werkzaamheden die tot de reguliere arbeidsmarkt behoren. Het moet altijd gaan om additionele, onbeloonde, maatschappelijk nuttige werkzaamheden.
- Deze hoeven niet direct gericht te zijn op toeleiding tot de arbeidsmarkt. Ook mogen ze niet in de weg staan van het accepteren van reguliere arbeid of van de re-integratie gericht op arbeidsinschakeling aangezien het uitgangspunt 'werk boven uitkering' voorop staat. De omvang van de werkzaamheden en de duur in de tijd dienen daarom in de regel beperkt te zijn.
- De tegenprestatie is een prestatie 'naar vermogen'. De gemeente moet bij het opleggen van de verplichting onderzoeken of de te leveren prestatie redelijkerwijs, met inachtneming van eventuele beperkingen, door de desbetreffende persoon uitgevoerd kan worden.

Naast deze wettelijke kaders hebben we in onze verordening Tegenprestatie het instrument wederkerigheid vormgegeven langs de volgende lijnen:

1. (Ook) degenen die om wat voor reden dan ook (tijdelijk) niet kunnen re-integreren op de reguliere arbeidsmarkt wordt gevraagd om naar vermogen maatschappelijk te participeren.
2. Wanneer er geen kenbare inzet op maatschappelijke interactie en participatie is, wordt een tegenprestatie voor de uitkering gevraagd.
3. Deze tegenprestatie bedraagt jaarlijks maximaal 26 weken, met een substantiële inzet naar vermogen per week.
4. Kandidaten kunnen voor de tegenprestatie hun eigen ideeën en wensen inbrengen.
5. Of de gemeente schakelt voor het leveren en organiseren van de tegenprestatie anderen in, zoals buurt- en bewonersnetwerken, maatschappelijke organisaties, sportverenigingen en het bedrijfsleven. De Huizen van de Wijk en de buurtbeheer-organisatie (zoals KanDoen in Venlo-Oost) zijn bij voorkeur onze partners.

6. Het verplichte karakter van de tegenprestatie kan weerstand oproepen en de tegenprestatie een negatief imago geven. Daarom wordt het alleen in het uiterste geval gebruikt.
7. De tegenprestatie wordt op positieve wijze actief aangeboden aan alle potentiële kandidaten en is (net als andere vormen van vrijwilligerswerk) niet vrijblijvend.
8. Dit betekent dat er altijd een duidelijke uitkomst van het aanbod is:
  - a. De kandidaat doet mee: als de kandidaat meedoet is de tegenprestatie in principe geregeld. Er is sprake van vrijwilligerswerk wanneer de kandidaat zelf met ideeën en invulling komt. De gemeente faciliteert, maar stuurt niet.
  - b. De kandidaat doet niet mee: als de kandidaat niet meedoet, wordt het gesprek aangegaan. Geen zin of kan-ik-niet is in elk geval geen geldige reden. De dialoog wordt zo lang mogelijk open en constructief gevoerd, maar ultimo kan de gemeente een sanctie opleggen. Verplicht meedoen noemen we geen vrijwilligerswerk.
  - c. De kandidaat reageert niet: als de kandidaat niet reageert op het aanbod, wordt onderzocht (rappelleren, huisbezoek, fraudeonderzoek) wat daarvan de reden is en kunnen er eventueel maatregelen worden genomen.
9. De essentie van de benadering van kandidaten voor de tegenprestatie is dat zij niet worden losgelaten, in het diepe worden gegooid of zich in de steek gelaten voelen. Door altijd follow-up te doen, hoeft het dwingende (juridische) kader alleen bij uit de kast gehaald te worden bij hen die niet willen meewerken. Dit stelt hoge eisen aan kwaliteit en omvang van het uitvoeringsapparaat.
10. Bij het organiseren en toepassen van de tegenprestatie blijft ook altijd aandacht vereist voor de doorstroompotentie en –mogelijkheden naar re-integratie en werk. De ervaring leert dat activering van mensen vaak leidt tot verdere persoonlijke ontwikkeling en groei.

Bij toepassing van een zo gevoelig onderwerp als wederkerigheid en tegenprestaties zijn zorgvuldigheid deskundigheid en maatwerk van groot belang. Toepassing van het wederkerigheidsinstrument vindt plaats in de directe woon- en leefomgeving van de hulpvrager. Wederkerigheid wordt nooit ingevuld in de vorm van het verlenen van lijfgebonden zorg.

De rol van de gemeente bij de invulling van de wederkerigheidsplekken is om samenleving en burgers te helpen en te prikkelen om maatschappelijk nuttig werk door en voor elkaar te doen. Niet door te 'zorgen dat' er voldoende activiteiten beschikbaar komen, maar door te 'zorgen voor' het (h)erkennen van maatschappelijk nuttige activiteiten. Eventuele belemmeringen tot wederkerigheid, zoals juridische obstakels rondom verzekeringen of 'verdringing' nemen we zo veel mogelijk weg.

"Als je blijft doen wat je deed, blijf je krijgen wat je kreeg" ..... (vrij naar) Albert Einstein

8.4 Sturen op resultaten

Meer dan voorheen willen we sturen op resultaten. Dat betekent dat we niet alleen kijken naar hoeveel tijd of geld er is besteed (input) of naar de diensten of producten die zijn opgeleverd (output), maar nadrukkelijk naar de effecten die daarmee bereikt zijn (outcome).

Om tot goede resultaten te komen, geven we uitvoerende professionals de ruimte. Deze heeft immers het beste zicht op de klant en zijn individuele situatie. Bij die ruimte past ook verantwoordelijkheid voor resultaten. Verbetert de situatie van een klant? Groeit het samenorganiserend vermogen? Wordt het informele netwerk versterkt? Komt men aan het werk, gaat men meedoen?

Sturen op resultaten is niet gemakkelijk. Het is eenvoudiger om het aantal euro's of het aantal afgeronde trajecten te tellen. Bovendien zijn er meer zaken van invloed op de resultaten die we willen boeken. Zo is naast onze re-integratie-inspanning ook de lokale arbeidsmarkt zelf van invloed op het naar werk helpen van mensen.

In de overtuiging dat het uiteindelijk gaat om de (maatschappelijke) effecten die we realiseren, gaan we het echter wel nadrukkelijk proberen.

8.5 Omslag in denken, durven en doen

Uitgaan van de eigen kracht van inwoners is een omslag in denken, durven en doen, en vraagt andere capaciteiten van onze medewerkers. Daar bereiden we hen goed op voor door opleidingen en methodische vakbekwaamheidstrainingen. Ook zijn ze bezig om een gestructureerd 'kennis- en kunde'-proces te organiseren. Het vakmanschap van de professional en niet primair de wetskennis, wordt daarbij centraal gesteld. We verwachten dat we daarbij goed kunnen aansluiten bij het voorzieningspakket dat ondersteuningsorganisaties als Divosa ontwikkelen en waarvan door veel gemeenten gebruik wordt gemaakt.

“Als je een schip wil bouwen, roep dan geen mannen bij elkaar om hout te verzamelen, het werk te verdelen en orders te geven. In plaats daarvan, leer ze verlangen naar de enorme eindeloze zee”

Antoine de Saint-Exupéry

9 Afstemming en samenwerking, we kunnen het alleen samen

Onze burgers willen zo lang mogelijk zelfredzaam zijn. Slechts wanneer het niet anders kan, willen zij gebruik kunnen maken van passende ondersteuning zodat zij met behoud van regie in hun eigen leefomgeving kunnen blijven wonen. Hiervoor is samenwerking tussen alle betrokkenen in onze samenleving van belang.

9.1 Zelfredzaamheid

Ons uitgangspunt is dat mensen binnen hun mogelijkheden zelf verantwoordelijk zijn voor de wijze waarop zij hun leven inrichten. Indien zij om welke reden dan ook beperkingen hebben in hun zelfredzaamheid of mogelijkheden om 'mee te doen' in onze samenleving, kunnen zij een beroep doen op ondersteuning via de Huizen van de Wijk en de sociale wijkteams.

Het fundament in een wijk is het buurt- en bewonersnetwerk. Dit informele netwerk kan een belangrijke rol spelen bij het oppakken van eenvoudige ondersteuningsvragen, bijvoorbeeld samen boodschappen doen. Het Huis van de Wijk is in onze ogen dus een logische plaats voor wijkbewoners om te komen 'halen en brengen': samenwerking, in en met buurten en wijken.

9.2 Professionele hulp

Als het niet mogelijk is om de noodzakelijke ondersteuning vanuit het eigen netwerk of de eigen wijk te organiseren, moet professionele hulp worden ingeschakeld. Voor deze professionele hulp heeft de gemeente (raam)contracten met aanbieders afgesloten: bestaande aanbieders van zorg of ondersteuning, individuele aanbieders (zzp'ers), zorgboerderijen et cetera. Uitgangspunten daarbij zijn geweest:

- keuzevrijheid voor de burger en de professional
- een zo laag mogelijk prijs
- ondersteuning die flexibel kan worden ingezet, zo kort als kan en zo lang als moet
- ondersteuning waarmee de burger weer zo snel als mogelijk zelfredzaam wordt.

Wij vragen aanbieders niet alleen om methoden en werkwijzen die hun waarde hebben bewezen aan te bieden, maar zeker ook om vernieuwing en innovatieve werkwijzen, uitgaande van wat passend is voor de noodzakelijke ondersteuning. Dit kan dus betekenen dat de aanbieder niet meer wordt 'afgerekend' op het aantal uren maar op het resultaat dat is bereikt. Het credo 'Loslaten in vertrouwen' is daarbij de basis voor ons handelen.

9.3 Samenwerkende partners

Om dit te kunnen realiseren is een goede afstemming en samenwerking nodig. Tussen de hulpvrager, de aanbieder en de gemeente als eindverantwoordelijke voor een adequaat systeem van ondersteuning. Dit gaan we niet in uitgebreide protocollen vastleggen. Wij willen dit bereiken door met elkaar in gesprek te gaan en te vertrouwen op ieders verantwoordelijkheid.

Binnen het nieuwe speelveld van zorg en ondersteuning zijn nog andere partners die van essentieel belang zijn om afstemming mee te zoeken. De huisarts bijvoorbeeld, als eerste aanspreekpunt voor medische zorg en verantwoordelijk voor verwijzing naar curatieve

gezondheidszorg en jeugdzorg. En de scholen, die al bezig zijn met het vroeg oppakken en bespreken van signalen over jeugdigen met mogelijke problemen. In een situatie van huiselijk geweld is afstemming en samenwerking tussen zorgaanbieders, politie, justitie en gemeente cruciaal, inclusief het Veiligheidshuis. De werkwijze van de Sociale Wijkteams dient dan ook aan te sluiten bij de werkwijze in het Veiligheidshuis.

Samen met de regionale zorgverzekeraars zorgen we ervoor dat er geen (nieuwe) financiële barrières worden opgeworpen. In september 2013 heeft Venlo samen met de gemeenten Beesel en Bergen een convenant afgesloten met het Zorgkantoor Noord- en Midden-Limburg en Coöperatie VGZ ua. In dit convenant hebben partijen uitgesproken om met elkaar samen te werken aan een sluitende keten op het gebied van zorg en ondersteuning.

Ook werken we intensief samen met de woningbouwcorporaties, mede op basis van het Strategisch Akkoord dat we met elkaar hebben afgesloten. Waar het (sociale) wonen raakt aan zorg en ondersteuning, zoeken we samen naar oplossingen. Denk daarbij aan het zo lang mogelijk in de eigen woonomgeving zelfstandig kunnen blijven wonen of het aanbouwen van een woonunit voor de ouder(s) bij de woning van een van de kinderen om als mantelzorger wonen en zorg te kunnen combineren.

Het hebben van werk is belangrijk. Om zelfstandig te kunnen voorzien in je eigen levensonderhoud, om mee te (blijven) doen in de samenleving, en om de vraag naar ondersteuning te voorkomen of te verminderen. Voor de nieuwe Participatiewet wordt een samenwerking ingericht in het regionale Werkbedrijf. Dit is een samenwerking tussen werkgevers, werknemers, UWV en gemeenten en we willen daar nadrukkelijk ook het onderwijs bij betrekken.

En ten slotte noemen we hier de afstemming en samenwerking binnen een gemeente zelf en tussen gemeenten onderling. Binnen een gemeente moet er een goede verbinding zijn tussen beleidsontwikkeling en uitvoering en tussen verschillende vormen van dienstverlening. En tussen gemeenten onderling is samenwerking van belang om bijvoorbeeld continuïteit van ondersteuning te kunnen garanderen, onvoorziene risico's te dekken, of schaalvoordelen te kunnen halen. Het gaat daarbij uitdrukkelijk ook om solidariteit in de regio omdat sommige vormen van zorg of ondersteuning dusdanig duur zijn dat deze bij voorkeur op regionale schaal georganiseerd moeten worden.

9.4 Randvoorwaarden

9.4.1 Kwaliteit en monitoring

De transitieopgave op gebied van welzijn, zorg en werk is de transformatie van de verzorgingsstaat naar een maatschappij van vitale burgers en vitale gemeenschappen. In de kwaliteitsborging die daarbij wordt ontwikkeld, wordt gestreefd naar een methodiek waarbij de bijdrage van vrijwillige en beroepsmatige inzet, het aanbod van zorg- en diensten en de inkoop en beleidsvorming zijn gericht op outcome en effect voor de burger, met als streven het meten van verbetering van de kwaliteit van leven in plaats van de kwaliteit van het zorgproces.

De komende twee jaar gaan wij samen met inwoners, beroepsbeoefenaren, zorgorganisaties en medefinanciers onze nieuwe kwaliteitscyclus vormgeven. Een cyclus met de juiste balans tussen loslaten en verantwoorden. In de periode dat we daaraan werken, willen we de

bestaande kwaliteit borgen. Daarom gaan wij deze overgangsfase in met de volgende uitgangspunten:

- we sluiten aan op bestaande kwaliteitssystemen en resultaatmetingen en gaan uit van de minimale kwaliteitseisen: veilig (in de breedste zin van het woord)
- we zien verantwoordingseisen als onderwerp van gesprek met de aanbieder
- we stellen risicogericht en proportioneel verantwoordingseisen
- we voorkomen een wirwar aan verantwoordingseisen

In haar vergadering van 25 juni 2014 heeft de gemeenteraad deze beginselen en het proces om te komen tot een nieuw kwaliteitssysteem al vastgesteld.¹⁵

9.4.2 Rekenschap

Voor het afleggen van rekenschap hebben we gezocht naar een manier die:

- past bij het eigen-krachtprincipe
- zicht geeft op de kwaliteit van de ondersteuning, in termen van hun bijdrage aan onze maatschappelijke ambities, alsook hun meer directe resultaat
- en laat zien welke verbeteracties er zijn ingezet en welke resultaten deze opleveren

We hebben gekozen voor een gesprek over de kwaliteit en resultaat, in plaats van de gebruikelijke rapportages. In dat gesprek kijken de deelnemers niet alleen terug (hebben we het goed gedaan) maar ook vooruit (hoe gaan we het nog beter doen).

In het sociaal domein zijn contracten doorgaans gebaseerd op eisen die te maken hebben met structuur en proces. Omdat wij meer willen sturen op outcome en effecten betekent dit een verschuiving naar contracten waarin resultaatafspraken centraal staan. Deze verschuiving van proces naar resultaat vraagt om een overgangsfase omdat de hiervoor noodzakelijke en eenduidige resultaatmeting op dit moment nog niet in alle sectoren is ontwikkeld. Om daar te komen, haken we aan bij de basisbeginselen achter de veranderingen in het sociaal domein:

- vertrouwen in de beroepsbeoefenaar.
- overheid: uit de controle-modus en uit de regelreflex!
- beperkte set betekenisvolle indicatoren.
- cijfers spreken niet voor zich, er moet over gesproken worden.
- meten is niet weten, het gaat om verbeteren.

9.5 Toezicht, handhaving, loslaten en vertrouwen

Wij willen onze burgers passende zorg en ondersteuning bieden waarbij hun eigen mogelijkheden en die van hun netwerk centraal staan. De nieuwe werkwijze is gebouwd op 'loslaten in vertrouwen': de burger geeft aan welke beperkingen hij of zij ervaart en hij of zij krijgt hiervoor in overleg met hem passende ondersteuning.

---

¹⁵ Raadsvoorstel 2014-46 *Kwaliteitseisen voor het opdrachtgeven in het sociaal domein*.

9.5.1 Regionaal toezicht op de kwaliteit van uitvoering

Voor ons is het van belang om periodiek te kijken 'of het stelsel werkt'. In de nieuwe Wmo, Jeugdwet en Participatiewet worden de basiseisen voor de kwaliteit van de ondersteuning en zorg benoemd. Hoewel gecontracteerde aanbieders daarvoor ook hun eigen verantwoordelijkheid hebben, dient de gemeente adequaat toezicht te houden op de kwaliteit van de uitvoering. Dit doen wij door de kwaliteit van de zorg en ondersteuning die door professionals wordt verleend te toetsen aan de beleidsafspraken die daarover zijn gemaakt. Eén van de vragen daarbij is: dragen de zorg en ondersteuning bij aan het vergroten van zelfredzaamheid en/of de mogelijkheden om mee te kunnen doen? In de (raam)contracten met aanbieders zijn hier afspraken over gemaakt.

Dit toezicht organiseren wij op regionaal niveau. Dit schaalvoordeel zorgt voor het opbouwen en delen van voldoende kennis en bovendien werken de meeste aanbieders regionaal.

Bij het toetsen is een rol weggelegd voor de regisseur van het leefzorgplan. Dat is indien mogelijk de hulpvrager. Tevens zal een lid van het Sociaal Wijkteam periodiek toetsen of de uitvoering van het leefzorgplan leidt tot de gewenste effecten en of de kwaliteit van de zorg en ondersteuning voldoet (veilig, doeltreffend en klantgericht).

Onze nieuwe werkwijze is gebaseerd op het samen: burger, zijn netwerk en de professional en op het met en voor elkaar vorm geven aan passende zorg en ondersteuning. Dat betekent dat iedereen de zorg en ondersteuning krijgt die noodzakelijk is, maar ook dat er geen misbruik wordt gemaakt van de mogelijkheden die worden geboden.

9.5.2 'Checks en balances'

Bij toezicht en handhaving moet er sprake zijn van een evenwichtige verdeling en wisselwerking tussen beleid en regelgeving enerzijds (verantwoordelijkheid gemeente) en uitvoering anderzijds (verantwoordelijkheid zorgaanbieders en zorgnetwerk). Ofwel: de zogenoemde 'checks en balances'. Wij moeten van elkaar leren om te komen tot een goed werkend geheel van het verlenen van passende zorg en ondersteuning. Er gaan fouten gemaakt worden, er zullen ongelukjes plaatsvinden, net zoals dat nu ook gebeurt. Er moet echter voorkomen worden dat als gevolg daarvan het vertrouwen in de beroepsbeoefenaren, vrijwilligers en mantelzorgers wordt loslaten en dat we terugvallen op het stellen van meer regels. Daar is dat genoemde evenwicht belangrijk voor. Het evenwicht dat ervoor zorgt dat wij slechts die regels vaststellen die het doel en het vertrouwen in elkaar dienen en ervoor zorgt dat alle partijen hun verantwoordelijkheid nemen.

In periodieke gesprekken tussen de gemeente als opdrachtgever en de zorgaanbieder als opdrachtnemer zal telkens worden besproken hoe de aanbieders uitvoering geven aan het beleid. Dit is van belang voor het toetsen van de kwaliteit van de uitvoering. Ook geven deze gesprekken input voor de evaluatie van het beleid en de eventuele bijsturing. Dit dient een kort-cyclisch proces te zijn waarbij bijsturing meteen kan geschieden op basis van ervaringen die in de praktijk zijn opgedaan.

9.6 Klachten en rechtsbescherming

Ook in het kader van klachten en rechtsbescherming gaan we uit van samenwerking en verbinding. De open dialoog vormt de beste basis om tot overeenstemming te komen.

Mocht het niet lukken om in een gesprek met de hulpvrager tot een aanvaardbare oplossing te komen, kan eventueel een mediator worden betrokken. Door de inzet van een mediator kunnen onduidelijkheden en bezwaren tijdig en informeel worden gesignaleerd en besproken waardoor juridische procedures voorkomen kunnen worden. Uiteraard blijft de mogelijkheid bestaan voor inwoners om in formele zin in bezwaar en beroep te gaan.

De gemeente Venlo heeft een eigen klachtenregeling. Afhankelijk van de aard van de klacht wordt bepaald hoe deze het beste kan worden behandeld. Uitgangspunt is om met alle betrokkenen in gesprek te gaan.

10 Sturing en beheersing

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de wijze waarop sturing en beheersing binnen de Decentralisaties Sociaal Domein gemeente Venlo wordt vormgegeven. Sturing is het *richten* van activiteiten via vooraf gestelde (financiële) kaders. Beheersing is het stelsel van maatregelen en procedures welke worden ingevoerd en gehandhaafd worden om vast te stellen of de activiteiten gerealiseerd worden binnen de beschikbaar gestelde budgetten of dat bijgestuurd moet worden. In dit beleidsplan wordt nader ingegaan op:

- A. De financiële kaders (budgettaire uitgangspunten);
- B. De middelen die beschikbaar zijn (budget);
- C. De verdeling van de middelen (wie krijgt het);
- D. Waar liggen de verantwoordelijkheden (governance).

10.1 A. De financiële kaders (budgettaire uitgangspunten)

De te realiseren doelstellingen en budgetten hebben betrekking op meerdere programma's¹⁶ binnen de programmabegroting uit de P&C cyclus. Om recht te doen aan het uitgangspunt van maximale ontschotting van middelen en verschuivingen binnen de budgetten voor de drie decentralisaties worden de middelen geconcentreerd weergegeven. Met andere woorden de sturing op de 3D's via de programmabegroting geschiedt op het totaal beschikbare budget en niet op het niveau van de afzonderlijke programma's. Daarnaast zijn de volgende budgettaire uitgangspunten van toepassing:

- De middelen die van het Rijk ontvangen worden zijn kaderstellend¹⁷ voor de wijze waarop er in Venlo aan de verantwoordelijkheden invulling wordt gegeven. Kortom, een ontwerp is aan het beleid, vooraf.
- Van Rijkswege is opgelegd, voor een periode van drie jaar, dat de met de gedecentraliseerde verantwoordelijkheden gemoeide middelen¹⁸ besteed dienen te worden aan activiteiten binnen het sociaal domein. Dit betekent dat voor een periode van minimaal drie jaar sprake zal zijn van een gesloten circuit. Mochten er in deze periode middelen binnen de drie decentralisaties en enig jaar overblijven dan zullen deze worden gereserveerd.
- Besparingen die bereikt worden op de uitvoering van de WMO worden gereserveerd voor de risico's die voortvloeien uit de uitvoering van de drie decentralisaties inclusief de door de raad vastgestelde egaliseringsreserve WMO.

10.2 B. De middelen die beschikbaar zijn (budget)

Voor uitvoering van de drie decentralisaties zijn de van het Rijk, via het sociaal deelfonds, te ontvangen middelen beschikbaar. Daarnaast zijn de budgetten beschikbaar voor uitvoering

---

¹⁶ Participatie en werkgelegenheid, Zorg en Welzijn.

¹⁷ Dit geldt voor zowel de uitgaven voor ondersteuning en zorg als de perceptiekosten.

¹⁸ De middelen binnen het sociaal deelfonds.

van de bestaande taken. Op het door het Rijk beschikbaar gestelde sociaal deelfonds zijn door het Rijk vooraf substantiële kortingen doorgevoerd.

In onderstaande tabel wordt weergegeven het totaal beschikbare budget voor uitvoering van de decentralisaties voor het jaar 2015:

Tabel 1: Financieel kader 2015 (bedragen x € 1 miljoen)

	Inkomsten 3D (Sociaal deelfonds)	Bestaande taken	Totaal
Participatie*	20,8		20,8
Jeugdwet	26,3		26,3
Nieuwe WMO	16,5		16,5
Bestaande WMO		13,6	13,6
Eigen bijdragen oud	2,06		2,06
Eigen bijdrage nieuw	pm		pm
Inzet huidige taken en Middelen	pm		pm
Subtotaal	65,66	13,6	79,26
Centrumfunctie Beschermd wonen & opvang	43		43
Totaal	108,66	13,6	122,26

* van de € 20,8 mln. Is € 16,6 mln. WSW deel

De middelen uit het sociaal deelfonds zijn voor het jaar 2015 gebaseerd op een verdeelmodel op basis van historische kosten. Vanaf 2016 wordt overgestapt op objectieve verdeelmodellen. Dit kan nog leiden tot herverdeeleeffecten tussen gemeenten. Voor wat betreft het verdeelmodel van de Participatiewet zijn aanvullende afspraken gemaakt. Dit model wordt geleidelijk gedurende een periode van 3 jaar geïntroduceerd.

Vanaf 2018 wordt volgens de huidige landelijke planning het sociaal deelfonds overgeheveld naar de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

10.3 C. De verdeling van de middelen

Uitgangspunt bij de verdeling van de middelen is om de verantwoordelijkheid zo dicht mogelijk bij het primaire proces te beleggen (beslissen en betalen in één hand: wie bepaalt, betaalt en vice versa). De keuzes die inhoudelijke en financiële gevolgen hebben worden gemaakt binnen de sociale wijkteams. Bij deze ruimte voor het maken van de keuzes hoort ook de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de vooraf afgesproken resultaten met de daarvoor beschikbaar gestelde middelen. Hiermee kunnen zo ook bijdragen aan de gewenste en noodzakelijke transitie en transformatie en liggen hier de prikkels voor vernieuwing om zorg en ondersteuning anders te organiseren.

Daarom gaan we bij de verdeling van de middelen uit van de volgende aanvullende uitgangspunten:

- De primaire beslissingsbevoegdheid vraagt budgetverantwoordelijkheid op hetzelfde niveau (beslissen en betalen in een hand).
- De gesloten bekostiging van de wijkteams wordt voorzien van ‘regels budgetdiscipline’ met een beperkte buffer voor calamiteiten c.q. onvoorziene situaties.
- De bekostiging van de wijkteams vindt plaats op basis van populatiegerichte bekostiging rekening houdend met de historische zorgvraag, doorlopende rechten en perceptiekosten.
- Bekostiging vindt plaats via de volgende twee lijnen:
  1. Toedeling in de vorm van gefixeerde *capaciteit (fte)* voor ondersteuning en zorg door de uitvoeringsteams, de 1^e lijns zorg.
  2. Toedeling middelen in de vorm van *budgetten (€)* voor de 2^e lijnszorg.

10.4 D. Waar liggen de verantwoordelijkheden (governance)

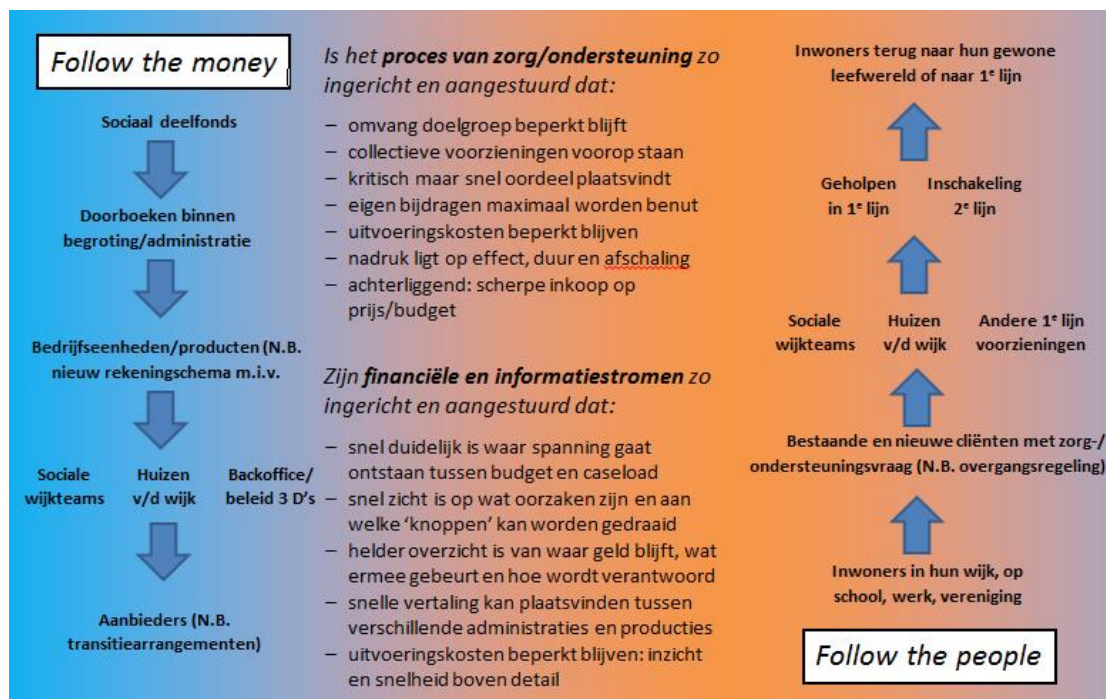
Governance gaat over het waarborgen van de onderlinge samenhang van de wijze van sturen, beheersen en toezicht houden van de organisatie. Uitgangspunt hierbij is een efficiënte en effectieve realisatie van de doelstellingen, alsmede het daarover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van belanghebbenden. Kernvraag die we hierbij stellen is: Wie stuurt waarop? Met andere woorden wat zijn de verschillende rollen en wat zijn daarbij de verantwoordelijkheden. Uitgangspunt voor wat betreft de decentralisaties is dat de governance dicht bij het primaire proces belegd wordt. De volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- Kernteam treedt op als ‘regisseursteam’: afweging met betrekking tot ondersteuning (LZP) en de benodigde middelen hiervoor.
- Daarbinnen aparte coördinator met verantwoordelijkheid voor sturing op inhoudelijke resultaten en budgetverantwoordelijkheid.
- Het kernteam (met informatie uitvoeringsteam) legt verantwoording af richting de gemeentelijke organisatie.

De governance binnen de gemeentelijke organisatie wordt georganiseerd via de gebruikelijke verantwoordingslijnen, met als bijzonderheden:

- Verantwoording aan projectwethouder.
- Verantwoording van 'coördinator' aan de afdeling Samen, Leven, Werken (SLW), met ondersteuning van de backoffice.

De aandachtspunten die van belang zijn voor de inrichting en aansturing van het proces van zorg/ ondersteuning en de financiële informatiestromen zijn in onderstaand figuur schematisch weergegeven. Hiermee komt de verbinding tussen inhoud en middelen ook tot uitdrukking.

11 Bijlage: lijst met afkortingen en begrippen

AMHK	Advies en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling
Algemene voorziening	Aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op het versterken van de zelfredzaamheid en de participatie
AMvB	Algemene maatregel van bestuur
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
Arrangement	Een arrangement is een pakket aan ondersteunende activiteiten, gericht op participatie en zelfredzaamheid van de individuele burger. Die ondersteuning kan bestaan uit verschillende bronnen (eigen kracht, eigen netwerk, algemene voorziening, maatwerkvoorziening)
Auditiief	Het gehoor betreffende
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
Begeleiding (AWBZ)	Het geven van een vorm van (beroepsmatige) ondersteuning die de zelfredzaamheid van cliënten bevordert, behoudt of compenseert. Begeleiding binnen de AWBZ is mogelijk in de vorm van individuele begeleiding of als begeleiding in groepsverband
Begeleiding Individueel (AWBZ)	Individuele begeleiding vindt veelal plaats in de thuissituatie. Individuele begeleiding richt zich vooral op herstel van, hulp bij of overname van regelvermogen en praktische zaken. De inzet van begeleiding draagt bij aan het zelfstandig kunnen blijven wonen, maar heeft ook een signalerende/preventieve werking
Beschermd wonen	Wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij behorende toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen, bestemd voor

	personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving
Bibob	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur. Doel is dat gemeenten, provincies en ministeries de integriteit van houders en/of aanvragers van vergunningen en subsidies toetsen bij het landelijk bureau Bibob
BIG-register	Zorgverleners kunnen zich registreren in het BIG-register. Een BIG-registratie geeft duidelijkheid over de bevoegdheid van een zorgverlener
BSO	Buitenschoolse Opvang
B & W	Burgemeester en Wethouders
CAK	Centraal Administratiekantoor
CBS	Centraal Bureau van de Statistiek
CER	Compensatieregeling eigen risico
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
Clïëntondersteuning	Het bieden van steun aan mensen die moeite hebben met het maken van belangrijke keuzes en het oplossen van problemen. Die steun varieert van het geven informatie en advies tot hele praktische ondersteuning
Cognitief	Betrekking hebbend op het verstandelijk vermogen
College	College van burgemeester en wethouders
CORV	Collectieve Opdracht Routeer Voorziening
Dagbesteding	Het bieden van een dagprogramma met als doel al dan niet aangepaste vormen van arbeid (ook vrijwilligerswerk) of school te vervangen; en het bieden van activiteiten met als doel een andersoortige vorm van dagstructurering dan arbeid of school en tevens zelfredzaamheid en cognitieve capaciteiten en vaardigheden zoveel mogelijk te handhaven en/of gedragsproblematiek te reguleren
DBC	Diagnose Behandeling Combinatie
Doelgroepenvervoer	vervoer van bepaalde groepen van mensen, waarbij doorgaans meerdere personen tegelijk worden vervoerd

	met behulp van veelal taxibusjes of taxi's. Voor gemeenten gaat het om leerlingenvervoer en vervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het AWBZ-vervoer bestaat uit vervoer van en naar de dagbesteding en de behandeling
Eén gezin- één plan- één regisseur	Dit is een aanpak waarbij een gezin/huishouden met meerdere problemen (en vaak net zoveel hulpverleners/instanties) nog maar te maken krijgt met 1 aanspreekpunt (de regisseur) en 1 plan. Niet het aanbod van instanties maar het intrinsieke vermogen en de motivatie van het gezin en haar omgeving staat hierbij centraal. Hulp- en zorgverleners werken samen waarbij de regie en het mandaat niet langer versnipperd is, maar is belegd bij de regisseur. De regisseur zorgt ervoor dat de inzet van de betrokken organisaties op elkaar wordt afgestemd. De aanpak is er op gericht om maatwerk voor gezinnen/huishoudens mogelijk te maken zodat zij stabiliseren of er op vooruit gaan (meer zelfredzaam, meer welzijn, sociale stijging en meer gezondheid). Daarnaast moet de aanpak leiden tot minder kosten: minder zware zorg en ondersteuning, minder inzet van hulpverleners, meer benutten van eigen kracht en informele ondersteuning en meer preventie
Extramuraal Garantiebaan	Buiten het gebouw van een instelling Baan in het kader van de afspraken inzake het Sociaal Akkoord van april 2013 tussen werkgevers en werknemers om in de periode tot 2026 125.000 banen voor arbeidsbelemmerde werknemers open te stellen
Gebruikelijke zorg	De zorg die partners, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten geacht worden aan elkaar onderling te bieden
GBGGZ	Generalistische Basis Geestelijke Gezondheidszorg
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
Huis van de Wijk	Het Huis van de Wijk wordt een voor alle wijkbewoners toegankelijke voorziening waarbij vragen en behoeften van wijkbewoners richtinggevend zijn voor de inrichting van het Huis van de Wijk. Wijkbewoners worden medeverantwoordelijk voor het Huis van de Wijk. Mogelijkheden en talenten van vrijwilligers en bewoners worden optimaal ingezet; Het Huis van de Wijk heeft 4 functies: 1) ontmoeten, 2) ontplooiën, 3) integrale dagbesteding, 4) informatie en advies. De functie van het gemeenschapshuis wordt gekoppeld aan het concept Huis van de Wijk

Huiselijk geweld	Lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring (d.w.z. een familielid, een huisgenoot of een mantelzorger)
Huishoudelijk hulp	Ondersteunen of overnemen van activiteiten in het huishouden dan wel van de leefeenheid waartoe een cliënt behoort
IJZ	Inspectie Jeugdzorg
Informele zorg	Informele zorg is alle zorg die niet door professionals (beroepskrachten) wordt geleverd
Informatie en Advies	Laagdrempelig en breed toegankelijke voorziening in het Huis van de Wijk waar wijkbewoners met vragen terecht kunnen
Intramuraal	(Verblijvend) binnen het gebouw van een instelling
Jeugd- (L)VB	Jeugd (licht)verstandelijk beperkten
Jeugd-GGZ	Jeugd-geestelijke gezondheidszorg
Jeugd-VB	Jeugd verstandelijk beperkten
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
Keukentafelgesprek	Het doel van dit wederzijdse gesprek tussen cliënt en professional is om te komen tot oplossingen op maat. Hierbij wordt ook (ten eerste) gekeken of oplossingen mogelijk zijn vanuit eigen kracht en/of met behulp van de cliënt
Kortdurend verblijf	Wanneer iemand is aangewezen op permanent toezicht, bestaat er ook een mogelijkheid tot zgn. kortdurend verblijf. Iemand kan dan logeren in een instelling gedurende maximaal drie etmalen per week (huidige AWBZ), in combinatie met begeleiding, verpleging en/of persoonlijke verzorging. Dit om de persoon die gebruikelijke zorg of mantelzorg aan betrokkene levert. tijdelijk te ontlasten
Leefzorgplan	Plan van aanpak per persoon, gezin of huishouden dat in overleg met de cliënt is opgesteld, dat afspraken bevat naar aanleiding van de ondersteuningsvraag en het verrichte onderzoek, en dat een aanvraag tot het toekennen van een maatwerkvoorziening kan bevatten
LWI's	Landelijk werkende instellingen
Maatwerkvoorziening	Op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten,

	<p>hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ten behoeve van zelfredzaamheid, daaronder begrepen kortdurend verblijf in een instelling ter ontlasting van de mantelzorger, het daarvoor noodzakelijke vervoer, alsmede de hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen, 2. ten behoeve van participatie, daaronder begrepen het daarvoor noodzakelijke vervoer, alsmede hulpmiddelen en andere maatregelen, 3. ten behoeve van beschermd wonen en opvang
Mantelzorg	Hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen en opvang, rechtstreeks voortvloeiend uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
OM	Openbaar Ministerie
OOGO	Op overeenstemming gericht overleg
Opvang	Onderdak en begeleiding voor personen die de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving
OTS	Ondertoezichtstelling
Participatie	Deelnemen aan het maatschappelijk verkeer
Participatiewet	Regelt de verantwoordelijkheid van gemeenten voor de ondersteuning bij arbeidsinschakeling van en de verlening van bijstand aan mensen met aanspraken op de wet werk en bijstand (Wwb) en aan mensen met een arbeidshandicap die geheel of gedeeltelijk kunnen werken en die vallen onder de wet sociale werkvoorziening (Wsw) of de wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor jonggehandicapten (Wajong)
Persoonsgebonden budget	Bedrag waaruit namens het college betalingen worden gedaan voor diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en anderen die tot een maatwerkvoorziening behoren, en die een cliënt van derden heeft betrokken
PGB	Persoonsgebonden budget

PO	Primair Onderwijs (regulier basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs)
POH(-GGZ)	Praktijkondersteuner Huisarts (Geestelijke Gezondheidszorg)
Professionele standaard	Richtlijnen, modules, kwaliteitsindicatoren, normen, standaarden dan wel organisatiebeschrijvingen die betrekking hebben op het gehele proces of een deel van een specifiek proces van een maatwerkvoorziening en die vastleggen wat noodzakelijk is om vanuit het perspectief van een cliënt een goede maatwerkvoorziening te verstrekken
Psychogeriatrisch	Betrekking hebbend op de geestelijke vermogens op hogere leeftijd
STJ	Samenwerkend Toezicht Jeugd
SWV	Samenwerkingsverband passend onderwijs
Sociaal Wijkteam	Dit team vormt de centrale toegang voor alle ondersteuningsvragen op het gebied van wonen, werken, welzijn, zorg en jeugd
Sociaal Wijkteam, kernteam	Team van generalisten dat verantwoordelijk is voor het opstellen van integrale leefzorgplannen vanuit het uitgangspunt 1Gezin, 1 Plan, 1 Regisseur
Sociaal Wijkteam, uitvoeringsteam	Team van uitvoerende professionals voor het bieden van basisondersteuning en basiszorg en (waar nodig) regie
SGGZ	Specialistische Geestelijke Gezondheidszorg
SSV	Sociale Structuurvisie Venlo 2022 "Ik ken jouw naam, jij de mijne" raadsbesluit 2012-73 d.d. 31 oktober 2012
SVB	Sociale Verzekeringsbank
Somatisch	Lichamelijk
SHG	Steunpunt Huiselijk Geweld
Terminaal	In de laatste levensfase
TAJ	Transitie Autoriteit Jeugd
TSJ	Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd

Trekkingsrecht	Het trekkingsrecht houdt in dat het PGB door de Sociale Verzekeringsbank direct aan de zorgverlener(s) wordt uitbetaald. De cliënt (of diens wettelijke vertegenwoordiger) geeft aan de SVB door welk bedrag aan de zorgverlener(s) moet worden uitbetaald
VenJ	Ministerie van Veiligheid en Justitie
VHH	Veiligheidshuis
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VOG	Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG)
VIR	Verwijsindex Risicjongeren
VWI-NML	Verwijsindex Noord- en Midden-Limburg
Visueel	Het gezichtsvermogen betreffende
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VO	Voortgezet Onderwijs (regulier voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs)
Vrijwilliger	Een vrijwilliger is iemand die uit vrije wil werkzaamheden verricht, buiten een vast dienstverband. In het algemeen zijn deze werkzaamheden onbetaald of staat er een vergoeding tegenover die lager ligt dan het minimumloon bij betaald werk. Een vrijwilliger verricht vrijwilligerswerk
(V)SO	(Voortgezet) speciaal onderwijs
WML	Wettelijk minimum loon
Wet BIG	Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg: alleen zorgverleners met een beschermd titel mogen beslissen of een handeling met een groot risico voor de patiënt nodig is. Deze handelingen worden 'voorbehouden handelingen' genoemd
Wgbh/cz	Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte
Wgbo	Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst
Wpg	Wet publieke gezondheid
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten

Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
Wtzi	Wet toelating zorginstellingen
Wwb	Wet werk en bijstand
Zelfredzaamheid	In staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden*
ZIN, Zorg in natura	Zorg die geleverd wordt door een zorgaanbieder en waarop iemand aanspraak kan maken volgens de AWBZ of de zorgverzekeringswet; de zorgaanbieder krijgt de geleverde zorg rechtstreeks door de zorgverzekeraar vergoed
Zorgzwaartepakket (ZZP)	De hoeveelheid zorg (uitgedrukt in uren per week) die een cliënt die in een instelling verblijft nodig heeft betreffende wonen, zorg, diensten en dagbesteding, waarbij 1 het lichtste en 9 het zwaarste pakket is